

Vaalan kunnan toimintakertomus ja tilinpäätös 2024

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS.....	5
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	5
1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	7
1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	10
1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	14
1.5. Kunnanjohtajan arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	16
1.6. Kunnan henkilöstö 31.12.2024	18
1.7. Luottamuselinten toiminta.....	21
1.8. Muut ei-taloudelliset asiat.....	23
1.9. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	23
1.10. Ympäristötekijät.....	25
1.11. Kunnanhallituksen selonteko sisäisen ja riskienhallinnan valvonnan järjestämisestä.....	26
2. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	29
2.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	29
2.2. Toiminnan rahoitus.....	31
3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET.....	33
3.1. Tase ja sen tunnusluvut (peruskunta)	33
3.2. Kunnan kokonaistulot ja -menot	34
4. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	36
4.1. Vaalan kunnan konsernirakenne	36
4.2. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	36
4.3. Arvio konsernin tulevasta kehityksestä	40
4.4. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	40
5. KUNNANHALLITUKSEN ESIYYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ.....	42
5.1. Tilikauden tuloksen käsittely.....	42
5.2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	42
6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	44
7. HALLINTO-OSASTO	45
7.1. Vaalit	51
7.2. Tarkastustoimi	53
7.3. Hallinto- ja talouspalvelut.....	55
7.4. Elinkeinot.....	57

7.5. Maaseututoimi	61
7.6. Työllistäminen	63
7.7. Ostopalvelut muilta.....	67
7.8. Rahoitustoimi	69
7.9. Markkinointi ja viestintä.....	71
8. HYVINVOINTIOSASTO	73
8.1. Hyvinvointipalvelut.....	78
8.2. Liikuntapalvelut	81
8.3. Nuorisopalvelut.....	84
8.4. Kirjastopalvelut.....	87
8.5. Kulttuuripalvelut.....	89
9. SIVISTYSOSASTO	92
9.1. Hallinto	98
9.2. Perusopetus	100
9.3. Varhaiskasvatus.....	102
9.4. Lukio.....	105
9.5. Kansalaisopisto	106
10. TEKNINEN OSASTO.....	108
10.1. Tekninen toimisto	114
10.2. Ravitsemispalvelut	116
10.3. Siivouspalvelut	118
10.4. Talonrakennus/kiinteistöhuolto	120
10.5. Maanrakennus	122
10.6. Kaavoitus ja suunnittelu	125
10.7. Rakennusvalvonta	127
10.8. Pelastustoimi	130
10.9. Asuntopalvelut	132
11. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	134
11.1. Investointiosan toteutumisvertailu (peruskunta)	134
11.2. Tuloslaskelma (peruskunta).....	137
11.3. Rahoituslaskelma (peruskunta).....	139
11.4. Tase (peruskunta)	140
11.5. Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	143
11.6. Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	144
11.7. Konsernitase ja sen tunnusluvut	146

12. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	150
12.1. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	150
12.2. Tasetta koskevat liitetiedot.....	153
12.3. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	159
12.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	162
12.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	164
12.6. Leasing	167
13. KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT TILIKAUDELLA 1.1. – 31.12.2024	168
14. HYVINVOINTISUUNNITELMAN ARVIOINTI 2024.....	170
15. VUODEN 2024 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	171

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan sosiaali- ja terveystalvet sekä pelastustoimi siirtyivät kokonaisuudessaan Pohteen alaisuuteen pari vuotta sitten. Valtion talous on mennyt kuitenkin huonompaan suuntaan ja se on vaikuttanut suoraan hyvinvointialueiden määrärahoihin. Pohde on joutunut tekemään suuria muutoksia palveluverkkoon, jonka johdosta Vaalan kunta on ollut tämän suhteen aktiivisesti mukana edunvalvontatyössä. Vaalan osalta tiettyjä palveluja on Pohteen toimesta lakkautettu jo heti vuoden 2023 alkupuolella ja tämä on aiheuttanut kunnassa suurta epävarmuutta tulevaisuudesta sosiaali- ja terveystalvetuiden suhteen. Marraskuussa 2024 Pohteen hallinnossa linjattiin, että Lumijoen, Merijärven, Ylikiimingin ja Alavieskan soteasemat olisivat ns. lakkauslistalla. Sosiaali- ja terveystalvetuita on tarpeen järjestää myös tulevaisuudessa perustalvetuiden osalta lähitalvetuina Vaalan kunnan alueella. Kunnassa on mahdollista aloittaa uuden soteaseman rakennuttaminen, heti kun Pohteelta tulee varmistus mitä tiloja Pohde jatkossa tarvitsee Vaalassa. Rakentamista ei voi aloittaa ennen kuin saadaan Pohteelta sitoumus tilojen vuokraamisesta. Ratkaisuja odotetaan kevään 2025 aikana.

Valitettavasti maailmantilanteen epävakaus on jatkunut ja inflaation kiihtymisestä johtuva hintojen nousu on heijastunut myös Vaalaan. Kokonaisuudessaan inflatio oli vuonna 2024 maltillisempaa verrattuna kolmeen edeltävään vuoteen. Epävakasta maailmantilanteesta johtuen, olemme kiinnittäneet huomiota varautumiseen ja yhteiskunnan erilaisiin häiriötilanteisiin päivittämällä mm. valmiussuunnitelmia. Vuonna 2024 saimme päivitettyä ns. salaiset valmiussuunnitelmat, joita täydennetään tarvittaessa vuosittain. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto järjesti vuonna 2024 useita päiviä kestäviä valmiusharjoitukset, joihin kuuluu itse harjoituspäivä sekä ennen harjoituspäivää ja sen jälkeen pidettäviä koulutustilaisuuksia. Kunnan valmiusjohtoryhmä on osallistunut harjoituksiin aktiivisesti. Vuonna 2025 on tulossa uudet Pohjois-Suomea kattavat laajat harjoituskokonaisuudet.

Vuoden 2024 tilinpäätös kertoo, että kuntamme taloustilanne on tällä hetkellä hyvässä kunnossa. Kunnan tulos vuodelta 2024 on noin 103 000 euroa ylijäämäinen. Kunnanhallitus päätti tilinpäätöksessä varautua mahdollisiin kiinteistöriskeihin tekemällä ylimääräisiä poistoja ja ennallistamisvarauksia noin 1,6 miljoonan euron verran. Ilman ylimääräisiä poistoja tilinpäätös olisi noin 1,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tilinpäätöksessä 2024 kunnan taseeseen on kertynyt kumulatiivista ylijäämää noin 5,583 miljoonaa euroa.

Hyvää toteumaa selittävät pääosin muiden toimintakulujen lasku ja ennakoitua paremmin totetuneet verotulot. Ennen kaikkea muutoksena aiempiin vuosiin ovat merkittävästi kasvaneet kiinteistöverot. Tilinpäätöksessä ulkoiset toimintatuotot toteutuivat talousarvioon nähden noin 250 000 euroa suurempana (118,19%) ja ulkoiset toimintakulut laskivat talousarviosta noin 328 000 euroa (97,57 %). Nettoinvestoinnit olivat yhteensä 1 784 900 euroa ja tarkemmat tiedot investoinneista löytyvät osastojen raporteista. Perinteistä pankkilainaa kunnassa on noin 1,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 kunta pystyi pienentämään pitkäaikaista lainaa 360 152 euroa ja kassalainaa 1 050 000 euroa.

TE-palveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt kunnille vuonna 2025 ja Vaalan kunnassa olemme mukana Oulun työllisyysalueella. Vuonna 2024 uudistukseen on valmistauduttu intensiivisesti. Kunnassa on järjestetty TE-infoja, tapahtumia ja viestitty aktiivisesti tulevista muutoksista. Vuonna 2024

työmarkkinanäkymät heikkenivät entisestään ja työllisyystilanne vaikeutui huomattavasti sekä alueellamme että valtakunnallisesti. Avoimien työpaikkojen määrä puolittui Suomessa. Yritykset lomauttivat työntekijöitä ja lomautettujen vaalalaisten määrä oli suuri koko vuoden 2024 ajan. Kokonaisuudessaan vuoden 2024 osalta voidaan todeta, että kunnan työttömyysprosentti pysyi korkeana koko vuoden, keskimäärin työttömiä työnhakijoita oli 145, kun vuonna 2023 luku oli 139. Kunnassa on tunnistettu suuri määrä työttömiä työnhakijoita, jotka eivät ole todennäköisesti työkykyisiä nykyisille työmarkkinoille. Tähän ongelmaan on luotu vuonna 2024 uusi toimintamalli, jolla pyritään saamaan työkyvyttömät eläkeprosessiin monialaisena yhteistyönä. Tuettu eläkeprosessi parantaa merkittävästi mahdollisuuksia työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen.

Elinkeinopalveluissa elinkeinopalveluja toteutti pääosin kunnanjohtaja, kaavoittaja, tekninen johtaja ja elinkeinopääällikkö. Työhön kuuluu mm. uudet investoinnin ja hankkeet sekä vaalalaisten yritysten kehittäminen, auttaminen ja neuvonta. Kunnanjohtajavetoisesti on viety ns. suurhankkeita eteenpäin, joissa erityisesti kaavoittajan työpanos on ollut keskeistä. Elinkeino-ohjelmaa on työstetty myös päättäjien toimesta, mutta sitä ei viety vielä päätöksentekoon, koska se kytkeytyy tiivistä uuteen maapolitiiseen ohjelmaan, joka valmistuu kuluvana vuonna. Yritysten investointihalukkuuden elpyminen ja investointisuunnitelmien käynnistäminen näkyivät erityisesti Vaalaan kohdistuvien isojen investointien julkistamisen ja kaavailun myötä ja ne ovat tuoneet lähivuosille positiivisen signaalin kunnan elinvoiman kehittämisestä.

Yksi kuntastrategiamme neljästä arvosta on vastuullisuus, johon kuuluu kunnan kehittäminen kestävästi ja hiilineutraalisti. Vaalassa on tuotettu jo vuosikymmeniä vesivoimaa, joka on uusiutuva energianlähde. Tuulivoimatuotannon edistäminen on jatkanut samaa uusiutuvan energiatuotannon kehitystä. Tavoitteena on ollut edistää suurenkin luokan energiatuotanto- tai jatkojalostuslaitoksia. Vihreä vety on keskeisessä roolissa useissa kansainvälisissä sopimuksissa, kuten Pariisin ilmastosopimuksessa ja Euroopan komission Green Dealissa. Suomen hallitus hyväksyi helmikuussa 2023 päätöksen, jonka mukaan Suomi tavoittelee vähintään 10% tuotanto-osuutta kaikesta EU:n vihreästä vedystä vuoteen 2030 mennessä. Vetyalfa Oy:n aloittama vedyn tuotannon ja jatkojalostushankkeen kehittäminen Vaalassa tukee osaltaan Suomen pyrkimyksiä EU:n vihrän vedyn tavoitteisiin pääsemiseksi. Vaalaan suunnitellaan myös muuta vihreää energiaa hyödyntävää teollisuutta, jotka tulevat julkisuuteen yritysten omien aikataulujen mukaisesti. Vaalalla on kaikki edellytykset olla moderni maaseutuidyllissä sijaitseva hyvinvointikunta, josta käsin on mahdollista työskennellä ja verkostoitua ympäri maailman. Toiminta- ja talouslukuja on kuvattu tarkemmin osastokohtaisissa osioissa.

Kiitän lämpimästi kaikkia työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja yhteistyökumppaneita viime vuodesta!

26.3.2025

Minna Kärkkäinen

Vaalan kunnanjohtaja

1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Hallinto-organisaatio

Kunnan organisaatiokaavio on toimintakertomuksen liitteenä.

Kunnanvaltuusto

Vuonna 2021 aloittaneessa valtuustossa on 17 jäsentä, joista Suomen Keskustan edustajia on 8, Vasemmistoliiton edustajia 2, Perussuomalaisten edustajia 3, Kokoomuksen edustajia 2 ja Valta kuuluu kansalle edustajia 2.

Kunnanvaltuusto		Kokouksia 10 kpl	Asioita § 108
Pj	Välinen Pekka	10	KESK
1. vpj.	Leinonen Tapio	9	KOK
2. vpj.	Hannukainen Esa	10	PS
Jäsen	Halonen Matti	8	PS
Jäsen	Hiltunen Maarit	7	VKK
Jäsen	Hiltunen Marko	10	VKK
Jäsen	Karjalainen Esa	8	KESK
Jäsen	Kivioja Heikki	10	KESK
Jäsen 26.1.2024 alkaen	Koukkari Vilho	8	KOK
Jäsen	Kylmänen Tiina	10	VAS
Jäsen	Leinonen Aino	9	PS
Jäsen	Leinonen Jenna	10	KESK
Jäsen	Mustonen Osmo	10	VAS
Jäsen	Pärkkä Leena-Kaisa	10	KESK
Jäsen	Roivainen Jouko	9	KESK
Jäsen	Tikanoja Janne	6	KESK
Jäsen	Virkkunen Reijo	9	KESK
Varajäsen	Lämsä Sami H.	2	PS
Varajäsen 26.1.2024 asti	Koukkari Vilho	1	KOK
Varajäsen	Ratava Lauri	1	KOK
Varajäsen	Väyrynen Pertti		VAS
Varajäsen	Mankinen Olli-Pekka	4	KESK
Edustaja NuNe	Suorsa Pirre	6	
Varaedustaja VVN	Häikiö Ritva	6	
Esittelijä	Kärkkäinen Minna	9	
Esittelijä	Karhu Tapani	3	
Esittelijä	Kuisma Sanna	1	
Esittelijä	Rovio Pauliina	4	
Esittelijä	Kaikkonen Matti	6	
Esittelijä	Marianne Ojala	3	
Esittelijä	Ari Niskanen	2	
Pöytäkirjanpitäjä	Niskanen Ari	7	
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Hanna	2	
Pöytäkirjanpitäjä	Mustonen Anne	1	

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus		Kokouksia 21 kpl	Asioita § 286
Pj	Karjalainen Esa	18	KESK
1. vpj.	Halonen Matti	16	PS
2. vpj.	Mustonen Osmo	21	VAS
Jäsen	Hiltunen Maarit	0	VKK
Jäsen	Mannermaa Elina	18	KOK
Jäsen	Pärkkä Leena-Kaisa	19	KESK
Jäsen	Virkkunen Reijo	18	KESK
Henk.koht. varajäsen	Hiltunen Marko	19	VKK
Henk.koht. varajäsen	Keränen Meeri	2	KESK
Henk.koht. varajäsen	Kivioja Heikki	3	KESK
Henk.koht. varajäsen	Tervonen Timo	6	KESK
Henk.koht. varajäsen	Varis Tarja	4	PS
Kv:n pj.	Välinen Pekka	21	KESK
Kv:n 1. vpj. 26.1.2024 alkaen	Leinonen Tapio	15	KOK
Kv:n 2. vpj	Hannukainen Esa	21	PS
Edustaja NuNe	Karhu Konsta	7	
Edustaja VVN	Häikiö Ritva	11	
Esittelijä	Kärkkäinen Minna	19	
Esittelijä	Niskanen Ari	6	
Pöytäkirjanpitäjä	Niskanen Ari	14	
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Hanna	5	
Pöytäkirjanpitäjä	Anne Mustonen	2	

Lautakunnat

Hyvinvointilautakunnan ja elinvoimalautakunnan kokoonpanot ovat käyttötalousosassa ao. hallintokuntien kohdalla.

Tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet ja ao. toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat.

1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen talouden kehitys Suomessa ja kuntakentällä

Suomen talous kääntyy kasvuun vuonna 2025, mutta talouden toipuminen jatkuu haasteellisena. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,6 prosenttia vuonna 2025, kun korkojen lasku ja inflaation hidastuminen tukevat kulutusta ja investointeja. Talouskasvu vahvistuu edellisvuoteen verrattuna, mutta pitkäaikaiset rakenteelliset haasteet, kuten julkisen talouden alijäämä ja heikko työllisyystilanne, hidastavat elpymistä.

Inflaatio on hidastunut ja pysyy alle kahdessa prosentissa, mikä parantaa kotitalouksien ostovoimaa. Vaikka reaaliansiot kasvavat, kotitalouksien kulutuksen elpyminen on asteittaista. Korkojen lasku piristää investointeja erityisesti asuntorakentamisessa ja energiasiirtymää tukevissa hankkeissa. Myös puolustussektorin investoinnit pysyvät korkeina.

Työllisyystilanne paranee, mutta hitaasti. Vuonna 2025 työllisyys kasvaa noin yhden prosentin, ja työttömyysaste laskee 7,0 prosenttiin. Työvoiman kysynnän kasvu kohdistuu erityisesti palvelu- ja teknologia-aloille. Hallituksen työvoiman tarjontaa lisäävät toimet alkavat vaikuttaa, mutta niiden täysi vaikutus näkyy vasta vuosien 2026–2027 aikana.

Julkisen talouden haasteet pysyvät merkittävinä. Alijäämä on edelleen noin kolme prosenttia suhteessa BKT:hen, vaikka hallituksen sopeutustoimet alkavat hillitä menojen kasvua. Valtionhallinnon alijäämä säilyy suurena, ja kuntien sekä hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet jatkuvat. Kuntien valtionosuudet vähenevät, mikä vaatii tarkkaa taloudenpitoa paikallistasolla.

Oman talousalueen kehitys

Vaalan kunnan väkiluku jatkaa laskuaan, mutta vähenevän väestön tahti on hidastunut viime vuosina. Vuoden 2024 lopussa väkiluvun arvio oli ennusteen mukaan 2 550 henkilöä, mutta todellinen väkiluku oli vuoden viimeisenä päivänä 2582 henkilöä. Muuttoliike on edelleen negatiivinen, mutta tasapainottumassa. Kuitenkin syntyvyyden pysyessä matalana ja kuolleisuuden ollessa korkealla luonnollinen väestömuutos säilyy todennäköisesti negatiivisena.

Työllisyystilanne Vaalassa on heikentynyt hieman edellisvuodesta. Vuoden 2024 lopussa työttömyysaste on noin 16 prosenttia, mutta vuoden 2025 aikana odotetaan pientä parannusta kansantalouden elpyessä. Työvoiman tarve kasvaa erityisesti palvelu- ja hoiva-alalla sekä teknologia- ja rakennusosalalla korkojen laskun elvyttäessä rakennusmarkkinoita.

Vaikka rakennusala on ollut vaikeuksissa, vuonna 2025 asuntorakentamisen odotetaan piristyvän, kun korot laskevat ja asuntomarkkinat vakaantuvat. Kuntaan kohdistuu investointitarpeita erityisesti palveluiden, vihreän siirtymän ja infran kehittämiseen.

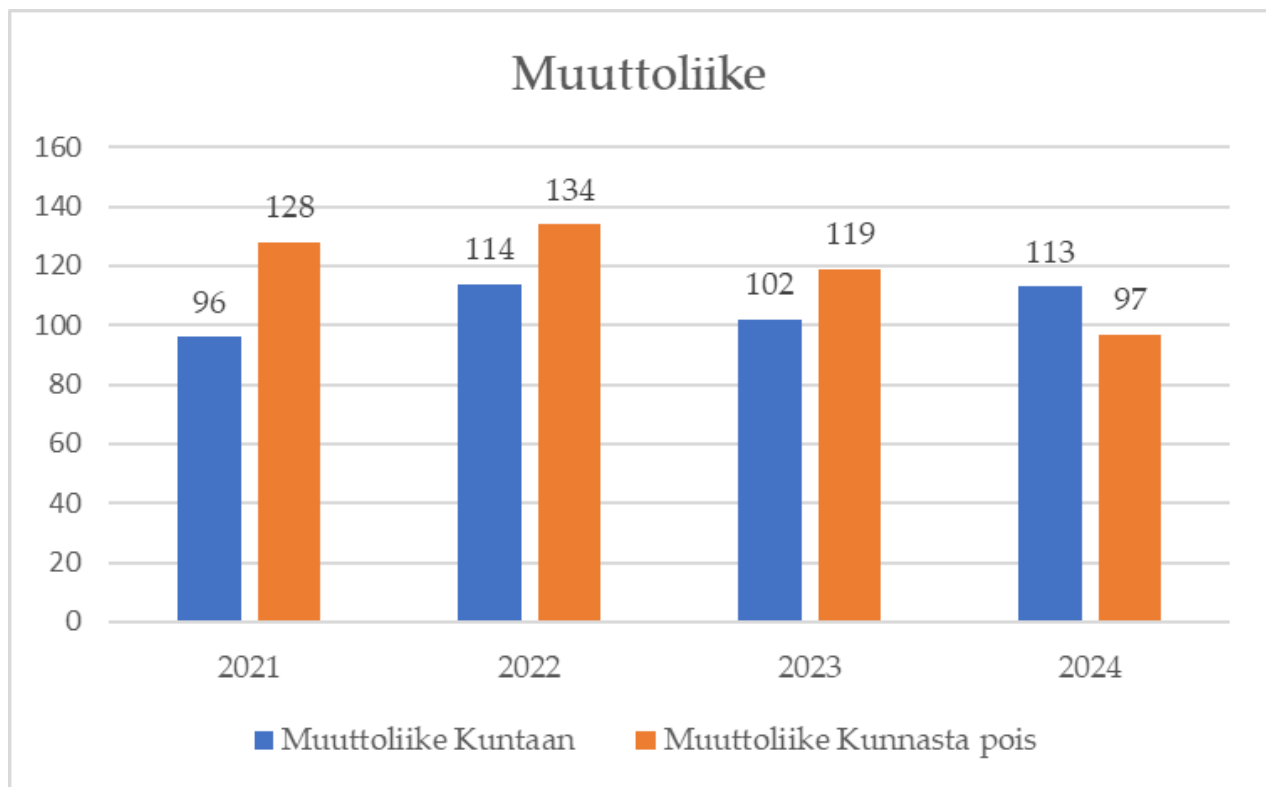
Kuntatalous säilyy Suomessa haasteellisena, ja tulevan valtionosuusuudistuksen myötä myös Vaalassa on varauduttava tulojen pienenemiseen ja etsittävä mahdollisesti uusi ratkaisuja talouden tasapainottamiseksi. Verotulojen kasvu on maltillista, mutta käyttömenojen hallinta ja investointien tarkka suunnittelu ovat avainasemassa talouden tasapainottamisessa.

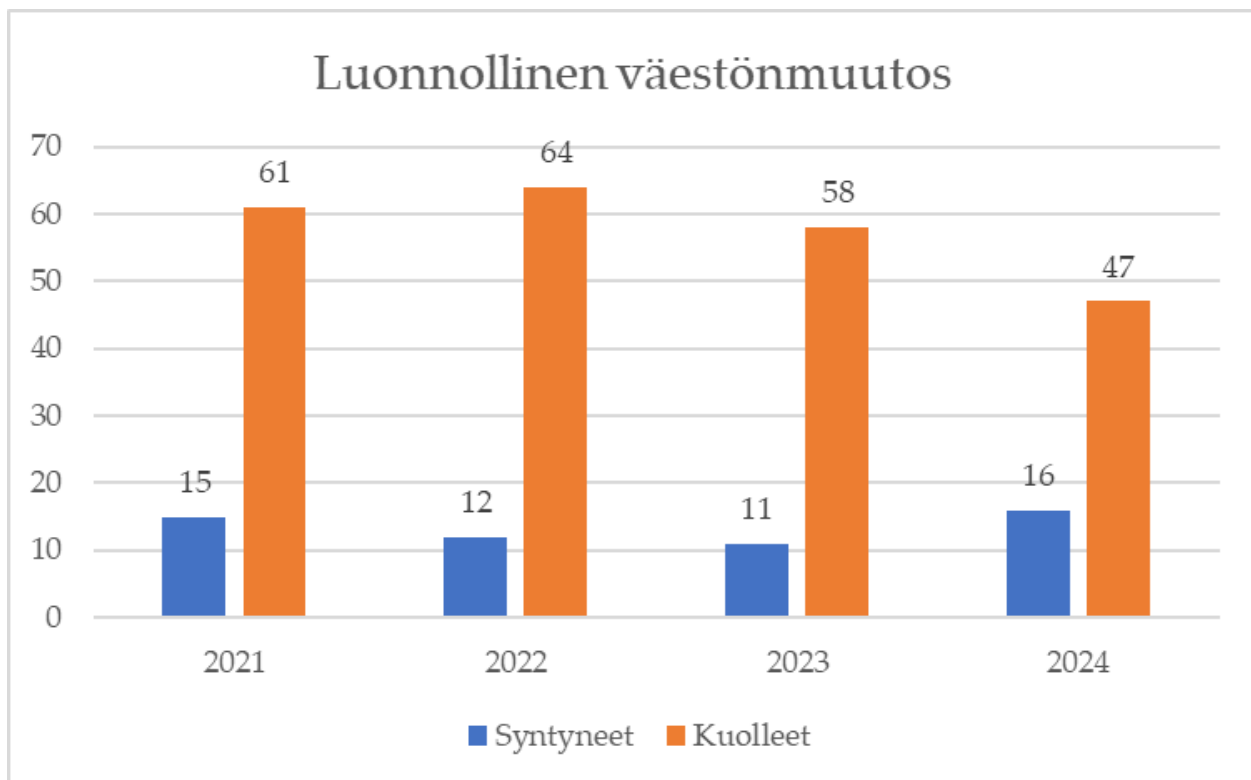
Kokonaisuutena Suomen kehitys vuonna 2025 on varovaista elpymistä, mutta rakenteelliset haasteet säilyvät ja vaativat pitkäjänteisiä ratkaisuja myös Vaalassa.

Oman talousalueen kehitys

Vaalan ennakkoväkiluku 31.12.2024 väestörekisterin mukaan oli 2579, kun vuotta aiemmin se oli 2590 henkilöä. Vuonna 2024 väkiluku vähentyi näin ollen 11 henkilöllä. Vuonna 2023 väestö väheni 36 henkilöllä, vuonna 2022 45 henkilöllä ja vuonna 2021 67 henkilöllä. Vuonna 2020 väkiluku vähentyi 56 henkilöllä ja vuonna 2019 väkiluku vähentyi 77 henkilöllä. Väkiluvun väheneminen on siis viime vuosina hidastunut, mikä selittyy muuttoliikkeen nettovähennyksen pienentymisenä. Viime vuonna muuttoliike on ollut positiivinen, kuntaan on muuttanut enemmän ihmisiä kuin kunnasta pois.

Kuntaan muutti vuonna 2024 muualta 113 henkilöä ja kunnasta pois muutti 97 henkilöä. Vuonna 2023 kuntaan muutti muualta 102 henkilöä, ja kunnasta pois muutti 119 henkilöä, eli muuttoliike on kään-
tynyt positiiviseksi. Vuonna 2024 lapsia syntyi 16, kun vuonna 2023 Vaalassa syntyi 11 lasta. Vuonna 2024 kuoli 37 ja vuonna 2023 58 vaalalaista, joten luonnollinen väestönmuutos pieneni sekin hieman.

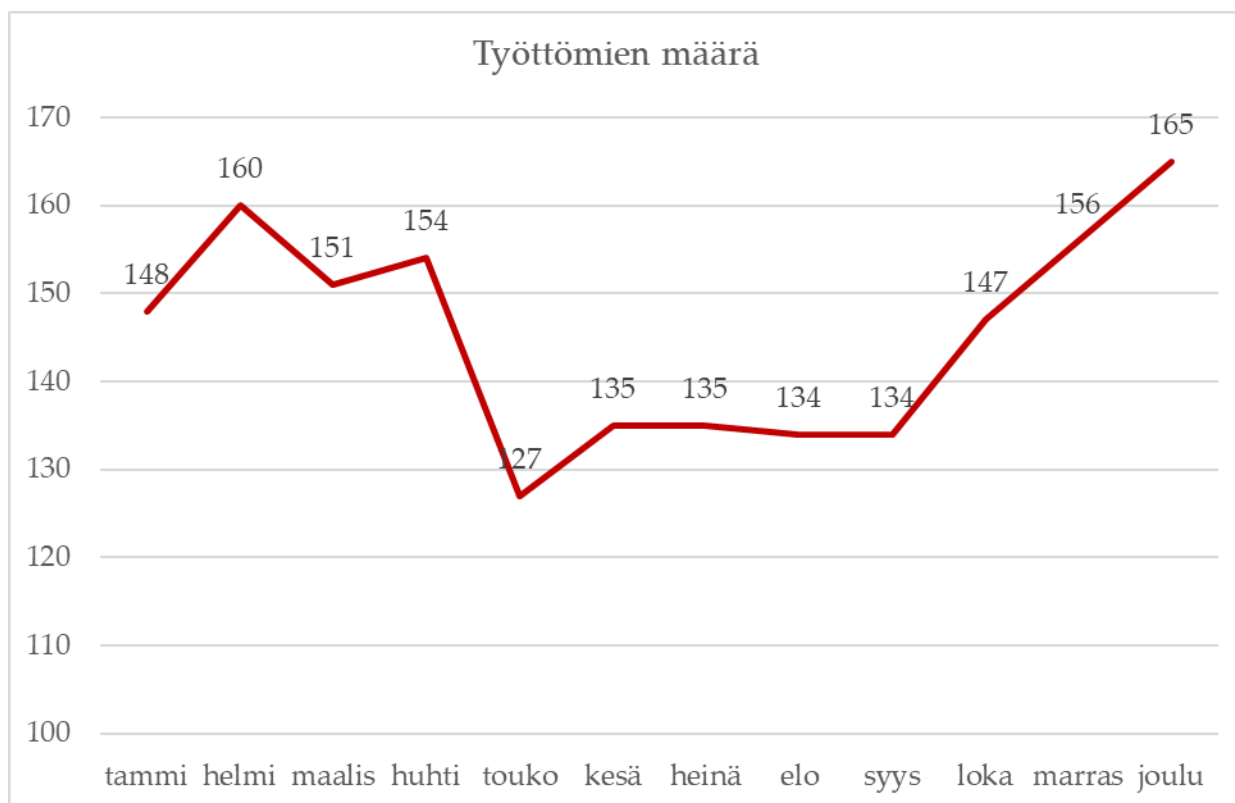

Pohjois-Pohjanmaan joulukuun 2024 työllisyyskatsauksen mukaan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (työttömyysaste) oli Pohjois-Pohjanmaalla 12,8 %. Koko maassa työttömyysaste oli 12 %. Vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana työttömyysaste maakunnassa oli 12,6 % ja kahta vuotta aikaisemmin 10,9 %.

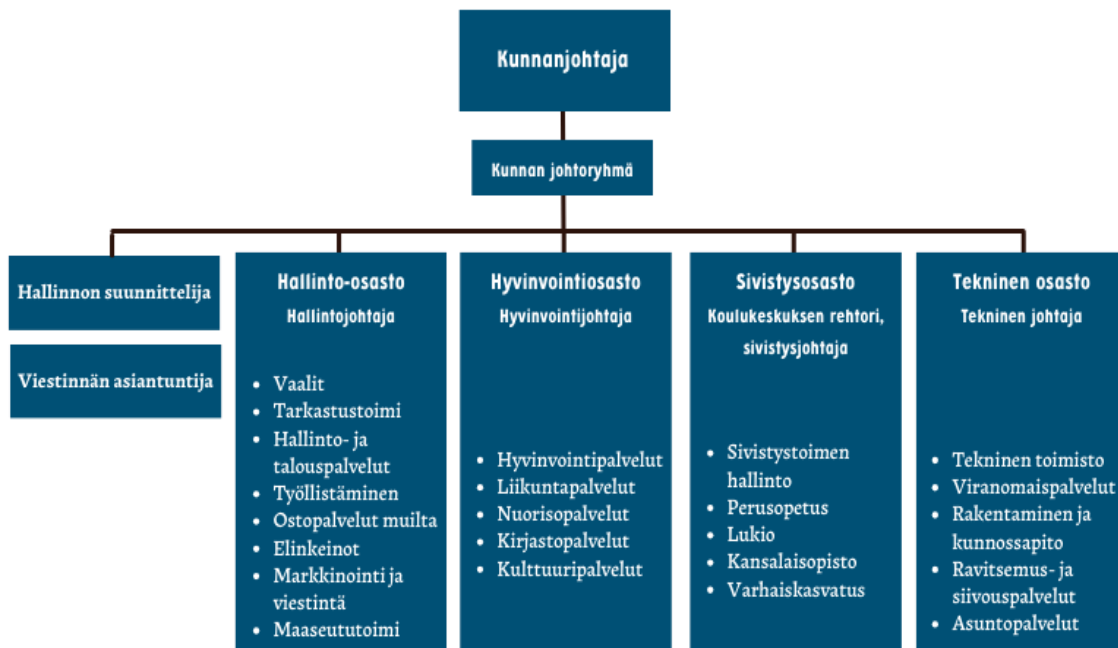
Kunnittain työttömien osuus työvoimasta vuoden 2024 lopussa vaihteli Merijärven 7,4 prosentin ja Pudasjärven 18,1 prosentin välillä. Vaalassa työttömyysprosentti oli 16,8, vuotta aiemmin 14,8 %. Joulukuun lopussa työttömiä Vaalassa oli 165, mikä on 16 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin ja 6 henkilöä enemmän kuin kahta vuotta aikaisemmin. Heistä lomautettuja oli 33 henkilöä, kun vuoden 2023 lopussa lomautettuna oli 22 vaalalaista henkilöä.

Vuonna 2024 työttömien määrä vaihteli alkuvuodesta, kunnes syyskuun jälkeen työttömien määrä lähti kasvuun.

1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kunnan toiminnot ja palvelut järjestetään neljällä eri osastolla, jotka vastuualueineen käyvät ilmi oheisesta organisaatiokaaviosta.

Vaalan kunnan talous on kehittynyt myönteiseen suuntaan vuoden 2024 aikana. Ylijäämäinen tulos sekä vahva vuosikate selittyvät toimintatuottojen ja verotulojen positiivisella kehityksellä sekä toimintakulujen talousarvion alituksella. Toimintakulujen alitus johtui avustuksien sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden merkittävästä talousarvion alituksesta. Vuonna 2020 hyväksytty kiinteistöstrategia on ohjannut kunnan kiinteistöihin liittyvien käyttökulujen, tasearvon ja korjausvelan hoitoa suunnitelmallisesti. 103 169 euron ylijäämäinen tulos nostaa Vaalan kunnan kumulatiivisen ylijäämän noin 5 583 041 euroon.

Vuoden 2024 tulosta tarkasteltaessa on huomioitavaa, että siinä on huomioitu ylimääräisiä poistoja noin 1 192 000 € ja ennallistamisvarausta 418 000 € Näillä on varauduttu tuleviin kiinteistöriskeihin ja ennallistamistoimenpiteisiin. Näiden kahden tulosta laskeva vaikutus on siis noin 1 610 000 euroa. Ilman noita erikseen päätettyä toimenpiteitä olisi tulos noin 1,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Toimintatuotot (ulkoiset ja sisäiset) oman toiminnan osalta ylittivät talousarvion noin 305 000 euroa, Kasvusta noin 254 000 euroa selittyy ulkoisten toimintatuottojen kasvulla. Toimintakulut (ulkoiset ja sisäiset) alittivat talousarvion noin 278 000 eurolla. Alitus johtui ulkoisten toimintakulujen laskusta.

Ulkoiset toimintakulut alittivat talousarvion noin 329 000 eurolla. Henkilöstökulujen ylitys talousarvioon nähden oli noin 77 000 euroa. Palvelujen ostot ylittivät talousarvion noin 24 000 eurolla. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat talousarvion noin 159 000 eurolla. Avustuksia jaettiin vuoden aikana noin 419 000 euroa talousarviota vähemmän. Muut toimintakulut ylittivät talousarvion merkittävästi (noin 148 000 €). Tämä selittyy pääosin käyttöomaisuuden myyntitappioilla.

Tilinpäätöksen valtionosuudet laskivat noin 126 000 eurolla verrattuna talousarvioon. Verotulot toteutuivat noin 762 000 euroa budjetoitua suurempana. Verotulojen ja valtionosuuksien yhteenä laskettu kertymä ylitti talousarvion noin 636 000 eurolla.

Kunta ei ole ottanut perinteistä pankkilainaa vuoden 2015 jälkeen, vaan kassan riittävyyttä on paikattu lyhytaikaisella kassalainalla. Perinteistä pankkilainaa kunnalla on noin 1,605 miljoonaa euroa. Lisäksi lyhytaikaista kassalainaa on 1,95 miljoonan euron verran. Kunnan lainamäärä on kuntatentissä poikkeava, koska lainamäärä on ollut vuosien ajan laskeva muutamaa vuotta lukuunottamatta (poikkeuksena vuodet 2019 ja 2021). Vuonna 2024 kunnan lainakanta laski yhteensä noin 1 410 000 eurolla. Pitkäaikaista lainaa lyhennettiin tilinpäätösvuoden aikana noin 360 000 € ja lyhytaikaista lainaa noin 1 050 000 €.

1.5. Kunnanjohtajan arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Suomen kunnilla on kansainvälisesti katsottuna laaja tehtäväkenttä. Viime vuosina kuntien rooli on kuitenkin muuttunut merkittävästi, ja niiden on ollut tarpeen hakea uutta suuntaa, kun painopiste on siirtynyt entistä enemmän ennaltaehkäiseviin palveluihin.

Maailman tilanne on entistä ennakoimattomampi. Suomen liittyminen Natoon on tuonut uutta toimintaa sekä kansallisella että alueellisella tasolla. Varautuminen ja turvallisuus ovat nousseet keskeisiksi teemoiksi. Muutokset ja uudet ilmiöt vaikuttavat kuntien toimintaan, ja niissä mukana pysyminen edellyttää ennakoivaa ajattelua. Esimerkiksi kestävä kehitys on hyvä esimerkki siitä, miten kunnat ovat tarttuneet tulevaisuuden haasteisiin ja pyrkineet rakentamaan kestävää yhteiskuntaa.

Vaalan sote- ja pelastustoimen palvelut siirtyivät vuonna 2023 Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteelle. Palvelut ovat yhä muovautumassa, ja muutostyö jatkuu. Valtion taloustilanne on asettanut hyvinvointialueet, myös Pohteen, tiukan taloudenpidon eteen, mikä on vaikuttanut palveluiden saatavuuteen ja laajuuteen. Ikääntyvän väestön määrä Vaalassa kasvaa, ja palveluiden tarve lisääntyy. Jos palveluiden saavutettavuus heikkenee, se voi vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin ja kunnan houkuttelevuuteen asuinpaikkana. Lähipalveluiden turvaaminen on keskeistä, jotta sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ovat asukkaiden saatavilla oikea-aikaisesti ja sujuvasti.

Vuoden 2025 alussa toteutettu TE-uudistus muuttaa kuntien toimintaa ja roolia merkittävästi. Muutos tarjoaa myös mahdollisuuden panostaa työllisyyteen ja elinkeinoelämään uudella tavalla. Vaalan kunta kuuluu Oulun seudun työllisyysalueeseen. Alueen kehittämiseen liittyvät työryhmät ovat käynnissä, mutta Vaalan tulee itse määritellä, miten se edistää työllisyyttä ja elinkeinoelämää. Työvoiman saatavuus on haaste, ja kunnan on oltava houkutteleva vaihtoehto uusille osaajille ja heidän perheilleen. Asukkaiden hyvinvointiin on panostettu, uusia vuokra-asuntoja on rakennettu ja edullisia tontteja on tarjolla, mikä tukee myönteistä kehitystä. Elinkeinoelämä on vilkastumassa, mutta tarvitaan lisää joustavuutta ja ennakkoluulottomuutta yritysten ja työllisyyden edistämiseksi.

Tulevaisuudessa kunnilla on keskeinen rooli sivistys-, elinympäristö-, elinkeino- ja työllisyysasioissa, hyvinvoinnin tukemisessa sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseksi. Kunnan tehtävät eivät ole irrallisia, vaan muodostavat kokonaisuuden, joka tähtää asukkaiden hyvinvointiin ja alueen elinvoimaan.

Kuntakenttää koskevat muutokset jatkuvat. Valtionosuusleikkaukset ovat edessä, ja niihin on varauduttava. Vaalan kunnan taloudellinen tilanne on tällä hetkellä hyvä, mutta sen säilyttäminen edellyttää harkittua taloudenhoitoa. Investointeja elinvoimaan ja hyvinvointiin on tehtävä, jotta kunta kehittyy ja säilyttää itsenäisyytensä. Muutoksiin on syytä varautua huolehtimalla riittävästä vuosikatteen tasosta, jotta investoinnit voidaan toteuttaa ilman kohtuutonta velkaantumista. Menojen huolellinen harkinta ja priorisointi ovat edelleen tarpeen, vaikka taloustilanne on parantunut. Kunnan on oltava aktiivinen edunvalvonnassa, jotta se voi vaikuttaa tuleviin muutoksiin parhaalla mahdollisella tavalla. Edunvalvontaa voivat tehdä niin kunnan työntekijät, päättäjät kuin kuntalaisetkin.

Yhteiskunnalliset muutokset ja globaalit kriisit jatkuvat, ja ulkoisia haasteita on edessä. Siksi on tärkeää säilyttää rakentava ja toisia arvostava keskustelukulttuuri. Erilaiset mielipiteet ja näkemyserot kuuluvat päätöksentekoon, ja yhteisten ratkaisujen eteen on tehtävä töitä. Kun demokraattinen päätös on tehty, siihen tulee sitoutua. Ystävällisyydellä, luottamuksella ja keskinäisellä arvostuksella voimme saavuttaa paljon hyvää.

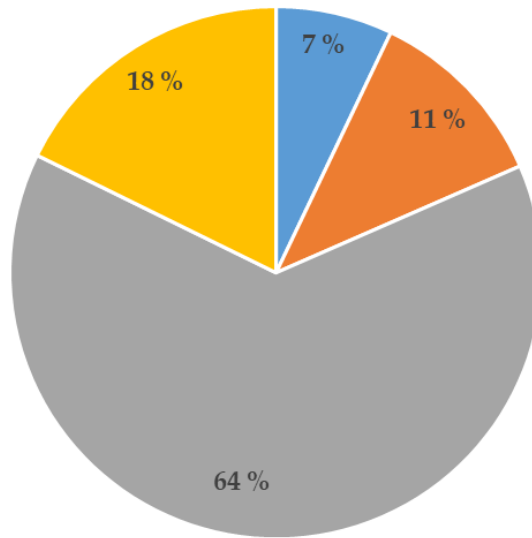
Minna Kärkkäinen Kunnanjohtaja
26.3.2025

1.6. Kunnan henkilöstö 31.12.2024

Kunnan henkilöstön kokonaismäärä ilman työllistettyjä on vähentynyt seitsämällä henkilöllä vuonna 2024. Vakinaisten henkilöiden määrä on lisääntynyt viidellä ja määräaikaisten määrä vähentynyt kahdellatoista henkilöllä. Määräaikaisten määrässä on mukana kansalaisopiston opettajat.

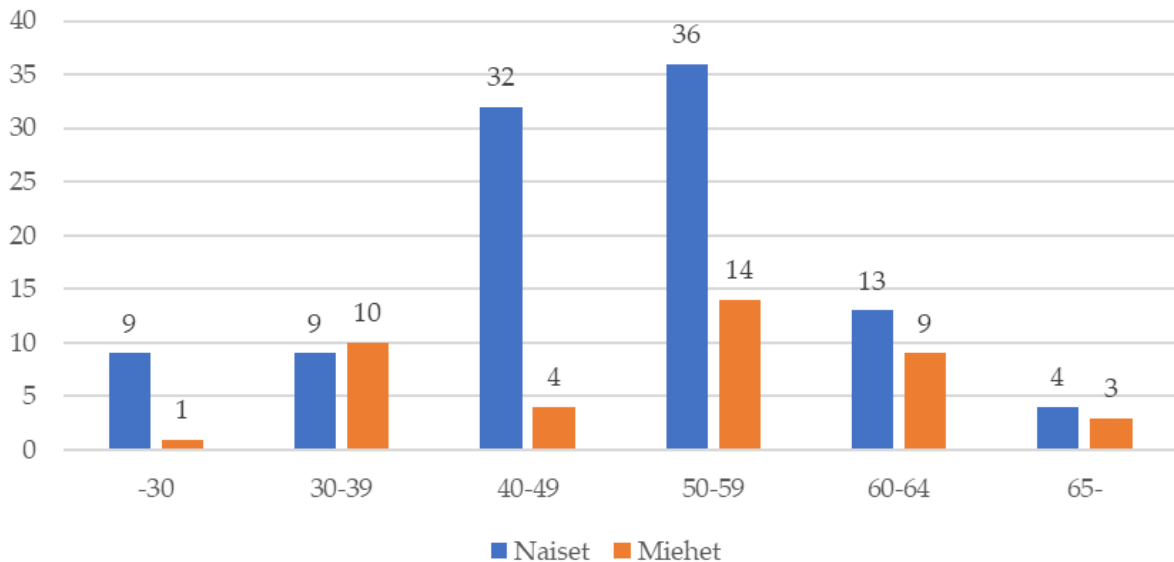
Henkilöstön määrä					Yhteensä ilman työllistettyjä			Vakinaiset muutokset
	Vakinaiset	Määräaik.	Työllistetyt	Yhteensä	2024	2023	Muutos	2023-2024
Hallinto-osasto	9	1	0	10	10	20,5	-10,5	1,5
Hyvinvointiosasto	10	5	1	16	15	13	2	2
Sivistysosasto	58	30	2	90	88	86	2	2
Tekninen osasto	21	4	0	25	25	25,5	-0,5	-0,5
YHTEENSÄ	98	40	3	141	138	145	-7	5

Henkilöstön määrä 31.12.2024

■ Hallinto-osasto ■ Hyvinvoin-tiosasto ■ Sivistys-osasto ■ Tekninen osasto

Ikä- ja sukupuolijakauma

Henkilöstöstä 79 henkilöä eli 54,8 % oli yli 50 vuotiaita

	-30	30-39	40-49	50-59	60-64	65-	Ka	Lkm
Naiset	9	9	32	36	13	4	49,4	103
Miehet	1	10	4	14	9	3	49,2	41
Kaikki	10	19	36	50	22	7	49,0	144

Poissaolopäivät osastoittain

	Kesto 1-3 pv	Kesto 4-29 pv	Kesto 30- 60 pv	Kesto 61- 90 pv	Kesto 91- 180 pv	Kesto 181- 365 pv
Hallinto	10/47	3/39	0/0	0/0	0/0	0/0
Sivistys	57/325	29/354	5/181	1/65	1/126	0/0
Tekninen	9/28	8/86	1/30	0/0	1/152	1/214
Hyvinvointi	10/48	5/49	0/0	0/0	0/0	0/0
Yht.	86/448	45/528	6/211	0/0	2/278	1/214

Poissaolokerrat ja niiden kestot v. 2024

Osasto	Sairauspäivät			Tapaturmat			Kuntoutustu ki		
	2023	2024	Muutos	2023	2024	Muutos	2023	2024	Muutos
Hallinto	71/205	13/86	-58/-199	2/6	0/0	-2/-6	0	0	0
Sivistys	200/957	93/1144	- 107/+187	2/41	0/0	-2/-41	1/62	0	-1/-62
Tekninen	45/550	20/510	-25/-40	1/23	0/0	-1/-23	1/26	0	-1/-26
Hyvin- vointi	29/153	15/97	-14/-56	0	2/8	+2/+8	0	0	0
Yht.	345/1865	141/1837	204/482	5/70	2/8	-3/-62	2/88	0	-2/-88

Vuonna 2024 ei jäänyt eläkkeelle yhtään henkilöä

Eläkepääätökset	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Yhteensä henkilöä	9	11	3	5	3	4	0

1.7. Luottamuselinten toiminta

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta. Kokouksia pidettiin kahdeksan.

Puheenjohtaja	Jouko Roivainen
Varapuheenjohtaja	Aino Leinonen
Jäsen	Antti Haataja
Jäsen	Pentti Hannukainen
Jäsen	Sinikka Kämäräinen

Hyvinvointilautakunta 2024		Kokouksia 9 kpl § 115
		Läsnä:
Puheenjohtaja	Kylmänen Tiina VAS	9
Varapuheenjohtaja	Kivioja Heikki KESK	9
Jäsenet	Anttila Aatu-Artturi KESK	9
	Hiltunen Marko VKK	4
	Keränen Meeri KESK	9
	Koukkari Outi KOK	9
	Lämsä Sami PS	9
Esittelijät	Karhu Tapani	9
	Rovio Pauliina	9
Kunnanjohtaja	Kärkkäinen Minna	5
Kunnanvaltuuston pj.	Välinen Pekka	8
Kunnanhallituksen pj.	Karjalainen Esa	2
Kunnanhallituksen edustaja	Virkkunen Reijo	8
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Katri	7
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Hanna	2
Vanhus- ja vammaisneuvostonjäsen	Häikiö Ritva	8
Nuorisoneuvoston edustaja	Maaninka Emmi	1

Elinvoimalautakunta 2024		Kokouksia 16 kpl § 209
		Läsnä:
Puheenjohtaja	Mustonen Osmo VAS	16
Varapuheenjohtaja	Leinonen Tapio KOK	12
Jäsenet	Hiltunen Maarit VKK	0
	Leinonen Aino PS	16
	Leinonen Jenna KESK	15
	Tervonen Timo KESK	14
	Tikanoja Janne KESK	11
Varajäsen	Roivainen Nella	1
Varajäsen	Koukkari Vilho	3
Varajäsen	Keränen Meeri	1
Varajäsen	Hiltunen Marko	14
Varajäsen	Leinonen Samuli	4
Esittelijä	Kaikkonen Matti	19
Esittelijä	Niskanen Ari	19
Kunnanjohtaja	Minna Kärkkäinen	10
Kunnanhallituksen pj	Karjalainen Esa	10
Kunnanvaltuuston pj	Välinen Pekka	15
Kunnanhallituksen edustaja	Pärkkä Leena-Kaisa	16
Vanhus- ja vammaisneuvoston edustaja	Hallamaa Eila	14
Nuorisoneuvoston edustaja	Larikka Reetta	
VVN varajäsen	Helkomaa Jouko	1
Pöytäkirjanpitäjä	Mustonen Anne	16

1.8. Muut ei-taloudelliset asiat

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa todetaan, että Vaalan kunnassa laskun vastaanottaja ja hyväksyjä eivät ole koskaan sama henkilö. Tarkastuslautakunnalla on kuntaa kohtaan arviointi- ja valvontatehtäviä. Sillä on mm. oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asioista, mikäli se katsoo ne tarpeelliseksi arviointitehtävän hoitamiseksi sekä valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Luottamushenkilöt ja keskeiset viranhaltijat ovat velvoitettuja antamaan sidonnaisuusilmoituksen.

Esteellisyys viittaa virkatehtävissä esiintyvään eturistiriitaan. Se tarkoittaa viranhaltijan tai luottamushenkilön sopimattomuutta osallistua asian käsittelemiseen tai ratkaisemiseen. Esteellisyys rikkoo hallinnon objektiiviteetti-periaatetta, joka pyrkii turvaamaan hallintopäätöksen tai hallinnollisen menettelyn oikeellisuuden, puolueettomuuden ja objektiivisuuden. Esteellisyys syntyy, mikäli virkamies tai luottamushenkilö on sellaisessa suhteessa käsiteltävään asiaan tai sen asianosaisiin, joka saattaa vaarantaa hänen puolueettomuutensa. Esteellisyyttä ei arvioida konkreettisesti vaan riittää, että puolueettomuus on objektiivisesti ajatellen saattanut vaarantua. Esteellisyydestä seuraa, että esteellinen henkilö ei voi olla päättämässä asiasta, osallistua asian käsittelyyn eikä edes olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Poikkeuksena läsnäolokieltoon on kunnanvaltuusto, jonka kokoukset ovat kaikille julkisia. Kunnassa huomioidaan, ettei esteellinen henkilö osallistu päätöksentekoon. Yleisesti ennen asian käsittelyä päätöksentekoa kunnassa varmistetaan, onko paikalla esteellisiä henkilöitä osallistumassa asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.

Vaalan kunnassa on häirinnän ja epäasiallisen käytöksen hallinnan malli, jolla turvataan kaikkien työntekijöiden oikeus saada työssä asiallista kohtelua. Mallissa käydään läpi, miten tulee toimia, jos kokee epäasiallista kohtelua työssään.

1.9. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja. Kunnan toimintaan vaikuttavat yleensä mm. toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Vaalan kunnan toimintaa voi kohdata erityyppisiä riskejä, joista osaan voimme omalla toiminnalla vaikuttaa ja osaan emme. Riskit ovat myös eri tasoisia.

Nykyinen hallitus sopeuttaa valtion taloutta ja voi näkyä myös merkittävästi Vaalan kunnan valtionosuuksissa. Kunnassa tulee tiedostaa, että voimalaitosten kiinteistöverot voidaan tasata valtionosuuksissa. Tämän tasauksen vaikutus Vaalalle olisi noin yli miljoonaa euroa valtionosuuksia laskeva. Tällaisiin uudistuksiin Vaalan kunnan omat vaikuttamismahdollisuudet ovat

pienet. Edunvalvontatyö on kuitenkin tärkeää. Koska Vaalan kunnan tulorahoituksesta valtionosuudet muodostavat merkittävän osan, on tehtävillä valtionosuusuudistuksilla poikkeuksellisen suuri vaikutus kuntaamme. Vaalassa on kaksi lainvoiman saanutta tuulivoimapuiston osayleiskaavaa. Kunnan talouden kannalta tärkeää, että puistojen rakentaminen alkaisi suunnitellusti.

Kunnalla on ollut laskeva lainakanta jo vuosia muutamaa tilinpäätösvootta lukuunottamatta. Vuonna 2024 on alkanut uuden kunnanviraston rakentaminen sekä kunta on valmistautunut uuden soteaseman rakentamiseen. Nämä rakennusprojektit nostavat kunnan lainakantaa merkittävästi. Tästä aiheutuu kunnalle kasvanut korkoriski. Tällä hetkellä markkinoiden arvio tulevasta korkotasosta on kuitenkin inhimillinen. Lähivuosien 3 kuukauden euribor pysyttelee arvioiden mukaan 2-3 % välillä. Uusien lainojen osalta korkosuojausta on hyvä tarkastella.

Strategiset riskit:

- ☉ Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset rahoituksen, yhteistyökumppaneiden ja lainsäädännön suhteen.
- ☉ Toiminnan vastaavuus kuntalaisten tarpeisiin väestön ikääntyessä ja lapsimäärän vähentyessä. Hyvinvointialueen toiminta ja palvelujen turvaaminen ovat olennainen osa tulevaa edunvalvontaa. Kaikki Vaalasta lakkaavat palvelut vähentävät myös työpaikkoja ja siten aiheuttavat taloudellista haastetta tulevaisuuteen.

Taloudelliset riskit:

- ☉ Ukrainan sota ja sen vaikutukset korkomarkkinoihin, hankintasopimuksiin, energian hintaan ja saatavuuteen, rakennusmateriaalien saatavuuteen, hädänalaisten auttamiseen, pakotteiden vaikutukset kauppaan ja verotuloihin, palvelukuorman lisääntyminen. Tämä riski on edelleen olemassa, vaikka se on vähentynyt aikaisempiin vuosiin verrattuna.
- ☉ Talousarvion tavoitetasossa pysyminen.
- ☉ Äkilliset muutokset palvelujen oston määrässä tai palvelujen hinnoissa
- ☉ Isoissa hankinnoissa onnistuminen ja hankintaosaaminen näissä, erityisesti tulevat suuret investoinnit kaikkine prosesseineen.
- ☉ Korjausvelan yhtäkkinen realisoituminen esimerkiksi pahana sisäilmaongelmana tai muina korjaustarpeina.
- ☉ Yllättävät tiedot kiinteistöjen kunnosta esimerkiksi kiinteistön paljastuttua purkukuntoiseksi.
- ☉ Tytäryhtiöiden taloudelliset haasteet

Rahoitusriskit:

- ☉ Tulevaisuudessa tulevat suuret investoinnit aiheuttavat korkoriskin. Tämän vuoksi uusien lainojen korkosuojausta tulee miettiä tarkkaan ottaen huomioon vallitsevan kansainvälisen ja kansallisen taloudellisen tilanteen ja viralliset korkoennusteet.
- ☉ Korkoriski suurten peruskorjausten osalta.

Toiminnalliset riskit:

- ☉ Kunnan useat toiminnot ovat haavoittuvaisia henkilöstön vähyyden ja varahenkilöstön väjävaisuuden tai henkilöstön erikoisosaamisen vuoksi.
- ☉ Riittävän erityisosaamisen turvaaminen mm. uusien kunnan velvoitteiden vuoksi
- ☉ Sairauspoissaolot
- ☉ Tapaturmat
- ☉ Tietojärjestelmähäiriöt
- ☉ Avainhenkilöiden irtisanoutuminen sekä rekrytoinnissa epäonnistuminen

Vahinkoriskit ja kriisit:

- ☉ Kriisitilanteiden johtaminen ja niissä onnistuminen (esim. Venäjän vaikutukset Suomeen, myrskytuhot, pilaantunut vesi tai ruoka, sähkökatkokset, ihmisiin kohdistuvat uhat)
- ☉ Vakuutusten ajanmukaisuus
- ☉ Jätevesiverkoston kunto

Kunnan vakuutukset:

Kunnalla on Pohjola Vakuutus Oy:ssa seuraavat vakuutukset:

- ☉ Henkilövakuutukset: Lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus, ryhmätapaturmavakuutus kunnan asukkaille ja muille ulkokuntalaisille kunnan järjestämässä toiminnassa sekä matkavakuutus
- ☉ Omaisuusvakuutukset: Julkisyhteisön vakuutus, Venevakuutus
- ☉ Metsävakuutus
- ☉ Ajoneuvovakuutukset
- ☉ Toiminnan vakuutukset: Julkisyhteisön ja julkisyhteisön hallinnon vastuuturvavakuutukset, oikeusturvavakuutus

1.10. Ympäristötekijät

Kirjanpitolain mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä tunnusluvut ja muut tiedot ympäristöstä. Toimintakertomukseen on syytä sisällyttää kuvaus niistä ympäristökysymyksistä, jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen. Kunnan on vältettävä sellaisia päätöksiä, jotka sisältävät suuria taloudellisia riskejä tai kuormittavat kohtuuttomasti ympäristöä tai tulevia sukupolvia.

Kunnan strategiassa on korostettu kunnan toimintojen ja palvelujen kehittämisessä kestävä kehityksen periaatteita. Vaalan kunta on kunnanvaltuuston päätöksellä sitoutunut HINKU-kuntana kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteeseen ja ottamaan ympäristövaikutukset huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossa. Ympäristötekijöiden osalta kunnassa on kiinnitetty huomiota mm. seuraaviin seikkoihin:

- ☉ Energian kulutuksen seuranta. Kunta kuuluu Hinku-kuntaverkostoon, jossa kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Kunta on laatinut tilinpäätösvuoden aikana energiatehokkuussopimuksen

- (kuntien energiatehokkuussopimus)
- ⊗ Vaihtoehtojen etsiminen öljylämmitykselle (luopuminen kokonaan), kunnan eri työpisteiden haastaminen energian säästäminen (palkitseminen onnistumisesta)
 - ⊗ Liikenteen päästöt: Julkisen liikenteen kehittäminen, yhteiskäyttöautoihin siirtyminen, suunnitelma kunnan autojen vaihtamisesta hybridi- ja sähköautoihin. Sähköautojen käyttöedellytysten mahdollistaminen
 - ⊗ Tyhjien ja tyhjien kiinteistöjen purku
 - ⊗ Turpeen polttamisen vähentäminen.
 - ⊗ Lajittelun ja kierrätyksen mahdollistaminen paremmin
 - ⊗ Maalämpöenergian edistäminen, porauksen ja kuljetuksen mahdollistaminen kunnallisella maalla
 - ⊗ Hyödynnämme ilmastotyössä tehokkaasti hankkeita
 - ⊗ Vesistöjen kunnostus
 - ⊗ Sitoutetaan yrityksiä, paikallisia asukkaita, vapaa-ajan asukkaita ja turisteja ilmastotyöhön
 - ⊗ Pyrimme käyttämään julkisessa ruokahuollossa lähiruokaa ja luomua huomioiden hankintasopimukset.

1.11. Kunnanhallituksen selonteko sisäisen ja riskienhallinnan valvonnan järjestämisestä

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan toimintakertomukseen tulee lisätä kohta ”Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä”. Selontekojen tulee perustua kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan systemaattiseen arviointiin ja siitä tulisi käydä ilmi:

- ⊗ Mihin selonteko perustuu
- ⊗ Mitä sisäisen valvonnan osa-alueita on arvioitu selonteon perustaksi ja miten arviointi on suoritettu sekä miten arviointitulokset on käsitelty
- ⊗ Mihin yksiköihin, toimintoihin, tietojärjestelmiin arviointi on kohdistunut eli kuinka kattavaa arviointi on ollut
- ⊗ Mitä olennaisia puutteita ja virheitä sisäisessä valvonnassa, riskienhallinnassa ja konsernivalvonnassa on havaittu ja kuinka puutteita ja virheitä aiotaan korjata
- ⊗ Täsmällinen kannanotto sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan riittäväyydestä ja toimivuudesta

Tilintarkastajan on tarkastuskertomuksessa annettava lausunto siitä, onko sisäinen valvonta kunnassa asianmukaisesti järjestetty.

Tämä selonteko perustuu kunnan johtoryhmän ja eri hallintokuntien tekemiin havaintoihin. Vaalan kunnanhallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 22.5.2012 § 107. Sisäinen valvonta koostuu luottamushenkilöiden toimintaseurannasta, sisäisestä tarkkailusta ja sisäisestä tarkastuksesta. Kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja tarkastussäännön mukaisesti.

Sisäinen valvonta on johtamisen apuväline kohtuullisen varmuuden hankkimiseksi tavoitteiden saavuttamiseksi. Johdon on varmistettava, että luodaan oikeanlainen sisäisen valvonnan rakenne ja pidetään se tehokkaana tarkastamalla sitä ja pitämällä se ajan tasalla. Sisäisen valvonnan voidaan todeta kokonaisuudessaan onnistuneen hyvin. Sisäisen valvonnan onnistumisesta raportoidaan toimielimille (lautakunnat, kunnanhallitus, valtuusto) useita kertoja vuodessa esimerkiksi talousraporttien ja osavuosikatsausten yhteydessä. Arviointi on suoritettu myös tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Vaalan kunnan suurimmat riskit ovat tällä hetkellä luonteeltaan strategisista ja taloudellisista. Erityisinä riskeinä nousevat esille sisäilmaongelmat, joihin on yritetty vaikuttaa sisäilmajohtoryhmän palaver-eilla, erilaisilla sisäilmatesteillä ja korjausremonteilla. Eri kiinteistöihin on tehty sisäilmatutkimuksia ja niistä saatu tieto on pyritty hyödyntämään ongelmien ratkaisemiseksi. Sisäilmaongelmiin on pystytty panostamaan aikaisempaa enemmän johtuen parantuneesta henkilöstöressurssista ja erityisosaamisesta. Lievää parannusta sisäilmariskeissä on tapahtunut, mutta haasteita on edelleen strategisesti tärkeissä kohteissa. Varsinkin kunnanvirastolla sisäilmaoireilu on kasvanut. Huomi-oitavaa on, että koulukeskuksen sisäilman tilanne on aikaisempaa parempi.

Vuonna 2019 on valmistunut kiinteistökartoitus Vaalan kunnan omistamista kiinteistöistä. Kartoituksen suurin huolenaihe on korjausvelka. Kiinteistökartoituksen pohjalta on tehty suuntaa antava kiinteistöstrategia, joka ottaa kantaa kiinteistöjen tulevaisuuteen. Edellisten tilinpäätösten osalta kunta on panostanut kiinteistöriskeihin tekemällä ylimääräisiä lisäpoistuja ja myymällä joitakin rakennuksia.

Merkittävä riski on myös eläköityminen / tiedonsiirto / uuden henkilökunnan rekrytoinnissa epäonnistuminen. Elinkeinopalveluiden osalta merkittäväksi riskiksi on noussut yritysten ongelmien rahoituksen saamisessa ja rekrytoinnissa. Kunnan ja yritysten välisessä yhteistyössä on edelleen parannettavaa. Vuonna 2021 Vaalan kunta perusti vakinaisen elinkeinopäällikön tehtävän Humanpolis Oy:n organisaatioon palvelemaan paikallisia yrityksiä sekä tukemaan Vaalan elinvoimaa. Vuoden 2022 lopussa valmisteltiin Humanpolis Oy:n elinkeinopäällikön tehtävän siirtämistä kuntaan ja se toteutettiin 1.1.2023.

Korkotason kasvuun on varauduttu taloussuunnitelmassa. Osa lainoista on kiinteillä koroilla, jolloin niiden korkojen ennustaminen on helppoa. Pitkäaikaisten lainojen korkoriski on suhteellisen pieni, koska suojaamattomien lainojen kanta on pieni. Vuoden 2022 kevään aikana korkotaso lähti voimakkaaseen nousuun, joka on jatkunut alkukevääseen 2023 saakka. 12 kuukauden euribor on käynyt korkeimmillaan noin 4 prosentissa. Tällä hetkellä vastaava korko on 2,4 %. Markkinat ennustavat lähikuukausille korkotason maltillista nousua. Kunnan kannalta korkoriski liittyy tuleviin suuriin investointeihin, jolloin pitkäaikainen laina kasvaa merkittävästi.

Kunnan riskinä on myös tiettyjen toimintojen haavoittuvaisuus kuten esimerkiksi ennalta arvaamattomien sairaslomien aktivoituessa. Riskiksi ja toisaalta mahdollisuudeksi voidaan arvioida myös organisaation uudistuminen eli miten siirtää vanhojen työntekijöiden osaaminen ja onnistua uusien

työntekijöiden rekrytoimisessa? Myös valtion talous- ja kuntapolitiikan linjaukset tuovat epävakautta talouden suunnitteluun.

Taloussuunnittelukaudella Vaalan kunnan on hyvä:

- ☉ Tehdä arvio tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista (riskit ja mahdollisuudet) kunnan tehtävien toteuttamiseen. Hyvinvointialueen järjestämien palveluiden turvaaminen on kunnan kannalta tärkeää (edunvalvonta)
- ☉ Arvioida kiinteistöstrategiaa ja tehdä tarvittaessa siihen muutoksia
- ☉ Tehdä selkeä suunnitelma taloussuunnitelmakauden investoinneista
- ☉ Tehdä asuntopoliittinen ohjelma siitä, kuinka kuntakonsernin asuntokantaa tulevaisuudessa uusitaan ja puretaan
- ☉ Linjata selkeästi ne keinot, joihin kunta sitoutuu yritysten huokuttelemiseksi paikkakunnalle

2. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

2.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Kunnan tuloslaskelma osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

Kuntakonsernin vuoden 2024 tilikauden tulos oli noin 3 046 euroa alijäämäinen. Tilikauden tulos heikkeni noin 549 000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Peruskunnan vuoden 2024 tilikauden tulos oli 103 169 euroa ylijäämäinen. Tilikauden tulos heikkeni noin 488 000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuotot (peruskunta)

Peruskunnan toimintatuotot olivat 2 596 003 euroa (ulkoiset ja sisäiset) ja ne laskivat vuoden 2023 tilinpäätöksestä noin 1,069 miljoonalla eurolla. Ulkoiset toimintatuotot olivat tilinpäätöksessä 1 644 579 € ja ne laskivat edelliseen tilinpäätökseen verrattuna noin 599 000 €. Ulkoisten tuottojen laskun pääasiallisia syitä ovat mm. muiden myyntitulojen, tukien sekä avustusten ja rakennusten vuokrien tuottojen väheneminen.

Verotuloja kertyi yhteensä noin 8,439 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna verotulot laskivat noin 53 000 euroa. Valtionosuudet olivat noin 5 449 000 € ja ne nousivat edellisestä vuodesta noin 258 000 euroa. Yhteensä verotulot ja valtionosuudet nousivat noin 205 000 euroa edellisestä vuodesta.

Korkotuotot olivat noin 46 000 euroa. Tuottoja (korkotuotot ja muut rahoitustuotot) kertyi noin 57 000 euroa ja ne nousivat vuodesta 2023 noin 14 000 €.

Kulut

Peruskunnan ulkoisten ja sisäisten toimintakulujen kokonaismäärä vuonna 2024 oli noin 14 148 000 euroa. Laskua edelliseen vuoteen verrattuna oli noin 424 000 €. Ulkoiset toimintakulut olivat noin 13 197 000 € ja ne kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna noin 47 000 euroa.

Rahoituskulut olivat noin 148 000 euroa. Laskua edellisvuoteen verrattuna oli noin 61 000 euroa. Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin noin 1 797 000 euron verran, josta lisäpoistojen osuus oli noin 963 000 euroa.

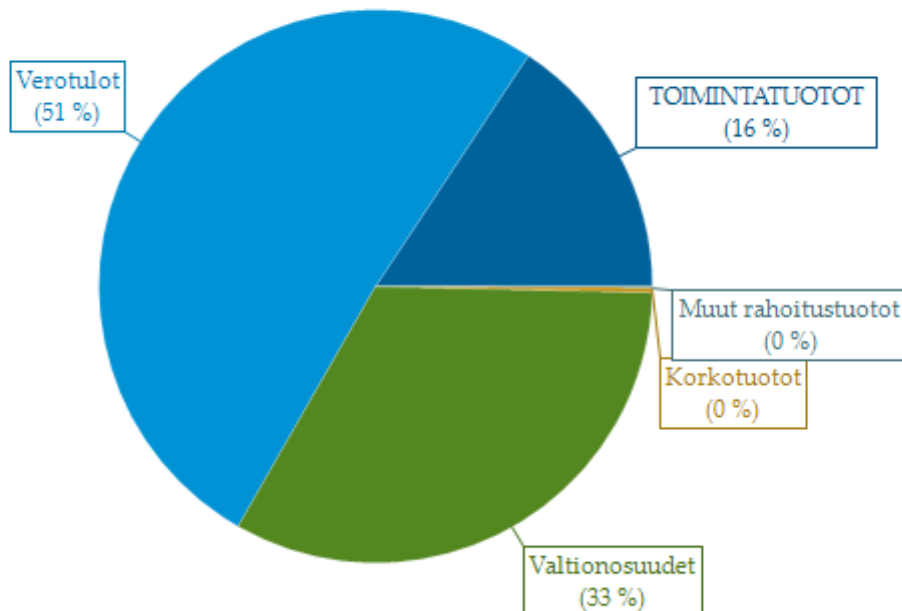
Toiminta- ja vuosikate

Toimintakulujen ja toimintatuottojen erotuksena muodostuva kunnan toimintakate osoittaa, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate vuonna 2024 oli noin -11 552 000 euroa. Se heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna noin 651 000 eurolla. Tätä selittää ulkoisten toimintatuottojen heikkeneminen.

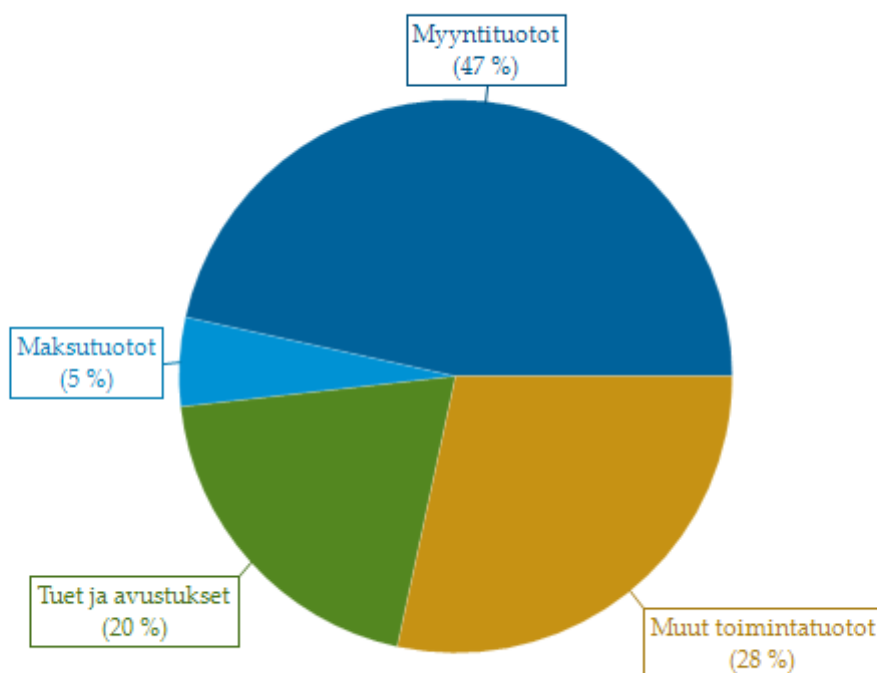
Vuosikate kuvaa kokonaistulorahoituksen riittävyyttä. Kunnan vuosikate oli vuonna 2024 yhteensä noin 2 245 000 €. Vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta noin 371 000 €. Kunnan käyttötalouden tulorahoitus vuosikatteella mitattuna on ylijäämäinen. Tavoitteena tulee saada vuosikate vähintään suunnitelman mukaisten poistojen tasolle. Vuosikatteen tulee olla hyvällä tasolla, jotta lainavastuita voidaan hoitaa. Hyvän vuosikatteen avulla voidaan myös käyttötaloudesta toteuttaa investointeja. Vuosikate per asukas oli vuonna 2024 noin 871 euroa/ as. Vuosikate/poistot –tunnusluku (125%) osoittaa vuosikatteen olevan riittävällä tasolla, sillä yli 100 %:lla kunnan tulorahoituksen oletetaan olevan riittävä. Tunnuslukuun vaikuttavat tehdyt ylimääräiset poistot (noin 1 036 000). Ilman niitä tunnusluku olisi 269 %.

TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2021	2022	2023	2024
Toimintatuotot/Toimintakulut, % (ulk.+sis.)	14,44	12,6	25,2	18,3
Vuosikate poistoista %	164	234	140	125
Vuosikate, euroa/asukas	728	1030	1010	871
Asukasmäärä	2671	2626	2590	2579

Tuottojen jakautuminen

Toimintatuottojen jakautuminen

2.2. Toiminnan rahoitus

Tilinpäätöksen rahoituslaskelma koostuu kunnan varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma johdetaan tilinpäätöksen tuloslaskelmasta ja taseesta.

Rahoituslaskelma sisältää pelkästään peruskunnan tiedot, sillä yhtiöittämisen seurauksena liikelaitosten tasevarallisuus ja liiketoiminnot ovat siirtyneet kunnan 100% omistamille tytäryhtiöille. Rahoituslaskelman vertailutietona on esitetty peruskunnan rahoituslaskelman tiedot. Rahoituslaskelman tiedot ovat vertailukelpoisia vuoden 2023 tilinpäätöslukuihin.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2023 oli noin 747 000 euroa ylijäämäinen. Vuonna 2024 vastaava luku oli noin 116 000 euroa ylijäämäinen. Vuonna 2024 varsinaiset investointimenot olivat noin 2 067 000 euroa. Saadut tulot investointeihin olivat noin 282 000 euroa, joten peruskunnan nettoinvestoinnit olivat noin 1 785 000 euroa. Toiminnan ja investointien rahavirran positiivisuus ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä puolestaan ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirta oli noin -952 000 euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa ei otettu lainkaan, vaan rahoitustarve on hoidettu lyhytaikaisella rahoituksella. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin noin 360 000 euroa. Lyhytaikaista lainaa lyhennettiin 1 050 000 euroa. Peruskunnan lainakanta oli vuoden lopussa noin 3,556 miljoonaa euroa. Lainakanta laski vuoden takaisesta noin 1 410 000 euroa. Vuokra- ja leasingvastuita kunnalla oli vuonna 2024 yhteensä noin 122 000 euroa.

Rahavarojen muutos

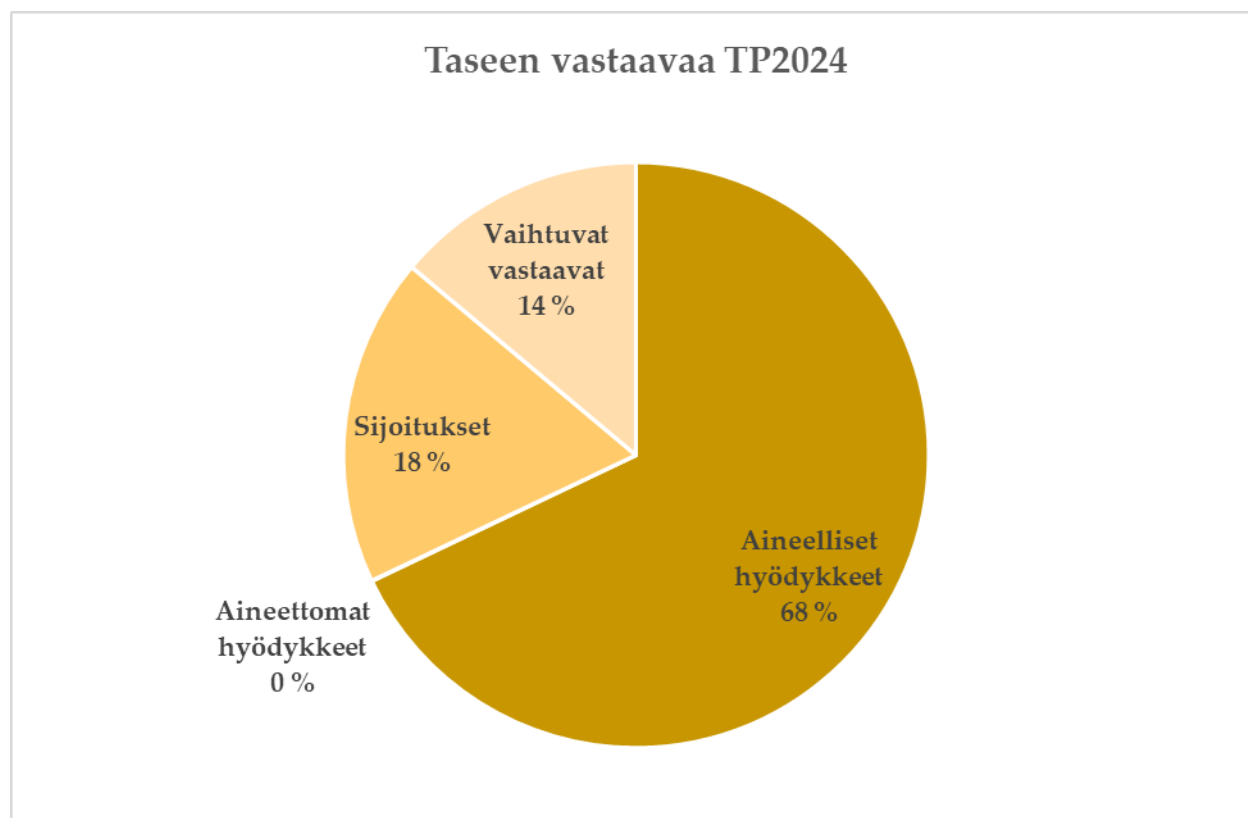
Rahavarojen muutos muodostuu rahoitustoiminnan muutosten nettomäärän sekä tulorahoituksen ja investointien nettomäärän erotuksena. Rahavarojen muutos oli noin -837 000 euroa.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate vuonna 2024 oli 1,54. Luvussa on huomioitu sekä pitkäaikainen että lyhytaikainen laina. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraanpääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Hyvänä lainanhoitokykyä voidaan pitää silloin, kun tunnusluvun arvo on yli 2.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Vuoden 2024 lopun rahavaroilla olisi voitu kattaa kassasta 3,2 päivän maksut.

3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

3.1. Tase ja sen tunnusluvut (peruskunta)

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseesta laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase ja esitetyt taseen vertailutiedot sisältävät pelkästään peruskunnan tase-erät.

Vastaavaa

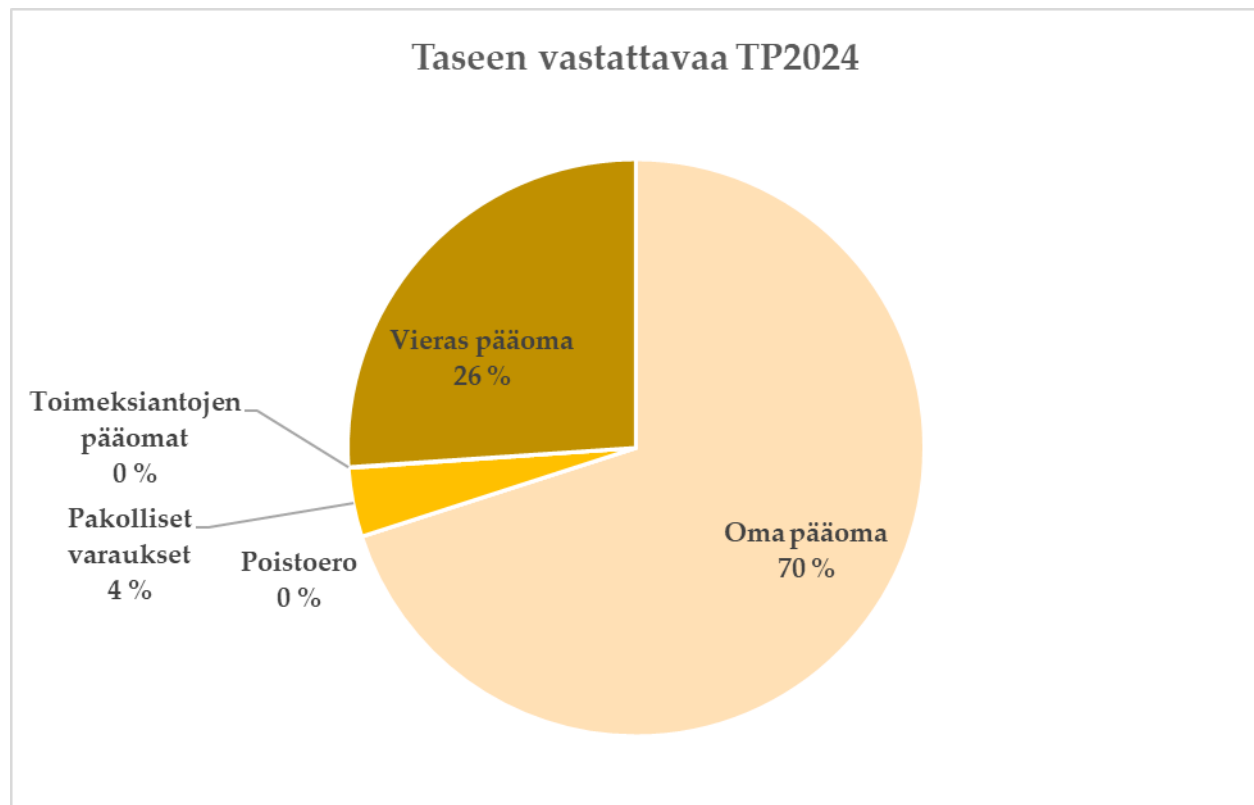
Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat tuotannon-tekijöinä useana tilikautena sekä toimialasijoittamisen osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset. Pysyvät vastaavat on arvostettu hankintahintaan ja poistot on laskettu hyväksytyn poistosuunnitelman perusteella.

Poistosuunnitelmat ja pysyvien vastaavien muutokset on esitetty liitetiedoissa. Pysyvien vastaavien arvo taseessa oli peruskunnalla vuoden 2024 lopussa noin 18,067 miljoonaa euroa. Pysyvien vastaavien suurin erä on aineelliset hyödykkeet, joita oli noin 14,252 miljoonaa euroa vuoden 2024 lopussa. Rakennusten arvo oli noin 7,196 miljoonaa euroa ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden arvo oli noin 3,369 miljoonaa.

Sijoituksia eli osakkeita ja osuuksia oli n. 3,125 miljoonaa euroa. Summa pysyi muuttumattomana edelliseen vuoteen verrattuna.

Vaihtuviin vastaaviin luetaan vaihto-omaisuus, pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Vaihtuvia vastaavia oli vuoden lopussa yhteensä noin 2,916 miljoonaa euroa.

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase ja esitetyt taseen vertailutiedot sisältävät pelkästään peruskunnan tase-erät.

3.2. Kunnan kokonaistulot ja -menot

TULOT	euroa	%
Toimintatuotot	1 644 579	10,43
Verotulot	8 439 034	53,51
Valtionosuudet	5 448 965	34,55
Korkotuotot	46 813	0,30
Muut rahoitustuotot	10 602	0,07
Satunnaiset tuotot		
Tulorahoituksen korjauserät		
- Käyttöomaisuuden myyntivoitot		0,00
Rahoitusosuudet inv.menoihin	26 400	0,17
Käyttöomaisuuden myyntitulot	40 973	0,26
Antolainasaamisten vähennykset	9 550	0,06
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		
Oman pääoman lisäykset	103 170	
Kokonaistulot yhteensä	15 770 084	100
MENOT		

Varsinainen toiminta	euroa	%
Toimintakulut	-13 196 971	-641,46
- Valmistus omaan käyttöön		0,00
Arvonlisäveron takaisinperintä		
Korkokulut	147 186	7,15
Muut rahoituskulut	622	0,03
Satunnaiset kulut		0,00
Tulorahoituksen korjauserät		
+/- Pakollisten varausten muutos	344 598	16,75
- Käyttöomaisuuden myyntitappiot		
		0,00
Investoinnit		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	154 791	7,52
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	360 152	17,51
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	1 050 000	51,04
Oman pääoman vähennykset		0,00
	2 057 349	100

Taulukossa on esitetty ulkoiset luvut.

4. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

4.1. Vaalan kunnan konsernirakenne

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty kpl	Ei yhdistelty kpl
Tytäryhteisöt		
☉ Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt: Koy Vaalan Niska	1	
☉ Muut yhtiöt: Vaalan Vesi ja Lämpö Oy	1	
Kuntayhtymät		
☉ Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä	1	

4.2. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kiinteistö Oy Vaalan Niska

Toiminnanlaajuuteen sisältyy 17 kpl kiinteistökohdetta eri osoitteissa, pääsääntöisesti kylätaajamassa tai sen välittömässä läheisyydessä. Yhtiön kaikkien kiinteistöjen rakennustyyppi on rivitalot.

Asuinhuoneistopinta-ala on 12 064 m², muodostaen 225 asuinhuoneistoa.

Kiinteistöillä sijaitsevat jäteasemat, autopaikka-alueet (ei kaikissa), yhteistilat ja tekniset tilat. Kiinteistöissä asuu keskimäärin noin 260 kuntalaista. Yhtiön kokonaiskäyttöaste on ollut vuonna 2024 noin 85%:n tasoa. Yhtiö hoitaa Khall 4.9.2018 §211 päätöksien mukaisesti myös suoraan kunnan omistamien ja eräiden järjestöjen asuinhuoneistojen vuokrauspalvelut ja talonmiespalveluita, joissa kunta on osuuksillaan mukana tai lainantakaajana.

Yhtiöllä on isännöintipalveluiden piirissä: 1 palveluasumisen kiinteistö ja 2 Vaalan Kunnan suoraan omistamaa vuokratalo kiinteistöä.

Vuosi 2024 on ollut merkittävä ja hankalasti ennakoitava, koska yhtiölle on valmistunut ja käyttöön otettu uudiskohde Höylääjäntie 2, Vaalan Vanhustentaloyhdistykseltä ostettiin 2 merkittävää kiinteistö kokonaisuutta, joten vuotta 2024 ei voi suoraan verrata vuoteen 2023 ja tulostettavuus syntyy kunnolla vasta 2025 jälkeen, jolloin yhtiöllä on kaikki kiinteistöt ollut yhden vuoden kierron omistuksessa. Yhdistykseltä ostetuissa kiinteistöissä on merkittävä korjausvelka, jota on hankala ennakoita, tämän vuoksi tarvitaan yksi vuoden kierto ennakoitavuuteen.

Henkilökunta

Hallinnossa toimii 2 henkilöä, kiinteistöhuollossa 2 henkilöä.

Kesällä ollut 2 henkilöä määräaikaissä tyotehtävissä yhtiön viher- ja kiinteistöhoidon työssä.

Siivous on toteutettu omalla työvoimalla.

Talous

Asunnoista perittäviä vuokria on hinnan tarkistettu korotettuna 1.4.2024 lukien 2%.

Käyttökorvaukset korotettiin 1.4.2024 Vesimaksu 25 €/hlö, auto ja saunamaksu 15 €/paikka /kerta/kk.

Vuokrien määriin vaikuttaa asuntojen lämmitysmuoto, rakennuksien elinkaari ja niiden mahdolliset peruskorjausten kustannukset, sijainti, varustetaso, laatu sekä pääomakulut.

Tulos

Tilikauden tulos on tappiollinen – 52 703,03 €. Liikevaihto oli 1 080 416,36 €.

Lainat

Valtiokonttorilainoja on toimintavuoden aikana lyhennetty pitkäaikaisen velkakirjaehtoien mukaisesti. Kunnan tertiäärilainoista suoritettiin velkakirjojen mukaiset korot ilman lyhennyksiä. Toimintavuonna ei suoritettu ylimääräisiä lainaosuussuorituksia.

Pääomalainaa 31.12.2024 tilinpäätöksessä on valtiokonttorille 316 124,75 €.(ed. tp. 198 227,14 €). kunnalle oman pääoman ehtoista ja tertiäärilainaa yhteensä 692 747,56. (Lyhennetty vuonna 2024 20 000 €)

Kunnalle ilmalämpöpumppu lainaa on 31 250,00 €.

Kuntarahoituksen lainaa oli tilikauden päättyessä yhteensä 4 000 000,00 € .

Lainoja yhteensä 5 040 122,31€.

Vuonna 2024 Höylääjantie 2 Kuntarahoituksen lainan korkoa (6kk euribor+ marginaali) kirjattiin yhteensä 178 428,22€.

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy on Vaalan kunnan omistama osakeyhtiö. Yhtiöllä on oma hallitus: puheenjohtaja ja neljä jäsentä.

Yhtiön henkilökunnan vahvuus on ollut vuonna 2024 seitsemän henkilöä. Henkilöstön on muodostanut toimitusjohtaja, toimistosihteeri, vesilaitoksen hoitaja, lämpölaitoksen hoitaja, oppisopimuksella uusi lämpölaitoksen hoitaja eläköityvän tilalle, jäteveden-puhdistamon hoitaja ja asennusmies. Yhtiön perustamisesta lähtien toimitusjohtajana on toiminut Kalle Kurtti.

Yhtiön sisällä toimii LVI-palvelut, jota myydään kuntakonsernille, yrityksille ja yksityisille. Yhteis-

työ päivystyksen järjestämisestä emokunnan kanssa on loppunut kunnan toimesta. Päivystys hoidetaan täysin omana toimena ja päivystyksen myynti kunnalle on päättynyt. Vesi-, viemäri- ja kaukolämpöverkoston rakentamiseen käytetään omaa henkilökuntaa, kunnan teknisen toimen henkilöitä sekä tarvittaessa ulkopuolista ja tilapäistä työvoimaa.

Keväällä ostettiin kunnalta viereisellä tontilla sijaitseva ns. rakennusvaraston halli ja samassa pihapiirissä oleva katos. Tällä järjestelyllä saimme kaiken toiminnan samaan pihapiiriin ja kaluston katon alle. Kesällä ostettiin Säräisniemeltä maa-alueita vedenottamon ympäristöstä tulevaisuuden laajentamistarpeita ajatellen. Investoinnit rahoitettiin kassasta ja tämän vuoksi OP:n vakuutussäästökohteista nostettiin 50 000€ kassan parantamiseksi.

Tulos

Vuonna 2024 Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n liikevaihto oli 1 673 899,23€, tulos 122 207,03€ alijäämäinen ennen tilinpäätössiirtoja sekä veroja ja lopullinen tulos 26 041,77€ alijäämäinen verojen jälkeen. Tulos ennen veroja alitti 84 707,38€ budjetoidun tuloksen.

Huono tulos johtui mm. varautumisesta lämpölaitoksen hoitajan eläköitymiseen yhden henkilön palkkauksesta oppisopimuksella lämpölaitoksen hoitajaksi olemassa olevan rinnalle. Tällä järjestelyllä saavutetaan hallittu hoitajan vaihtuminen. Lämpölaitoksella poltettavien polttoaineiden hinnan nousu kesken vuoden aiheutti myös hintojen korotuspaineita, jotka tehtiin syksyllä arvonsäkorotuksen yhteydessä. Veden, jäteveden ja kaukolämmön myynti väheni. Lopullinen tulos saatiin poistoeron muutoksella ja edellisten vuosien taseen ylijäämää syötiin 26 041,77€.

VESILAITOS

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueellaan keskus-taajaman, Oterman, Jaalangan, Manamansalon ja Säräisniemen alueiden asukkaille. Veneheiton, Pelson ja Neittävän alueilla toimivat omat vesiosuuskunnat.

	2024	2023	2022	2021	2020
pumpattu pohja-vesimäärä	474 544 m ³	458 828 m ³	553 056 m ³	524 314 m ³	452 998 m ³
veden myynti	212 606 m ³	217 451 m ³	234 570 m ³	225 121 m ³	231 034 m ³
vesijohtoverkoston pituus	n. 679 km	n. 678 km	n. 675 km	n. 668 km	n. 665 km

7 vedenottamo: Vaala, Oterma, Kankari, Manamansalo, Säräisniemi, Rokuan-järvi sekä Tiukumäki yhdessä Länsi-Vaalan vesiosuuskunnan kanssa.

Vesihuoltolaitoksen talous

Vuoden 2024 myyntituotot olivat 783.385,39€ eli 28.192,08€ budjetoitua vähemmän. Vesihuoltolaitoksen tulos vuonna 2024 oli 66.165,59€ alijäämäinen ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja, joka oli 74.530,82€ alle budjetoidun tuloksen.

VIEMÄRILAITOS

Vaalassa viemärointi on toteutettu keskustaajaman, Säräisniemen, Neittävän, Kankarin sekä osin Jaalangan, Pelson ja Manamansalon alueiden asukkaille. Jätevedet johdetaan Vaalan jätevedenpuhdistamolle, poislukien Pelson ja Manaman-salon alueet. Puhdistetussa ja laskutetussa jätevesimäärässä on suuri ero ja tämä johtunee vuotovesistä. Myös vuosittaiset sademäärät ja sulamisvesien pääsy viemäriverkostoon vaihtelee vuosittain. Veden ja jäteveden kulutus on hieman vähentynyt vuonna 2024.

	2024	2023	2022	2021	2020
jätevedenpuhdistamolla puhdistettu jätevesi	172610m ³	241 852m ³	236 642m ³	276 434m ³	285 784m ³
laskutettu jätevesimäärä	82 022m ³	85 885m ³	91 346m ³	93 542m ³	94 916m ³
viemäriverkoston kokonaispituus	n. 151 km	n. 151 km	n. 151 km	n. 149 km	n. 148 km

- 2 jätevedenpuhdistamoa, Vaala ja Manamansalo
- 34 jätevedenpumppaamoa

KAUKOLÄMPÖLAITOS

Vaalan kaukolämpölaitos tuottaa keskitetysti lämpöpalveluja Vaalan keskustaajaman alueella sijaitseviin kiinteistöihin. Liittyneissä kiinteistöissä on julkisia rakennuksia, rivitaloja, omakotitaloja sekä liike- ja teollisuusrakennuksia. Kaukolämmön myynti pieneni edelliseen vuoteen verrattuna.

Lämpöenergia tuotettiin pääosin 2018 valmistuneella KPA -laitoksella (11 381 MWh), kokonaisuudessaan verkostoon tuotettu energia oli 14 602 MWh. 1,5MW:n biolaitos tuotti verkostoon energiaa 3 221 MWh. Lämpöenergiasta tuotettiin turpeella 69,5 %, hakkeella 30,5 %, pelletillä 0,0 % ja kevyellä öljyllä jonkin verran 0,0 %, vaikkakaan ei ostettu ollenkaan.

Tavoite oli käyttää turvetta 75 %, haketta 21 %, pellettiä 3 % ja öljyä 1 %. Tavoitteet saavutettiin hyvin pelletin ja öljyn osalta, mutta turpeen ja hakkeen osalta ei aivan päästy tavoitteisiin.

Kokonaismäärä osto energiaa oli 15 719 MWh (vuonna 2023, 17 446 MWh).

Kaukolämpölaitoksen talous

Vuoden 2024 myyntituotot olivat 890.513,84€ eli 1.926,16€ budjetoitua vähemmän. Kaukolämpölaitoksen tulos vuonna 2024 oli 56.816,37€ alijäämäinen ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja, joka oli 10.951,49€ huonompi kuin budjetoitu tulos. Negatiivinen tulos johtuu kohonneista polttoaineen hinnoista, kahden henkilön yhtäaikaisesta kulusta (oppisopimus) ja hintojen kohoamisesta. Budjetin mukainen myynti jäi energiana n. 500MW. Vankilan rakennustyömaasta on tullut iso asiakas, mutta kulutus on lähtenyt laskemaan maalämmön käyttöönoton jälkeen.

Lämpöenergian myynnistä 35,7% käytettiin kunnan omistamilla kiinteistöillä, 15,1% Vaalan Niskan kiinteistöillä ja 49,2 % myytiin yksityisille kuluttajille.

Kaukolämpölaitoksella oli 97 lämmönkuluttajaa, joista kunnan kiinteistöjä oli 18 kpl, yksityisiä 61 kpl, As Oy Niskan kiinteistöjä 16 kpl ja kaksi omassa käytössä olevaa hallia.

Uusia kaukolämpöliittymiä on rakennettu yksi liikekiinteistöliittymä sekä Niskalle fuusioitunut 2 kiinteistöä.

4.3. Arvio konsernin tulevasta kehityksestä

Nykyinen konsernirakenne mahdollistaa tehokkaan talouden seurannan ja suunnittelun sekä antaa hyvät edellytykset onnistuneelle ja tehokkaalle konsernijohtamiselle. Vuosi 2024 on vahvistanut edelleen ajatusta siitä, että Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:llä on hyvät edellytykset toimia taloudellisesti itsenäisenä yhtiönä. Yhtiöllä on tulossa lähivuosina suurempia investointeja, joihin se tarvitsee kunnalta tukea lainantakauksen muodossa. Koy Vaalan Niska on tehnyt uusinvestointeja, joihin on otettu merkittävästi kunnan takaamaa lainaa. Lisäksi korjausrakentamisen vuoksi yhtiön lainataakka on kasvanut. Koy Niskan kiinteistökanta on pääosin vanhaa, joten tulevaisuudessa on todennäköisesti edessä lisää uudisrakentamista ja elinkaaren päässä olevien kiinteistöjen purkamista. Olennaista yhtiön toiminnassa on pitää vuokra-asuntojen käyttöaste mahdollisimman korkealla. Kunnan rooli tulee korostumaan jatkossa yhtiön pääomittamisessa. Kunta avusti yhtiötä vuoden 2024 aikana myöntämällä sille avusta, jota yhtiö käytti 165 000 euron edestä. On todennäköistä, että kunta joutuu pääomittamaan Koy Vaalan Niskan toimintaa usean vuoden ajan, jotta se selviytyy tulevista lainavelvoitteista.

4.4. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on mainituilla kohdealueilla tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Vaalan kunnanvaltuusto on hyväksynyt päivitetyt konserniohjeet 25.1.2017 § 5. Konserniohjeilla Vaalan kunnanvaltuusto antaa konsernitason toimintaohjeet ja -periaatteet sekä täsmentää kunnan ja kunnanhallituksen asemaa konsernin johtajana. Käytännössä yhtiöiden toimintaa ja näiden konserniohjeiden noudattamista valvoo kunnanjohtaja ja kunnanjohtajan määräämä henkilö.

Konserniohje sisältää konsernin johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyviä asioita sekä määrittelee, minkälaista yhteistyötä konsernitasolla tehdään esimerkiksi rahoituksessa, sijoitustoiminnassa, riskien hallinnassa sekä henkilöstöasioissa.

Konserniohjeita sovelletaan Kiinteistö Oy Vaalan Niskaan sekä Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n. Konsernivalvonnassa ei ole havaittu suuria puutteita tai ongelmia.

5. KUNNANHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ

5.1. Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n mukaan tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä.

Peruskunta:

Tilikauden tulos tuloslaskelmassa ennen tuloksenkäsittelyä on 447 768,79 euroa ylijäämäinen. Varausten muutosta noin -344 598,29 €. Tämän jälkeen kunnan tilikauden ylijäämä on 103 169,50 euroa.

Kunnanhallitus esittää tuloksen käsittelystä, että peruskunnan tilikauden ylijäämä 103 169,50 euroa kirjataan kunnan omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämä-tilille. Kumulatiivista ylijäämää on peruskunnan taseessa tämän jälkeen n. 5,61 miljoonaa euroa.

5.2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu. Uudistetut kriisikuntakriteerit kuvaavat kunnan taloutta eri näkökulmista nykyistä paremmin. Kriisikuntamittariston rakenne säilyy ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu. Laki on tullut voimaan 1.3.2019. Uusia raja-arvoja on sovellettu ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Siihen asti on sovellettu, mitä lain voimaan tullessa voimassa olleessa kuntalain 118 §:ssä on säädetty.

Arviointimenettely voidaan jatkossa käynnistää:

- ☉ Jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa. *(ei muutosta nykyiseen)*
- ☉ Jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa *(ei muutosta nykyiseen)*

Tai

- ☉ Jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot

- ☉ Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia (*nykyisin konsernin negatiivinen vuosikate*);
- ☉ Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- ☉ Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
- ☉ Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Vaalan kunnalla ei ole velvoitetta alijäämän kattamissuunnitelman laatimiseen. Talouden tarkka seuranta on kuitenkin tarpeen.

Talousarviossa 2024 arvioitiin, että kunnan verotulot ja valtionosuudet olisivat yhteensä noin 13,252 miljoonaa euroa eli noin 656 000 euroa pienemmät kuin tilinpäätöksessä 2023. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä verotulot ja valtionosuudet ovat yhteensä noin 13,908 miljoonaa euroa. Peruskunnan vuosikate oli vuonna 2024 noin 2 245 000 euroa, joka on noin 371 000 euroa pienempi kuin tilinpäätöksessä 2023. Pankkilainojen lyhennys oli vuonna 2024 noin 360 000 euroa. Vuonna 2024 lyhytaikaisia kassalainoja lyhennettiin vuoden aikana 1,050 miljoonalla eurolla. Lainoja lyhennettiin vuonna 2024 yhteensä noin 1,410 miljoonaa euroa.

6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Käyttötalousosan toteutumisvertailun tavoitteet tarkentavat tulevaisuuden kuvaamme. Ne ovat yhteisesti valittuja ja niiden toteuttamiseen ollaan sitouduttu. Tavoitteisiin pyritään vuosittain budjetin yhteydessä tarkistettavilla vuositavoitteilla ja toimenpiteillä. Strategian toteutumista seurataan osavuositarkastuksien sekä budjetin että tilinpäätöksen yhteydessä.

7. HALLINTO-OSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hallinto-osastolle kuuluvat seuraavat vastuualueet: vaalit, tarkastustoimi, hallinto- ja talouspalvelut, elinkeinotoimi, maaseututoimi, työllistäminen, rahoitustoimi, ostopalvelut muilta sekä markkinointi ja viestintä. Hallinto-osasto vastaa hallinnon tukipalvelujen tuottamisesta. Hallinto-osaston budjetti sisältää kunnan suurimmat tulot (verotulot ja valtionosuudet). Näiden lisäksi budjetti koostuu erilaisista jäsenmaksuista kuten Kuntaliiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenmaksuista sekä osallistumismaksuista erilaisiin yhteistoiminta-alueisiin. Elinkeinopalvelut, markkinointi ja viestintä sijoittuvat kuntaorganisaatiossa suoraan kunnanjohtajan alaisuuteen ja näiden yhteistyönä toteutetaan muun muassa kunnan markkinointia.

Osaston toimintakertomus

Hallintojohtajan katsaus

Korona-aikana paljon käytetyt etäyhteydet ovat jääneet pysyvästi päätäntäkelinten kokouksien osallistumismahdollisuuksien valintaan. Lähes kaikkiin päätäntäkelinten kokouksiin on mahdollista osallistua hybridina ellei puheenjohtaja ole toisin ilmoittanut. Valtuuston kokoukset on striimattu vain osittain johtuen siitä, ettei sisäilmaongelmien vuoksi valtuustosalia ole käytetty kokouksia varten. Sisäilmahaasteiden vuoksi hallinto-osaston työntekijät muuttivat syksyllä 2023 väistötiloihin Torinkulman kiinteistöön osoitteeseen järvikyläntie 1. Samalla myös neuvonta- ja yhteispalvelupiste siirtyivät väistötilaan.

Hallinto-osastolla jatkui vuoden 2024 aikana hanke; Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa. Työllistämispalveluissa valmistauduttiin te2024 uudistukseen osallistumalla työllisyysalueen verkostopalaveriiniin ja koulutuksiin. Valtuusto perusti työllisyyspalveluihin vuoden aikana kaksi uutta virkaa ja lisäksi yksi toimi muutettiin viraksi. Te-uudistuksen vastaanotto on ollut kunnan kannalta yksi merkittävimpiä uudistuksia koko kunnan historiassa. Päätäjien tahtotila on ollut panostaa työllisyyden hoitoon ja saada sitä kautta työttömien määrää laskettua. Työllisyyden hoidon resursseihin panostamisella voidaan myös laskea työllistämispalveluihin kohdistuvia kuluja.

Ict-ostopalveluissa siirryttiin vuoden aikana Oulunkaaren toimintaympäristöstä ja LapIT:n toimintaympäristöön. Siirto kesti useita kuukausia. Loppuvuodesta kuntaan perustettiin ict-asiantuntijan toimi, johon saimme palkattua työntekijän vuoden loppupuolella.

LapIT:n ja Monetran kanssa on kehitetty vakiintuneita käytäntöjä, joilla on pyritty selkeyttämään ja nopeuttamaan toimintamalleja.

Visit-Vaala sivuston työstäminen alkoi vuoden 2024 aikana ja saimme loppuvuodesta jo ensimmäiset maistiaiset sivujen sisällöstä. Nettisivut valmistuivat alkuvuodesta 2025.

TOIMENPIDE 2024: OULUJÄRVEN MATKAILUN KEHITTÄMINEN NAAPURIKUNTIEN KANSSA HANKKEELLA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Ainutlaatuinen Rokua Geoparkimme vetää puoleensa yhä enemmän niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin matkailijoita ympäri vuoden.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
yhteistyöhalukkuus naapurikuntien kanssa on selvitetty ja hankesuunnittelu aloitettu.	Kunnanjohtaja, Elinkeinopäällikkö, Hankekehittäjä
Paltamon kunnan kanssa on yritetty edistää asiaa mutta selvisi, että Paltamolla ja Kajaanilla on oma hanke Oulunjärven matkailun kehittämiseen.	

TOIMENPIDE 2024: LUODAN VAALALAINEN TYÖLLISYYDEN HOIDON MALLI, JOKA VASTAA VAIKUTTAVASTI KUNNAN TARPEISIIN.	
Valtuustokauden kärkihanke: Huolehdimme kuntalaistemme edusta hyvän elämän turvaamiseksi tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta – yhdyspinnat ja palvelupolut alueemme eri toimijoiden kanssa ovat toimivia.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
	Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa -hankkeen henkilöstö, työllisyyskoordinaattori, elinkeinopäällikkö ja hallintojohtaja
Vuoden aikana on perustettu työvoimapalveluiden kaksi virkaa sekä muutettu työllisyyskoordinaattorin virkanimike työllisyyspäälliköksi. Perustettavilla viroilla pystytään vastaamaan kunnan tehtävistä osana työllisyysaluetta. Vuoden aikana on kehitetty pikarekryyn alustaa ja kehitystyö jatkuu yhä. Haasteeksi on noussut tietoturva. Väri vihreä.	

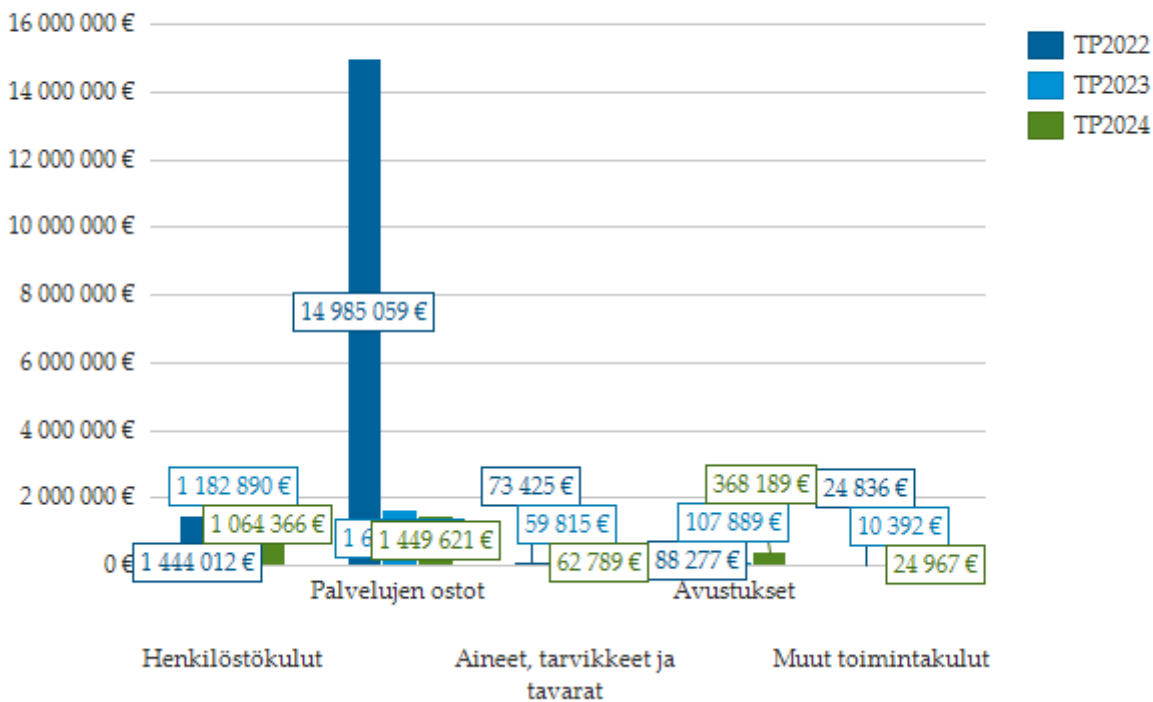
TOIMENPIDE 2024: TE24 UUDISTUKSEEN VALMISTAUTUMINEN. TAVOITTEENA ON VALMISTAUTUA UUDISTUKSEEN SITEN, ETTÄ MUUTOSNEUVOTTELUISSA SAADAAN VAALAN OSAAVA TYÖNTEKIJÄ TYÖLLISYSPALVELUIHIN.	
Valtuustokauden kärkihanke: Huolehdimme kuntalaistemme edusta hyvän elämän turvaamiseksi tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta – yhdyspinnat ja palvelupolut alueemme eri toimijoiden kanssa ovat toimivia.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Ammattitaitoinen työntekijä.	Ari Niskanen (Hallintojohtaja), Työllisyyskoordinaattori
Vuoden aikana Vaalan työllisyyspalvelut osallistui useisiin työllisyysalueen tapahtumiin, jossa oli mahdollista vaikuttaa kunnan vetovoimaan. Markkinointia tehtiin myös työllisyysalueen palaver-eissa. Vaalan henkilöstön edut huomioitiin myös osana työllisyyspalveluiden henkilöstön saatavuudessa. Väri vihreä.	

TOIMENPIDE 2024: ICT-OSTOPALVELUISSA SIIRTYMINEN OULUNKAAREN TOIMINTAYMPÄRISTÖSTÄ LAPIT:N TOIMINTAYMPÄRISTÖÖN.	
Valtuustokauden kärkihanke: Nopeat ja kattavat liikenne- ja tietoliikenneyhteydet mahdollistavat yhteyden koko maailmaan, eikä elämä Vaalassa vaadi kompromisseja tai sisällä muttia.	

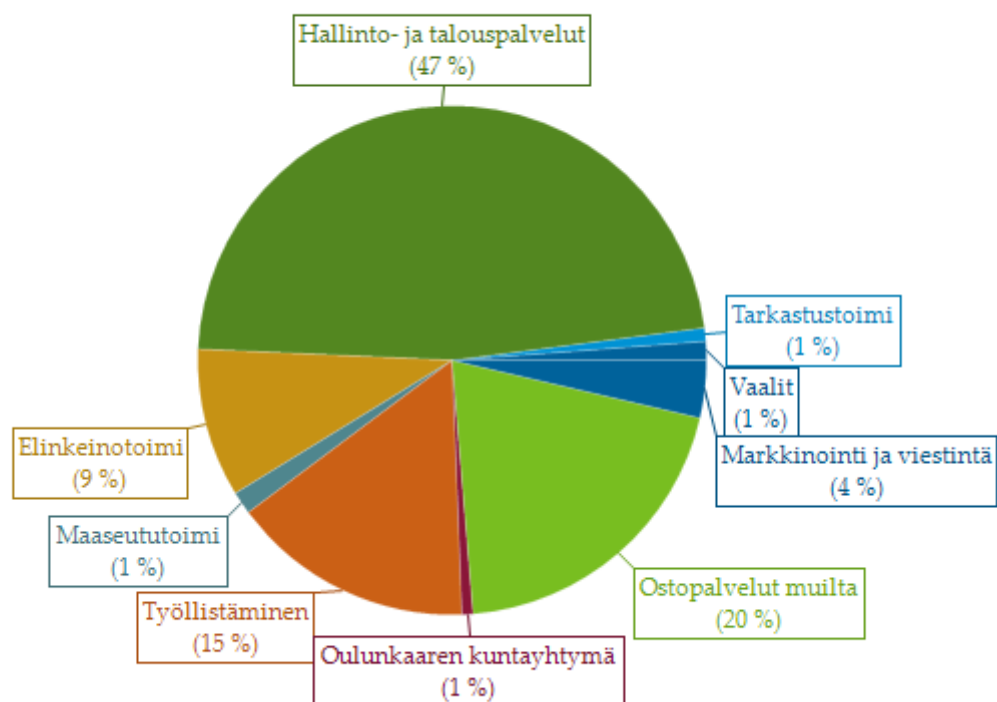
Arviointimittarit	Vastuutaho
Onnistunut toimintaympäristön vaihdos. Uusi mittari	Hallintojohtaja Hallinnon suunnittelija Kunnan ICT-henkilöstö
Yliheitto toteutettiin vuoden aikana. Väri vihreä.	

TOIMENPIDE 2024: VISITVAALA.FI -SIVUSTON RAKENTAMINEN 2024.	
Valtuustokauden kärkihanke: Vaala on tunnettu elämyksellisen vapaa-ajan, mökkeilyn ja etätyön mahdollistava kunta, jossa on monia houkuttelevia mahdollisuuksia myös vakitukselle asumiselle.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Sivusto käytössä ja siitä on saatu positiivista palautetta.	Viestinnän asiantuntija, Elinkeinopäällikkö, Kunnanjohtaja
Visitvaala.fi - sivustoa on rakennettu syksyn aikana. Loppuvuonna luonnosvaiheessa olevaa sivustoa esiteltiin mm. lautakunnille. Sivuston valmistuminen ajoittui alkuvuoteen 2025, jonka jälkeen sitä on vielä työstetty.	

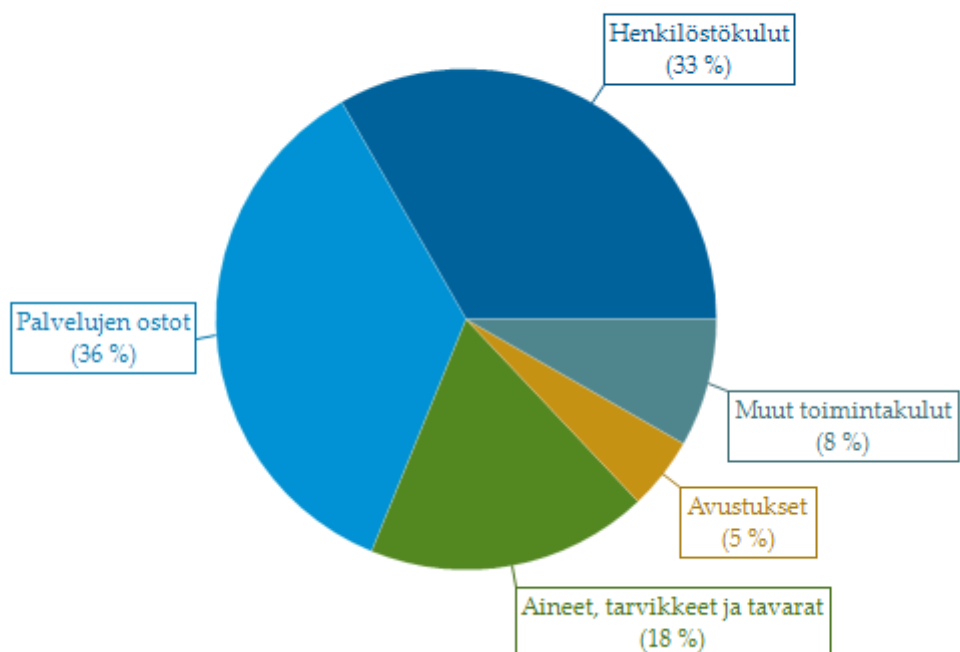
Toimintakulut

Kulujakauma vastuualueittain

Kulujen jakautuminen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	382 554	274 690	139,27 %	107 864	282 905
Myyntituotot	45 366	12 500	362,93 %	32 866	6 513
Maksutuotot					-50
Tuet ja avustukset	252 289	248 190	101,65 %	4 099	250 775
Muut toimintatuotot	84 900	14 000	606,43 %	70 900	25 667
TOIMINTAKULUT	-2 969 933	-3 039 550	97,71 %	69 617	-2 965 973
Henkilöstökulut	-1 064 366	-1 157 280	91,97 %	92 914	-1 182 890
Palvelujen ostot	-1 449 621	-1 408 900	102,89 %	-40 721	-1 604 987
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-62 789	-50 520	124,28 %	-12 269	-59 815
Avustukset	-368 189	-394 000	93,45 %	25 811	-107 889
Muut toimintakulut	-24 967	-28 850	86,54 %	3 883	-10 392
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	-2 587 379	-2 764 860	93,58 %	177 481	-2 683 068

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
Vaalit					
TOIMINTATUOTOT	15 766	11 000	143,32 %	4 766	5 347
TOIMINTAKULUT	-35 716	-22 200	160,88 %	-13 516	-20 231
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	-19 951	-11 200	178,13 %	-8 751	-14 884
Tarkastustoimi					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-24 976	-21 610	115,58 %	-3 366	-27 024
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	-24 976	-21 610	115,58 %	-3 366	-27 024
Hallinto- ja talous- palvelut					
TOIMINTATUOTOT	80 209	40 500	198,05 %	39 709	43 779
TOIMINTAKULUT	-1 403 568	-1 362 370	103,02 %	-41 198	-1 036 280
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	-1 323 359	-1 321 870	100,11 %	-1 489	-992 501
Elinkeinotoimi					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-280 472	-240 200	116,77 %	-40 272	-275 355
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	-280 472	-240 200	116,77 %	-40 272	-275 355
Maaseututoimi					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-43 110	-45 000	95,80 %	1 890	-37 235
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	-43 110	-45 000	95,80 %	1 890	-37 235
Työllistäminen					
TOIMINTATUOTOT	280 289	223 190	125,58 %	57 099	219 661
TOIMINTAKULUT	-457 808	-676 120	67,71 %	218 312	-693 381
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	-177 519	-452 930	39,19 %	275 411	-473 720
Oulunkaaren kuntayhtymä					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-21 132			-21 132	-165 015
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	-21 132			-21 132	-165 015
Ostopalvelut muilta					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-595 423	-619 000	96,19 %	23 577	-619 800
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	-595 423	-619 000	96,19 %	23 577	-619 800
Rahoitustoimi					
TOIMINTATUOTOT	4 972			4 972	14 118
TOIMINTAKULUT					-2 744
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	4 972			4 972	11 375
Markkinointi ja viestintä					
TOIMINTATUOTOT	1 319			1 319	
TOIMINTAKULUT	-107 727	-53 050	203,07 %	-54 677	-88 908
TOIMINTAKATE/JÄ- ÄMÄ	-106 408	-53 050	200,58 %	-53 358	-88 908

7.1. Vaalit

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

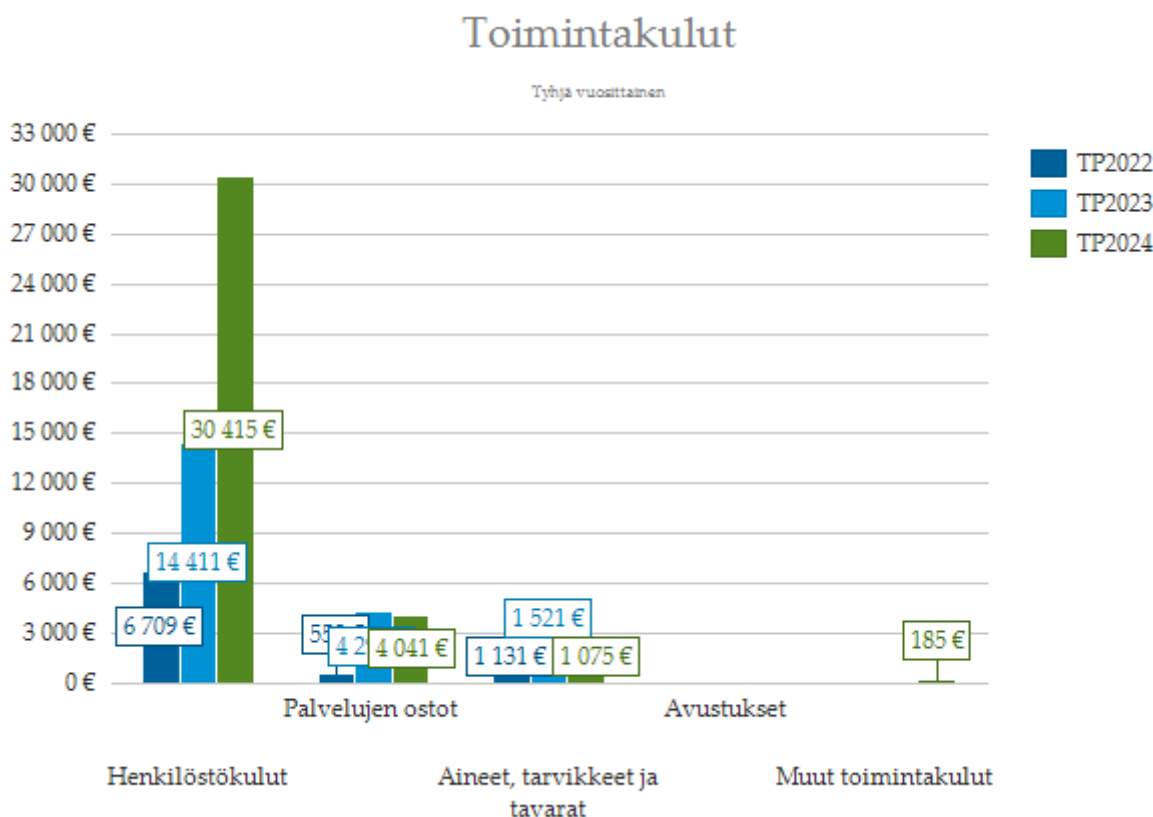
Vaaleissa kunta jakautuu yhteen tai useampaan äänestysalueeseen. Valtuusto päättää harkintansa mukaan äänestysalueista. Äänestysaluejakopäätös tehdään vain tarvittaessa eli jos halutaan muuttaa voimassa olevaa äänestysaluejakoa. Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava äänestysalueiden vaalilautakunnat sekä ennakoäänestyksestä laitoksissa huolehtivat vaalitoimikunnat. Vaalitoimikunnalla ei enää ole kotiaäänestykseen liittyviä tehtäviä.

Keskusvaalilautakunta määrää vaalitoimitsijat yleiseen ennakoäänestyspaikkaan ja kotiaäänestykseen.

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja päätettävä kunnassa olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista sekä määrättävä ennakoäänestyspaikkoina olevat sosiaalihuollon toimintayksiköt. Kunnanhallituksen on myös hyvissä ajoin määrättävä äänestysalueen vaalipäivän äänestyspaikat.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuoden aikana järjestettiin kahdet vaalit; presidentin vaali ja europarlamenttivaalit. Kunnan osalta vaaleissa on ollut vastuullisina toimijoita keskusvaalilautakunta, vaalilautakunta ja vaalitoimitsijat. Tiedonhallintasihteeri on toiminut keskusvaalilautakunnan sihteerinä.

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	15 766	11 000	143,32 %	4 766	5 347
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-35 716	-22 200	160,88 %	-13 516	-20 231
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-19 951	-11 200	178,13 %	-8 751	-14 884
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.2. Tarkastustoimi

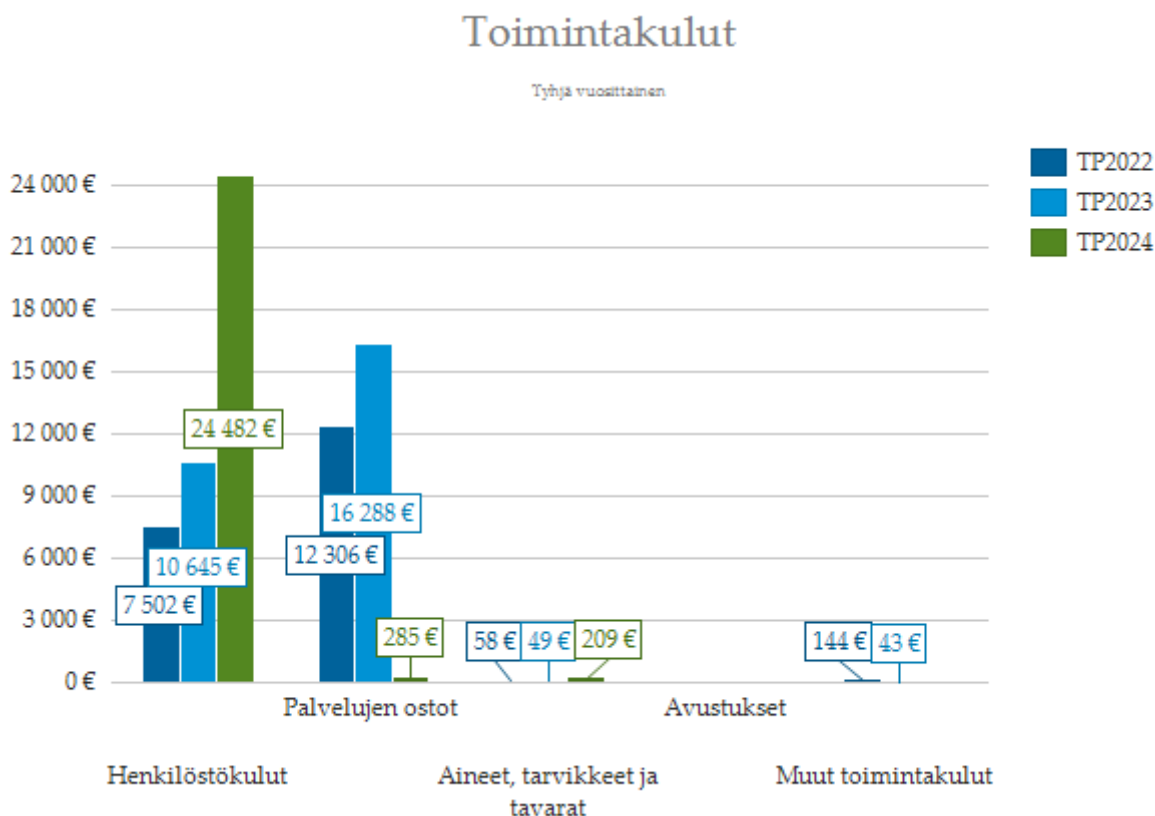
Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- ⊗ valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- ⊗ arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- ⊗ arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- ⊗ huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- ⊗ valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- ⊗ valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2024 tarkastuslautakunta kokoontui seitsämän kertaa. Kevätkaudella neljä kertaa ja syyskaudella kolme kertaa. Lisäksi tarkastuslautakunta piti keväällä kaksi arviointikertomusseminaaria.

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-24 976	-21 610	115,58 %	-3 366	-27 024
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-24 976	-21 610	115,58 %	-3 366	-27 024
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.3. Hallinto- ja talouspalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Tehtäväalue sisältää kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, keskustoimiston, talous- ja hallinnon, henkilöstöhallinnon, atk-palvelut, ja muun yleishallinnon. Muu yleishallinto pitää sisällään mm. kuntayhtymät, joukkoliikenteen ja toimikunnat. Kuntayhtymien menoissa on mm. Kuntaliiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenmaksut.

Vastuualueen toimintakertomus

Osaamista on tuettu ja täydennetty koulutuksilla, jotka ovat suurelta osin toteutuneet etäkoulutuksena. Kunta on ostanut Eduhousen vuosilisenssin, joka on mahdollistanut reaaliaikaisiin koulutuksiin osallistumisen etänä. Lisäksi koulutuksiin on voinut osallistua myös jälkikäteen videotallenteiden muodossa.

Taloushallinnossa taloutta on seurattu tarkasti ja talouden muutoksiin on reagoitu tarvittaessa. Talousraportissa mm. verotulot oikaistaan, jolloin verotulojen epätasainen kertyminen ei vaikuta kuukausittaiseen tulokseen. Verotulot huomioidaan talousraportissa kuntaliiton veroennusteen mukaan.

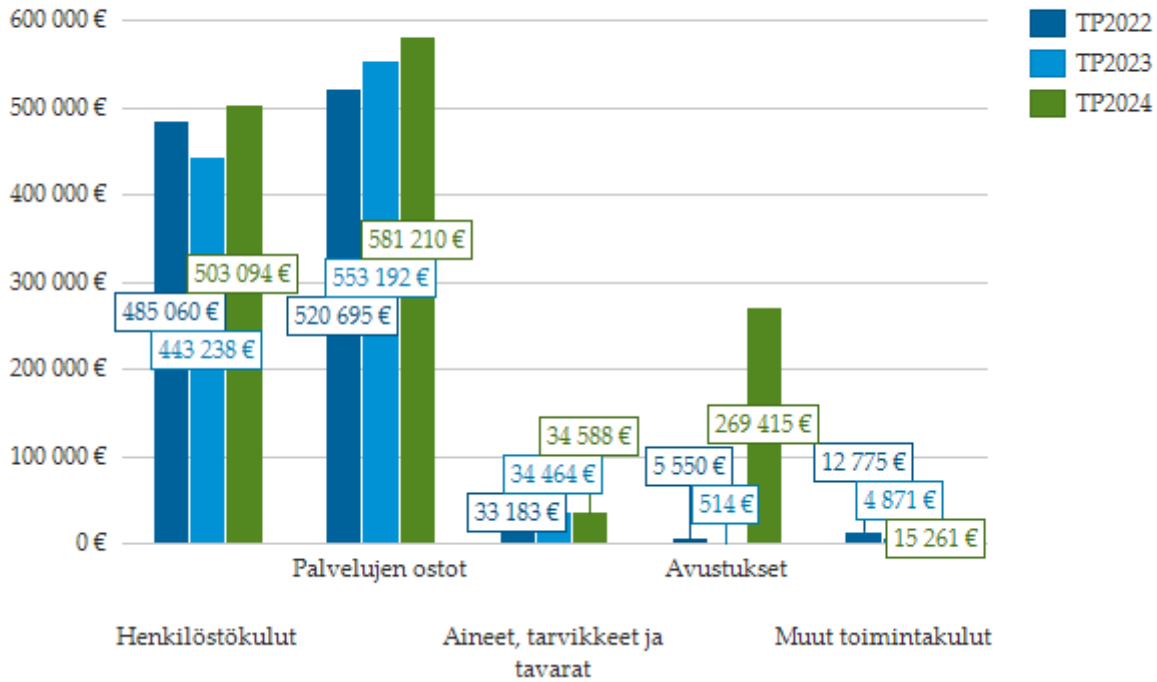
Hallinto-osastolle kuuluu ohjeiden toimintamallien päivitys. Vuoden aikana on päivitetty hallintosääntö ja kunnan salainen valmiussuunnitelma.

Ict-palvelut ulkoistettiin vuonna 2023 LapIT:lle. Vuonna 2024 koettiin tarpeelliseksi saada oma ict-henkilö, joka ottaisi vastuulleen mm. koko ict-arkkitehtuurin ja tietoturvan kunnan näkökulmasta. Ict-asiantuntijan toimi perustettiin syksyllä ja valittu henkilö aloitti loppuvuonna 2024.

Keskustoimisto on toiminut väistötiloissa osoitteessa Järvikyläntie 1 vuoden 2024 aikana. Asiakaspalvelussa on hoidettu mm. Kelan asiointiin liittyviä asiakastapaamisia ja etäyhteydenottoja Kelalle. Asiakaspalvelupiste on ollut avoinna kolmena päivänä viikossa. Viime vuosina asiakaskäyttäytyminen on muuttunut siltä osin, että asiakkaita on käynyt todella vähän. Viikokotasolla asiakaskäyntejä on ollu 1-4. Kelan asiointi on ollut pääasiallinen keskustoimistolla olleen asiakastapaamisen aihe. Tilavaraukset kunnan kuntosalin ja avantouinnin osalta siirrettiin verkon kautta tehtäviksi varauksiksi. Asiakkaat ovat suurelta osin hoitaneet varaukset ja maksuliikenteen verkon kautta, jonka vuoksi keskustoimistolla ei ole ollut tarvetta päivittää avaimia eikä myöskään hoitaa maksuliikennettä tilavarausten suhteen.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	80 209	40 500	198,05 %	39 709	43 779
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 403 568	-1 362 370	103,02 %	-41 198	-1 036 280
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 323 359	-1 321 870	100,11 %	-1 489	-992 501
Suunnitelman mukaiset poistot	-29 974	-11 000	272,49 %	-18 974	-16 396

7.4. Elinkeinot

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalassa haluamme panostaa yritystoiminnan kehittämiseen ja uudistamiseen. Elinkeinopalveluiden tehtävänä on perusedellytysten luominen erilaisille elinkeinoille, yritysneuvonta ja aktiivinen elinkeinon kehittäminen. Tavoitteena on nykyisten yritysten ja työpaikkojen säilyminen, yritysten omistajavaihdosten tukeminen, laajentumishaluisten yritysten auttaminen sekä uusien yritysten ja työpaikkojen saaminen kuntaan. Toimintaan liittyvät oleellisesti myös kunnan markkinointi uusille asukkaille ja yrittäjille sekä erilaisten tapahtumien järjestämisen mahdollistaminen ja tukeminen sekä kunnan yleinen edunvalvonta.

Yrittäjiä kannustetaan ja ohjauksella, neuvonnalla sekä koulutustoiminnalla haluamme, että yrityksemme näkevät mahdollisuuksia kasvuun ja uudistumiseen ja investointi- ja kehittämisinnostus kasvavat. Kehittyvä talouselämä luo voimavaroja myös kunnan tuottamien palvelujen kehittämiseen. Tavoitteena on saada lisättyä tulomuuttoa ja kunnan elinvoiman kasvamaan. Tulevaisuuden kannalta on erittäin tärkeää saada kuntaan uutta yritystoimintaa sekä löytää nykyisille yrityksille jatkajia.

Elinkeinopalvelujen tehtäviä ovat:

- Yrittäjien ja oman yritystoiminnan aloittamista suunnittelevien ohjaus neuvonnan piiriin
- Yhteydenpito yrityksiin ja kehittämisorganisaatioihin
- Maankäytön suunnittelu elinvoiman lisäämiseksi teknisen toimen ja kaavoituksen kanssa
- Elinkeinojen kehittämistoimenpiteiden suunnittelu, toteutus ja koordinointi
- Kunnan edunvalvonta ja sidosryhmäyhteistyö
- Elinvoimaa lisäävien tapahtumien kehittäminen, järjestäminen ja tukeminen

Vastuualueen toimintakertomus

Elinkeinopalveluiden keskeinen toiminta vuonna 2024

Vaalassa elinkeinopalveluja toteutti pääosin kunnanjohtaja, kaavoittaja, tekninen johtaja ja elinkeinopäällikkö. Työhön kuuluu mm. uudet investoinnin ja hankkeet sekä vaalalaisten yritysten kehittäminen, auttaminen ja neuvonta. Elinkeinopalveluiden vastuualueen palkkakuluihin menee elinkeinopäällikön palkkakulut sekä osa kaavoittajan ja kunnanjohtajan palkkakuluista. Kunnanjohtajavetoisesti on viety ns. suurhankkeita eteenpäin, joissa erityisesti kaavoittajan työpanos on ollut keskeistä.

Syksyllä 2023 ja syksyllä 2022 oli toteutettu noin 300 vaalalaista yritystä kattava *Yritysharava*-haastattelu, jossa tiedusteltiin yrittäjien tilannekuvaa ja palveluntarpeita. Yrityshaastatteluja jatkettiin toukokuussa 2024 *Grynos*-asiakashallintaohjelman kyselylomakeominaisuutta käyttäen 60 yrityksen otoksella. Se keskitettiin kehittymishakuisiin ja kasvuhakuisiin yrityksiin teollisuuden, maatalouden ja liitännäiselinkeinon sekä kaupan ja palvelusektorin yrityksiin kohdistuen.

Asiakashallintajärjestelmää hyödynnettiin myös Yrittäjäkirjeen lähettämisessä ja työllisyyspalveluun

liittyvissä yritysten kontaktoinneissa. Elinkeinopäällikkö ja hallinnon suunnittelija ylläpitävät ohjelmaa, ja sen käyttö on mahdollista osastorajat ylittäen. Yrittäjiä palveltiin yksilöllisesti palvelutarpeiden mukaisesti. Tätä varten on koottu kunnan ja yhteistyötoimijoiden, kuten esimerkiksi rahoittajien, TE-palvelujen ja oppilaitosten asiantuntijoista koostuva kumppaniverkosto. Yrityksiä on ohjattu markkinoiden kartoituksessa, liikeidean kehittämisessä, kannattavuuden laskennassa, yrityksen perustamisessa, rahoituksen hakemisessa ja sopivien toimitilojen löytämisessä.

Alkuvuodesta 2023 lähdettiin valmistautumaan TE24-uudistukseen rekrytoimalla työllisyyskoordinaattori. Syksyllä 2023 TE-palvelujen toimintaa vahvistettiin käynnistämällä Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa -ESR-hanke. Hankkeeseen rekrytoitiin hankekoordinaattori ja hankeohjaaja. Vuoden 2025 alusta lukien työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle ja tehtäväaluetta hoitamaan työllisyyskoordinaattorin tueksi siirtyi TE-hallinnolta kaksi työllisyysohjaajaa.

Vaalan kunta osti maaseututoimen palvelut Siikalatvan kunnalta. Lisäksi kunta oli elinkeinojen edistämiseen keskittyvien yhdistysten osalta jäsenenä Oulujärvi Leader ry:ssä, Tervantie ry:ssä, Oulujärven Jättiläiset ry:ssä sekä Oulun Kauppakamari ry:ssä. Näitä toimintoja on jatkettu entiseen malliin.

Uusien yritysten perustamisen järjestäminen ja siihen liittyvä neuvonta on hoidettu vuoden 2020 alusta lähtien Oulunseudun Uusyrityskeskuksen kautta. Palvelu on ollut saatavissa sekä fyysisesti (Yrityspysäkit ja Yrityksenperustajan opas) Vaalasta käsin, että etäyhteyksien (teams- ja net-tisivupalvelutarjonnan) avulla. Uusyrityskeskus on auttanut vaalalaisia yrityksiä perustamistuen lisäksi myös uusien liiketoimintojen muodostamisessa. Oulun seudun Uusyrityskeskuksen palvelun kustannukset ovat 1,15 euroa/asukas.

Vaala on ollut mukana myös Pohjois-Pohjanmaan yrittäjien omistajanvaihdospalvelusopimuksessa, jonka kautta yritykset ovat saaneet apua ja neuvontaa yrityksen omistajanvaihdostilanteissa. Yrittäjäjärjestön kanssa oli aktiivista yhteistoimintaa myös paikallisesti Vaalan Yrittäjät ry:n kautta tapahtuma- ja koulutusyhteistyön muodoissa.

Elinkeinotoiminnan tilinpäätös oli talouden ja toiminnan osalta pääsääntöisesti suunnitelmien mukaista. Kokonaistoteuma ylittyi noin 16,6 %. Suurin muutos tapahtui palvelujen ostojen toteutumassa (176 215 euroa) suhteessa suunniteltuun (149 600 euroa). Selityksenä on se että Oulujärvi-leaderin osuus oli huomioimatta talousarviossa, toisaalta palveluiden ostot alittuivat noin 40 000 eurolla. Henkilöstökulujen toteutumaprosentti on 104 %.

Yritysten määrän ja investointien kehitys

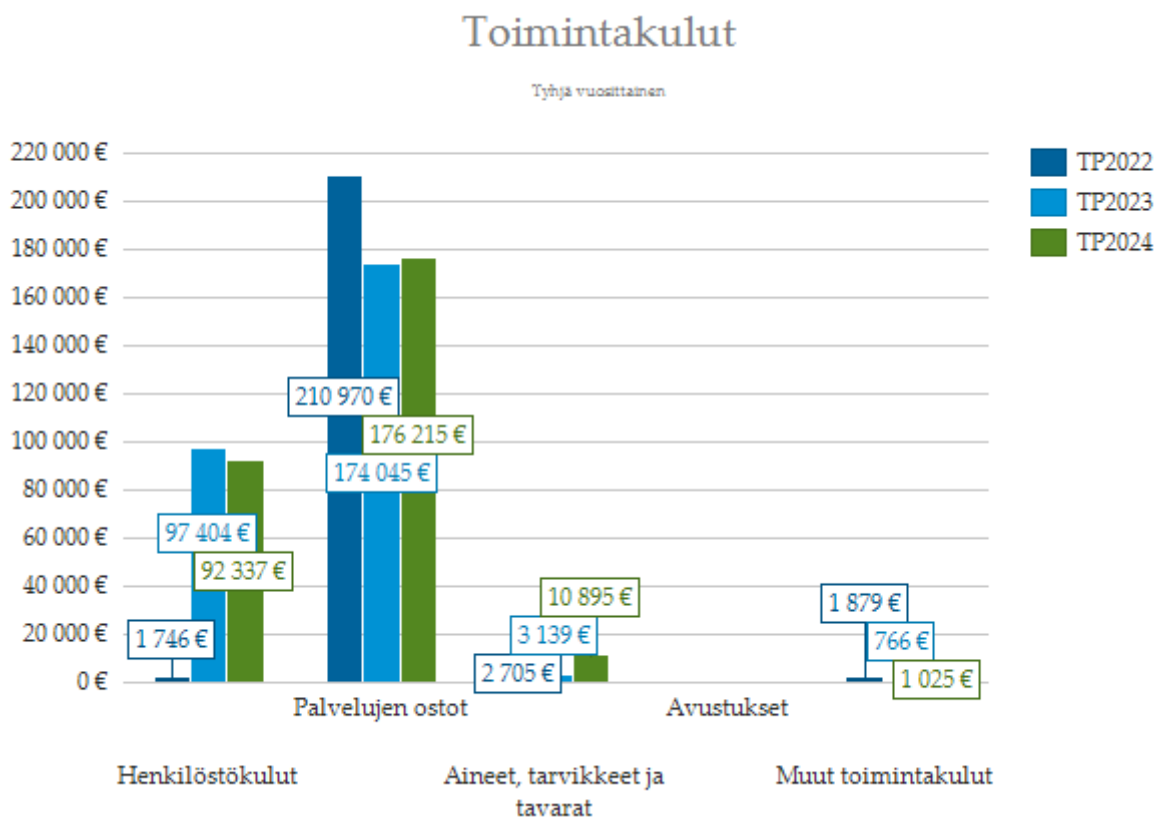
Yritysten määrän positiivinen nettolisäys jatkui vuonna 2024 vaikeasta maailmanpoliittisesta tilanteesta ja kustannusten kasvusta sekä näitä edeltäneestä koronakriisistä huolimatta. Vaalaan perustettiin vuonna 2024 yhteensä 12 yritystä ja 6 metsätilaa. Vaalaan siirtyviä yrityksiäkin oli muutamia, tosin liikettä tapahtui myös Vaalasta pois. Uudet perustetut yritykset sijoittuivat palveluliiketoiminnan, matkailu- ja ravintola-alan, kiinteistönhoidon, rakentamisen sekä konsultoinnin toimialoille.

Yritysten investointihalukkuuden elpyminen ja investointisuunnitelmien käynnistäminen näkyivät erityisesti Vaalaan kohdistuvien suurinvestointien julkistamisen ja kaavailun myötä. Uuseat suun-

nitteilla olevat tuulivoimapuistot, Vaalan uusi vankila ja kunnan omat rakentamisinvestointisuunnitelmat ovat tuoneet lähivuosille positiivisen signaalin kunnan suunnasta ja elinvoimasta. Vuonna 2024 alkusyksyllä esimerkiksi julkistettiin Vetyalfa Oy:n toimesta Vaalan Liminpurolle sijoittuva uusi vetytehdasinvestointi-hankesuunnitelma.

Myönnettyjen rakennuslupien määrä lähes puolittui edellisestä vuodesta, kaikkiaan rakennuslupia myönnettiin 35. Vakituksia asuinrakennuksia aloitettiin 3 kpl ja vapaa-ajan rakennuksia 11 kpl. Yrityskohteisiin ei ollut myönnettyjä lupia tai aloitettuja rakennuksia. Yrityskohteisiin ei haettu rakennuslupia uusille kohteille, korjaus- ja saneerauskohteita toteutettiin muutamia. Suurista rakennushankkeista Senaattikiinteistöt Oy:n toteuttamat Vaalan vankilan rakennustyöt etenivät runko-rakentamisen kautta sisustustöihin ja tilat valmistuivat RISE:n käyttöön 2025 alkuvuodesta. Väyläviraston raakapuutermimaalityöt käynnistyivät keväällä 2023 ja se valmistuivat loppuvuodesta 2024. Hankkeilla on myös pysyviä työllisyysvaikutuksia.

Kunnan omista kohteista merkittävimpiä olivat katetun jääkaukalon rakennustöiden valmistuminen, kirjaston saneeraustöiden sekä uusien eläinlääkäritilojen valmistuminen. Vaalan Niska Oy toteutti 21 rivitaloasunnon kohteen, joka otettiin käyttöön huhtikuussa 2024. Isompia ja pienempiä hankkeita on suunnitteilla. Elinkeino-ohjelman mukaisesti on ohjelmassa vuodelle 2025 erilaisia elinkeinoja edistäviä kohteita (mm. Vaalanlammenrannan asuntoalueen kaavoittaminen ja Liminpuron yritysalueen kaavoittaminen).

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-280 472	-240 200	116,77 %	-40 272	-275 355
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-280 472	-240 200	116,77 %	-40 272	-275 355
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.5. Maaseututoimi

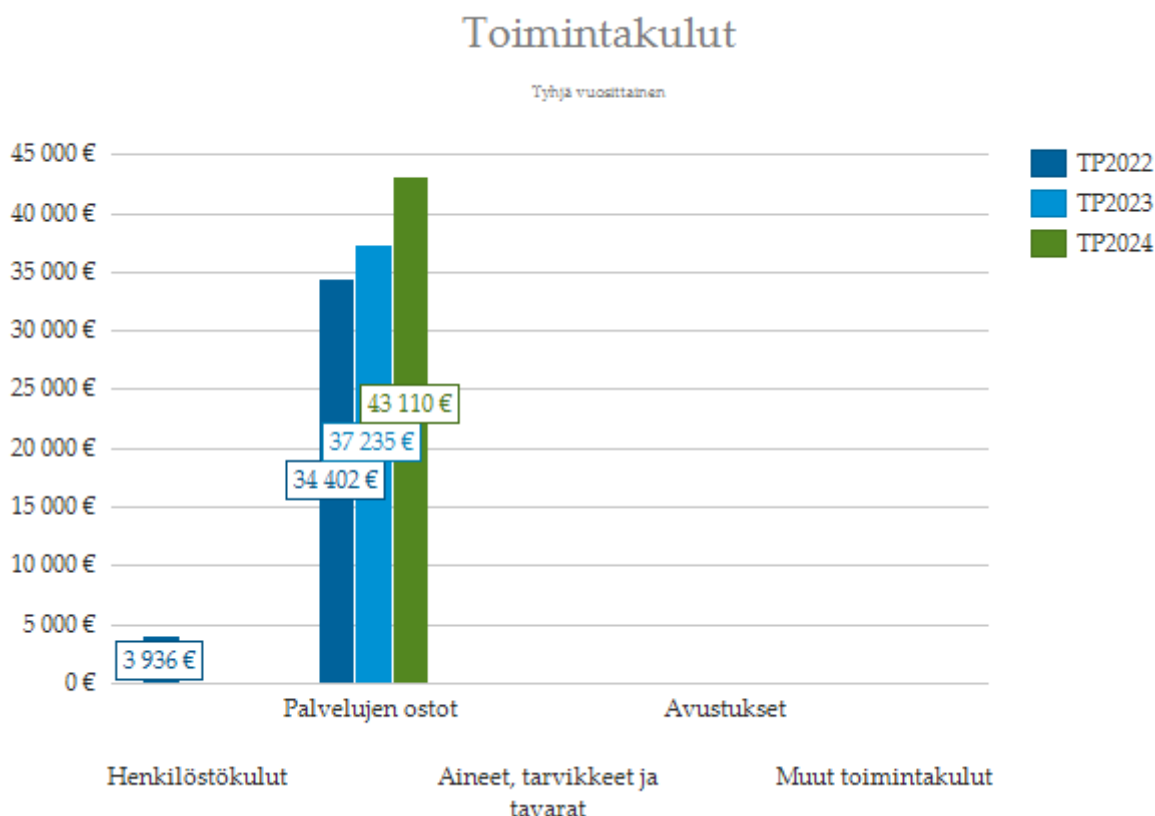
Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Maataloudella on erittäin merkittävä rooli Vaalan kunnan elinkeinorakenteessa. Siikalatvan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue on aloittanut toimintansa vuoden 2012 alusta. Mukana ovat Haapavesi, Pyhäntä, Siikalatva, Vaala. Vastuukuntana toimii Siikalatvan kunta, jonka palvelukseen muiden kuntien henkilöstö on siirtynyt. Tällä järjestelyllä turvataan lainmukainen maataloushallinto myös Vaalan maatalousyrittäjille. Vaalan kunta pyrkii neuvottelemaan yhteistyöstä niin, että tulevana vuosina maaseutuhallinnon kustannukset eivät merkittävästi kasva.

Maaseutuhallinnon palvelut järjestetään sopimuskuntien alueella lähipalveluina, ja maaseutuelinkeinoviranomaispalvelut on saatavissa arkipäivisin virka-aikana vähintään puhelimitse. Palvelun tarjonta sovitetaan kysynnän sekä henkilöresurssien mukaiseksi.

Vastuualueen toimintakertomus

Maaseututoimen palvelut ostetaan Siikalatvan kunnalta. Vastuualueen kuluerä liittyy kokonaisuudessaan tähän ostopalveluun. Vastuualueen kulut olivat vuodessa noin 43 000 euroa.

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-43 110	-45 000	95,80 %	1 890	-37 235
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-43 110	-45 000	95,80 %	1 890	-37 235
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.6. Työllistäminen

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan työllisyyspalvelujen tehtävänä on toteuttaa monipuolisia toimenpiteitä työllisyyden edistämiseksi. Keskeisiä tavoitteita ovat palvelujen kehittäminen sekä vaikuttavuuden parantaminen työllisyyden hoidossa, myönteisen vaikutuksen aikaansaaminen työnhakija-asiakkaiden elämäntilanteeseen, työnantajien tuki sekä työnantajien ja työntekijöiden kohtauttaminen sekä kustannussäästöjen saavuttaminen kunnan taloudessa (työttömyyden aiheuttamissa kuluissa). Työllisyyspalveluissa panostetaan yksilölliseen lähestymistapaan ja palvelut suunnitellaan huomioiden jokaisen työnhakija- sekä työnantaja-asiakkaan tarpeet, toiveet ja tilanteet kokonaisvaltaisesti. Määrärahat työllistämiseen on jaettu siten, että taloudellinen vastuu korostuu. Hallinto-osasto keskittyy yleishallinnon työllistämiseen sekä "Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa" -hankkeeseen. Työllisyyspalveluissa työllistämistavoitteet pyritään saavuttamaan tehokkailla toimenpiteillä ja työtä tehdään innolla.

Vastuualueen toimintakertomus

Kunnan työllisyyspalvelut ovat vuonna 2024 tarjonneet laaja-alaista tukea sekä ohjausta työnhakijoille ja työnantajille, sekä tehneet monipuolista yhteistyötä eri verkostojen ja toimijoiden kanssa. Työtä ja sen hakijoita on kohtautettu tavoitteellisesti. Työnhakijoiden kanssa on mm. tehty suunnitelmia sekä tarjottu apua mm. työnhakuun, työkokeiluihin, koulutusmahdollisuuksiin, palveluihin ohjautumiseen ja eläkeselvittelyihin liittyen. Työnantajia on autettu hyödyntämään erilaisia palveluita sekä tukimuotoja kuten TE-toimiston tuet ja Vaalan kunnan kuntalisä. Kuntalisä on suuruudeltaan 300 euroa kuukaudessa. Yrityksille ja yhdistyksille on tarjottu konkreettista tukea myös rekrytointiin, hakemuksiin, sopimuksiin sekä markkinointiin ja mainontaan. Työkokeilumahdollisuuksia on vahvistettu sekä järjestetty vireästi ja työnantajille on tehty tutuksi osatyökykyisten rekrytointia.

Vuonna 2024 työllisyyspalveluissa on kehitetty useita uusia palveluja ja toimintoja, jotka ovat tuoneet merkittäviä parannuksia ja vaikuttavuutta. Uutena palveluna on kehitetty työkyvyttömiä eläkeprosessit monialaisena verkostoyhteistyönä. Tuettu eläkeprosessi parantaa merkittävästi mahdollisuuksia työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Lisäksi on kehitetty uudenlainen elin ympäristöryhmän toimintamalli, jossa on huomioitu mm. opinnollistaminen. Uutena on myös kehitetty kahvikutsut, joiden avulla on saatu vaikuttavuutta ja onnistuttu tavoittamaan työttömiä työnhakijoita. Lisäksi on kehitetty maksuton tekoälyvalmennus, joka on suunnattu sekä yrittäjille että työnhakijoille. Uutena on myös työllisyystyöryhmän kokoaminen, joka on mahdollistanut aktiivisen ja säännöllisen kokoontumisen eri sidosryhmien kanssa.

Työllisyyspalveluiden toiminta on ollut aktiivista myös tapahtumien ja infojen järjestämisessä. Työllisyyspalvelut ovat järjestäneet infoja ja työpajoja sekä työnantajille että työnhakijoille. Teemoina ovat olleet mm. työllistämisen tukimuodot, visuaalinen CV, Canvan käyttö markkinoinnissa ja mainonnassa sekä ensimmäisen työntekijän palkkaaminen. TE-palvelut siirtyivät kunnan lakisääteiksi tehtäviksi 1.1.2025 alkaen. TE-palveluiden siirtymiseen kunnalle valmistauduttiin erittäin intensiivisesti koko vuoden 2024 ajan. Työllisyyspalveluista järjestettiin yleistä ja kohdennettuja TE24-infoja, tapahtumia ja viestintää, joilla tiedotettiin tulevista muutoksista.

TE-uudistukseen valmistautuessa työllisyyspalveluille muotoiltiin oma slogan "Lähellä sinua - keskellä Vaalaa". Slogan korostaa henkilökohtaista, kasvokkaista palvelua ja paikallista läsnäoloa, keskellä Vaalan kuntakeskusta. Työllisyyspalveluille luotiin myös oma, raikas logo. Logo vahvistaa brändiä sekä parantaa näkyvyyttä viestinnässä ja markkinoinnissa, tehden palveluista selkeämpiä sekä vetovoimaisempia työnhakijoille ja työnantajille. Vaalan kunnan työllisyyskatsausta on koottu ja julkaistu kerran kuukaudessa. Uutena julkaisuna on kehitetty työllisyyspalveluiden vuosikertomus. Vuosikertomus tuo esiin työllisyyspalveluiden palvelut ja tekee työn, kehittämisen ja vaikuttavuuden näkyväksi.

Valtio kohdensi palkkatukirahat 1.7.2024 alkaen uusin, tiukennetuin ohjeistuksin. Uusien kriteerien myötä suurin osa palkkatukihakemuksista tuli hylättyinä takaisin, niin kunnan mutta myös yritysten osalta. Tämä vaikutti negatiivisesti kunnan sekä yritysten mahdollisuuksiin työllistää työsuhteeseen tai oppisopimustyösuhteeseen ja vähensi osaltaan työllistämisen kuntalisän käyttöä yrityksissä. 2.9.2024 toimeenpantujen lakimuutosten myötä palkkatukityö ei enää kerrytä työssäoloa. Lisäksi työssäoloehdon täyttymiseen tuli muitakin merkittäviä muutoksia, esimerkiksi ansiosidonnaisen työskentelyedellytyksen pituus kaksinkertaistui.

Vuonna 2024 työmarkkinanäkymät heikentyivät edelliseen vuoteen verrattuna ja työllisyystilanne vaikeutui huomattavasti sekä alueellamme, että valtakunnallisesti. Avoimien työpaikkojen määrä lähes puolittui Suomessa vuonna 2024. Yritykset lomauttivat työntekijöitä ja lomautettujen vaalaisten määrä oli suuri koko vuoden 2024 ajan. Lomautettujen määrä oli korkeimmillaan 12/2024, jolloin lomautettuna oli 33 työntekijää. Kokonaisuudessaan vuoden 2024 osalta voidaan todeta, että kunnan työttömyysprosentti nousi, osaltaan paikallisten lomautuksien mutta myös koko Suomen heikentyneen taloustilanteen vuoksi. Matalasuhdanne hillitsi työvoiman kysyntää voimakkaasti ja pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi huomattavasti. Vuoden 2024 osalta voidaankin lisäksi todeta, että työmarkkinatilanteesta sekä hallituksen uusista, työllistymistä heikentävistä päätöksistä ja lakimuutoksista huolimatta, kunnan työttömyysprosentti on ollut kohtuullinen. Lisäksi Kelan kuntaosuusmaksut laskivat merkittävästi edellisestä vuodesta.

Kelan työmarkkinatuen kuntaosuusmaksuista työnhakija poistuu aloittaessaan työn tai osallistuessaan TE-toimiston työllistämistä edistäviin palveluihin, kuten kuntouttavaan työtoimintaan tai työkokeiluun. Työmarkkinatuen kuntaosuutta Vaala maksoi 56 125 euroa eli 14 547 euroa vähemmän kuin vuonna 2023 (70 672 euroa). Työmarkkinatuen kuntaosuutta oli budjetoitu 70 000 euroa vuodelle 2024, joten työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin 13 875 euroa alle arvioidun.

Työttömyysprosentti lasketaan kunnassa olevan työvoiman mukaan. Työvoima laski Vaalassa vuoden aikana 17 työllisellä. Työvoiman määrä 2024 oli 982 henkilöä (2023 työvoiman määrä oli 999 henkilöä). Työttömyysprosentti oli 1/2024 15,1 % ja laski kevään aikana, ollen alimmillaan 5/2024 12,9 % ja korkeimmillaan 12/2024 16,8%. Työttömien prosentuaalinen määrä nousi keskiarvona kuukautta kohden vuoden 2023 13,9 %:sta vuoden 2024 14,8 %:iin. Keskimäärin kuukautta kohden työttömiä työnhakijoita oli vuonna 2024 145 (2023 139). Etsivässä nuorisotyössä asiakkaita vuonna 2024 oli 10 (vuonna 2023 12). Nuoria, alle 25-vuotiaita oli työttömänä vuonna 2024 kuukaudessa keskimäärin 9 (2023 keskimäärin 10). Pitkäaikaistyöttömien, yli vuoden työttömänä olleiden, määrä nousi ollen vuonna 2024 kuukaudessa keskimäärin 48 (2023 keskimäärin 38). Yli 50-vuotiaita työnhakijoita oli vuonna 2024 keskimäärin 78 (2023 keskimäärin 70). Vammaisia ja pitkäaikaissairaita työttömiä työnhakijoita oli vuonna 2024 keskimäärin 23 (2023 keskimäärin 20).

Työllisyyspalveluista tiedottamista tehostettiin edelleen työnantajille. Palkkatukea sekä työllistämisen kuntalisää hyödyntävien yritysten ja yhdistysten määrä oli vuoden aikana nouseva, ennen valtion

1.7.2024 voimaan tulleita kohdennusmuutoksia. Vuonna 2024 kuntalisän saaneita tai hakemassa olevia työnantajia on ollut työllisyyspalveluiden kautta 8 kpl (joista 1 kpl Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa -hankkeen kautta ja 1 kpl hankkeen kautta sama työnantaja kuin työllisyyspalveluiden kautta). Vuonna 2023 kuntalisää hyödynsi työllisyyspalveluiden avulla yhteensä 7 työnantajaa. Työllisyyspalveluiden ja työnantajien välinen yhteistyö on ollut mutkatonta ja vireää myös työkokeiluiden osalta. Vuonna 2024 työkokeilusopimuksia on tehty työllisyyspalveluiden kautta 15 kpl (joista 1 kpl Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa -hankkeen kautta), vuonna 2023 työkokeilusopimuksia kunnan työllisyyspalveluiden avulla tehtiin yhteensä 19 kpl. Oppilaitosyhteistyö on ollut vireää Oulun, Kainuun sekä Savon suuntiin ja oppisopimuksia oli vuonna 2024 kunnassa meneillään 3 kpl.

Hyvinvointialue Pohteen kanssa yhteistyö vuonna 2024 oli erittäin ketterää ja toimivaa. Kuntouttavassa työtoiminnassa tehtiin 18 sopimusta, joista 13 ryhmätoimintaan ja 5 kunnan kumppanuuspaikkoihin (vuonna 2023 kuntouttava työtoiminta käynnistyi vasta 10/2023 ja asiakkaita oli yhteensä 8). Työllisyyspalveluista on ohjattu tavoitteellisesti monialaista palvelua tarvitsevia asiakkaita myös TYP:n (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu). TYP-asiakkaita oli Vaalassa vuonna 2024 yhteensä 26 (2023 28). Työllisyyspalvelut ovat olleet myös tarpeen mukaan mukana asiakkaan TYP-tapaamisissa.

Työttöminä työnhakijoina on Vaalassa työkyvyttömiä ihmisiä, jotka ovat väärällä etuudella (työmarkkinatuella), koska ovat käyttäneet sairauspäivärahan, mutta eivät ole päässeet työkyvyttömyyseläkkeelle. Uutena kunnan palveluna vuonna 2024 on käynnistynyt työkyvyttömiä työnhakijoiden eläkeprosessit työllisyyspalveluiden ja Oulunkaaren Työterveys Oy:n sekä Pohteen ja TE:n sujuvana yhteistyönä. Pohteen järjestämiin maksuttomiin työttömien terveystarkastuksiin on työllisyyspalveluista asiakkaita myös ohjattu sekä kannustettu osallistumaan aktiivisesti. Perustarkastusaikoja onkin järjestynyt erittäin hyvin ja työttömien terveystarkastuksiin ohjautui vuonna 2024 21 asiakasta (2023 12 asiakasta).

Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa -hanketta toteutetaan ajalla 1.9.2023 – 31.8.2025. Hankkeen budjetti toteutusajalle on 284 165 €. Avustusta kokonaiskustannuksiin saadaan 80 % Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta. Hankehenkilöstö on vaihtunut vuoden aikana, mikä on vaikuttanut taukoina hanketoiminnassa alkusyksystä sekä vuoden lopussa. Hankkeelle haetaan tämän vuoksi lisää aikaa vuoden 2025 loppuun. Hankkeen laskennalliset kustannukset vuodelle 2024 olivat 124146,35 € ja avustusta tuen muodossa saatiin 99315,77 €.

Hankkeessa on kaksi kohderyhmää:

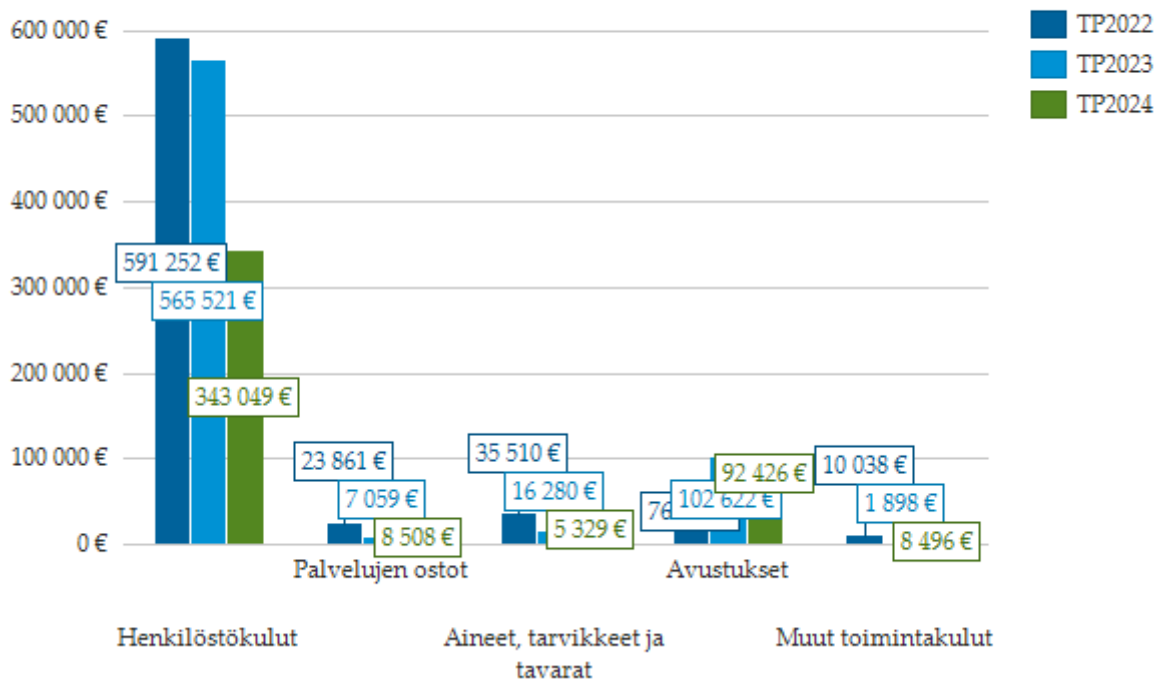
1. Vaalan kunnan alueella asuvat työttömät tai työttömyysuhan alla olevat työnhakijat ja työelämään haluavat henkilöt sekä
2. Vaalan kunnassa tai lähialueella toimivat yhdistykset ja seurat sekä yritykset, jotka etsivät työntekijöitä.

Vuoden aikana hankkeen henkilöstö toteutti hanketta yhteistyössä työllisyyskoordinaattorin ja elinkeinopäällikön kanssa. Hankehenkilöstön työpisteessä Etapilla toteutettiin tapahtumia työnantajille sekä työnhakijoille sekä järjestettiin valmennustilaisuuksia. Hankkeen koordinaattori oli aktiivisesti yhteydessä yrityksiin ja yhdistyksiin kartoittaen piilotyöpaikkoja, työllistämistarpeita ja koulutustarpeita. Työnhakijoita on tavoiteltu Etapilla tarjottaviin palveluihin jonkin verran.

Työnhakijoille on tarjottu palveluja työhaun tueksi sekä myös ohjausta työpaikoilla sekä mahdollisuuksia osallistua yhteisölliseen toimintaan.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	280 289	223 190	125,58 %	57 099	219 661
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-457 808	-676 120	67,71 %	218 312	-693 381
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-177 519	-452 930	39,19 %	275 411	-473 720
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.7. Ostopalvelut muilta

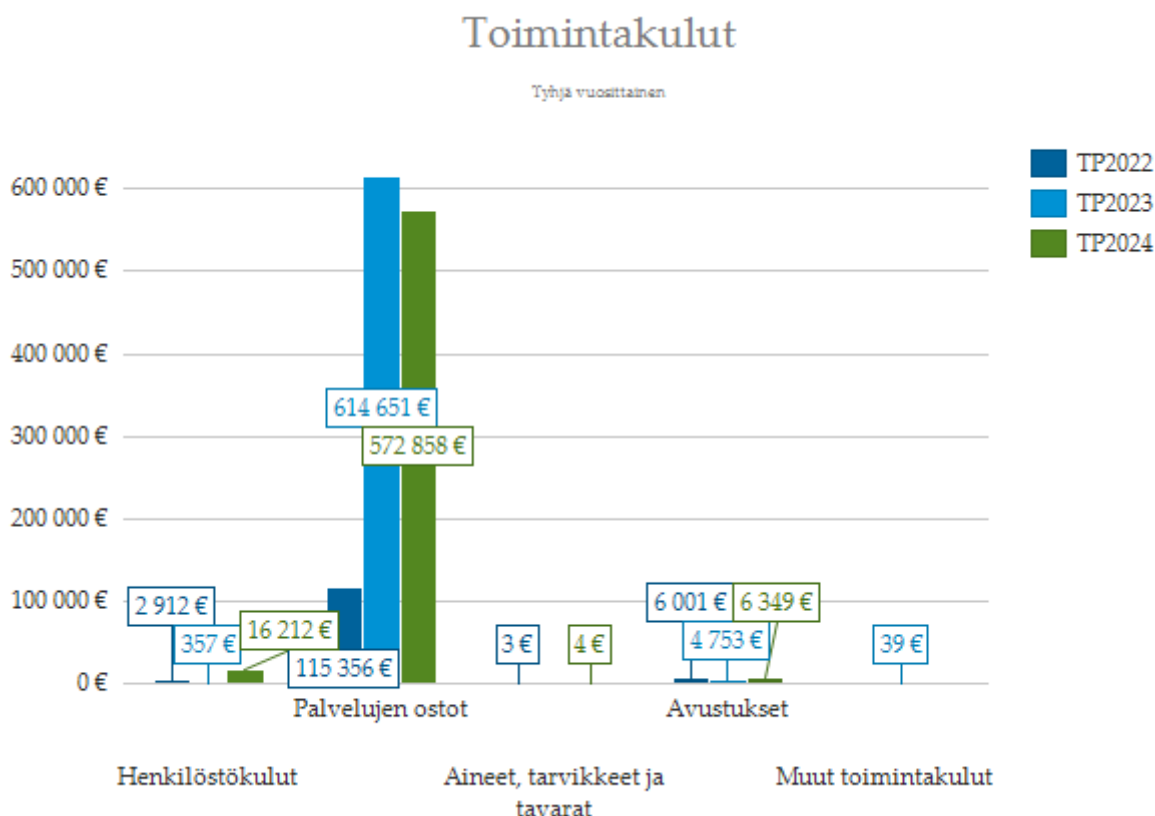
Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan tehtävänä on huolehtia, että ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön velvoitteita noudatetaan kunnan alueella. Kunnassa laaditaan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma, jossa otetaan huomioon ohjaavien keskusvirastoiden yhdessä laatima valtakunnallinen valvontaohjelma. Vaalan kunta ostaa palvelun Pudasjärven kaupungilta.

Oulunkaaren kuntayhtymä on tuottanut Vaalan kunnalle talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä ivt-palvelut vuoden 2022 loppun saakka. vuoden 2023 alusta alkaen take-palvelut on tuottanut Monetra Oulu Oy ja ict-palveluista on vastannut LapIT Oy.

Vastuualueen toimintakertomus

Ympäristöterveydenhuollon ostopalveluiden palvelun ostot olivat noin 113 000 euroa. Tahe-palveluiden kustannukseksi muodostui noin 170 000 euroa. . Ict-palveluiden kulut olivat tilinpäätösvuoden osalta noin 312 000 euroa. Ic-t-palveluiden ulkoistuksen kustannus nousi edelliseen vuoteen verrattuna noin 26 000 euroa. Suurin selittävä tekijä oli vuoden aikana tapantunut toimintaympäristön yliheittö, joka kesti kuukausia. Yliheitossa siirryttiin Oulunkaaren toimintaympäristöstä LapIT:n toimintaympäristöön.

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-595 423	-619 000	96,19 %	23 577	-619 800
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-595 423	-619 000	96,19 %	23 577	-619 800
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.8. Rahoitustoimi

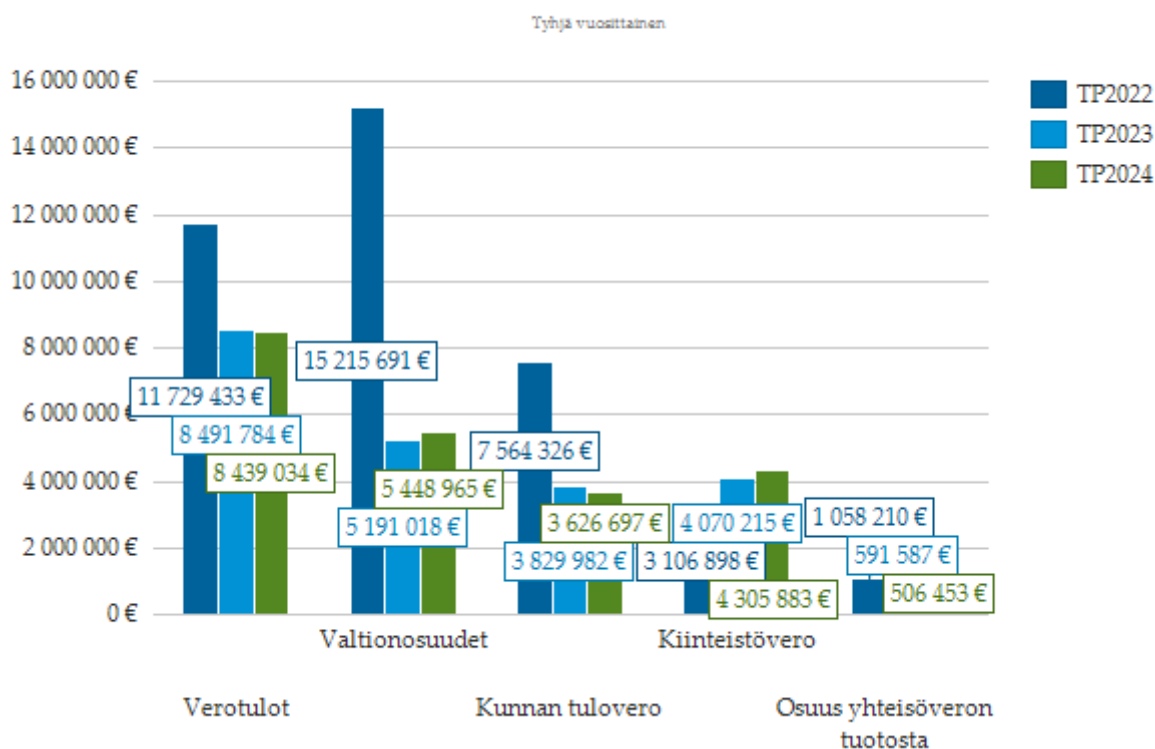
Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan suurimmat tulonlähteet ovat valtionosuudet ja verotulot. Kunnan omat toimintatuotot eivät riitä kattamaan toiminnasta aiheutuvia kuluja. Näiden kahden erotusta nimitetään toimintakatteeksi. Vaalan kunnan toiminta kate oli vuonna 2024 noin -11 552 000 euroa. Valtionosuuksien ja verotulojen tarkoituksena on kattaa toimintakatteen alijäämä.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2024 valtionosuudet olivat noin 5 449 000 € ja verotulot noin 8 439 000 €. Verotulot jakaantuivat seuraavasti: tulovero noin 3 627 000 €, kiinteistovero noin 4 306 000 € ja yhteisövero noin 506 000 €. Alkuperäiseen talousarvioon nähden verotulot kasvoivat noin 762 000 euroa. Valtionosuudet ja verotulot olivat yhteensä noin 13 887 000 euroa.

Rahoitustoimi, tuotot

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	4 972			4 972	14 118
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT					-2 744
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	4 972			4 972	11 375
Verotulot	8 439 034	7 677 000	109,93 %	762 034	8 491 784
Valtionosuudet	5 448 965	5 575 000	97,74 %	-126 035	5 191 018
Rahoitustuotot ja -kulut	-95 192	-325 800	29,22 %	230 608	-167 581
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.9. Markkinointi ja viestintä

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan viestinnän tavoitteena on palvella kuntalaisia ja muita kunnan viestinnän kohderyhmiä sekä tukea Vaalan kunnan arvoja ja strategisia tavoitteita. Tarkoituksena on myös vahvistaa yhteisöllisyyttä, kotiseutuylpeyttä ja identiteettiä Vaalan kunnan sisällä. Lisäksi viestinnän tavoitteena on parantaa Vaalan kunnan tunnettuutta ja vahvistaa kunnan positiivista imagoa ja hyvää mainetta.

Kunnan viestintä tukee muuta kunnan toimintaa. Sillä on mm. seuraavia tehtäviä:

- Informointi, neuvonta ja asiakaspalvelu
- Osallistumisen edistäminen
- Kansalaiskeskustelu ja kuuntelu
- Markkinointi ja maineenhallinta
- Kunnan tunnettuuden lisääminen ja sen positiivisten puolien esiin tuominen
- Kriisien hallinta

Vaalan kunnan viestintää pyritään tekemään tehokkaasti, yhtenäisesti ja johdonmukaisesti. Viestintää toteutetaan yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti, joita on kirjattu Vaalan kunnan sosiaalisen median ohjeeseen, graafiseen ohjeistoon, sekä brändikirjaan. Lisäksi Vaalassa viestitään myös Oulujokilaakson ja Rokua Geoparkin yhteisen viestinnän kehittämissuunnitelman mukaisesti esimerkiksi Rokua Geoparkiin liittyvistä teemoista.

Vuosi 2024 oli Vaalan kuntaan keväällä 2023 valitun viestinnän asiantuntijan ensimmäinen kokonainen toimintavuosi kunnassa.

Vastuualueen toimintakertomus

Viestinnän ja markkinoinnin vastuualueen talousarvio vuonna 2024 jäi teknisistä syistä johtuen pois Opiferus-taloudensuunnitteluohjelmasta. Tilinpäätös vuodelta 2024 on kuitenkin talouden ja toiminnan osalta pääpiirteissään suunnitellun mukainen.

Talousarvion toteuma vuonna 2024 on 106 408 euroa. Henkilöstökuluja summasta oli 54 778 euroa. 51 630 euroa on käytetty vuoden aikana viestinnän ja markkinoinnin toteuttamiseen. Tästä palvelujen ostoon on käytetty 42 262 euroa. Suurimpina palveluina on VisitVaala.fi -sivuston toteuttaminen ja Radio Kalevan kautta toteutettu markkinointikampanja. Palvelujen ostosta 17 008 euroa on käytetty painatuksiin ja ilmoituksiin, joka kattaa muun muassa Tervareitissä julkaistavat ilmoitukset sekä muut tehdyt lehtitiedotteet. 10 688 euroa on käytetty aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin, joita on muun muassa erilaiset kunnan jako- ja liikelahjat sekä esimerkiksi tapahtumiin tilatut myyntituotteet.

Vuonna 2024 viestintään ja markkinointiin liittyen toteutimme radiomainoksia Radio Kalevassa, aloitimme visitvaala.fi -sivustoprojektin teon sekä toteutimme erilaisia mainos- ja markkinointikam-

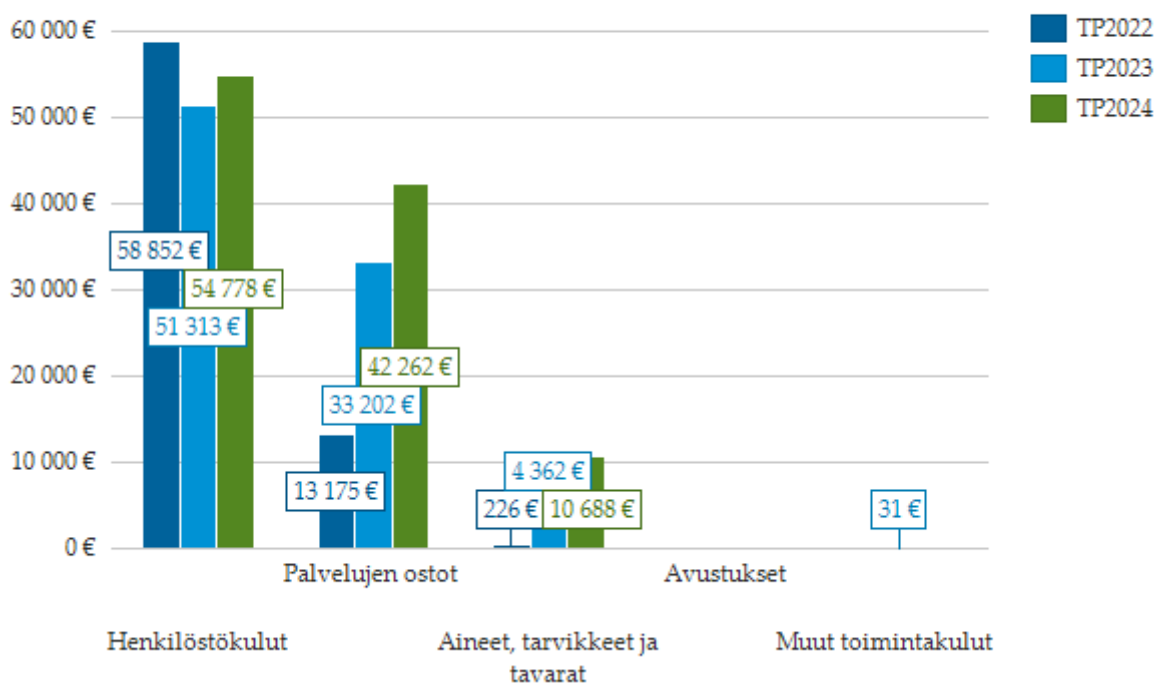
panjoja esimerkiksi Metan (Facebook ja Instagram) kautta. Tiedottamista tehostettiin lisäksi sähköisten infotaulujen avulla yhdessä teknisen osaston kanssa.

Osa viestinnän ja markkinoinnin vastuualueen budjetista meni vuonna 2024 painatus- ja ilmoituskuluihin joita tuli muun muassa Tervareitistä ja muista painatustuotteista. Lisäksi budjettia käytettiin esimerkiksi painotuotteiden, markkinointitarvikkeiden ja yrityslahjojen tilaamiseen erilaisia tapahtumia varten.

Vuoden 2024 aikana paransimme vaala.fi -sivuston saavutettavuutta asentamalla sivustolle lukuohjelman joka lukee kaikki sivuston sisällöt kuulijalle ääneen. Saavutettavuusohjelmiston asennuksesta sivustolle vastasi Voice Intuitive Oy kilpailutuksen myötä.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	1 319			1 319	
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-107 727	-53 050	203,07 %	-54 677	-88 908
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-106 408	-53 050	200,58 %	-53 358	-88 908
Suunnitelman mukaiset poistot					

8. HYVINVOINTIOSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hyvinvointiosaston perustehtävänä on vastata kunnan poikkihallinnollisesta hyvinvoinnin laaja-alaisesta edistämisestä. Hyvinvointipalveluiden toimintaa ohjaavat kuntastrategiaan sekä laajaan hyvinvointikertomukseen ja vuosittaiseen hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut visiot, päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet.

Osaston toimintakertomus

Hyvinvointijohtajan katsaus

Hyvinvointipalveluiden tavoitteena on tukea kaikenikäisten vaalalaisten hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvointityön lähtökohtana on kuntalaisten koettu hyvinvointitieto sekä indikaattoritieto. Henkilöstömme tekee kehittämistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi myös alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Näitä ovat mm. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen hyte- verkostot ja Pohjois-Suomen AVI:n ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto sekä MiePäVäki -verkosto. MiePäVäki -verkosto kehittää mielenterveys- ja päihdetyötä sekä lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyyn keskittyvää työtä. Vaalan kunta on myös Terve kunta - verkoston jäsen. Vaalan kunta valittiin vuoden loppupuolella jatkamaan pienten kuntien edustajana Terve kunta -verkoston johtoryhmässä. Verkostotyön ydintavoitteena on tuoda alueellinen ja kansallinen osaaminen osaksi myös Vaalan kunnan hyvinvointityön kehittämistä.

Vaalan kunnassa vietettiin Vaala 70-vuotta juhluvuotta koko vuoden 2024 ajan. Erilaisia, kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvointia edistäviä tapahtumia ja tilaisuuksia järjestettiin ympäri vuotta ja juhla-vuosi näkyi monissa tapahtumissa vuoden varrella. Myös kuntamme yhdistykset olivat aktiivisia juhla-vuoden tapahtumien järjestämisen saralla. Perinteinen vaalalainen, paljon erilaisia ja eri-ikäisille suunnattuja tapahtumia sisältänyt kokonaisuus oli juhannuksen jälkeisellä viikolla vietetty Festi-Vaala-viikko, joka tavoitti jälleen lukuisia kävijöitä. Viikon päätteeksi vietettiin Valentin Vaala -elokuva-festivaalia.

Vaalan kunta oli näkyvästi mukana myös heinäkuun puolessa välissä järjestetyssä koko perheen tapahtumaviikonlopussa Sahanrannassa, jossa oli paikalla paljon myös ulkopaikkakuntalaisia. Juhla-vuoden lopulla joulukuussa kirkossa järjestettiin Jouluinen juhlakonsertti, joka keräsi kirkon täyteen kuulijoita.

Vaalan kunta sai vuonna 2023 Pohjois-Pohjanmaan vuoden hyvinvointiteko- tunnustuksen. Kyseisen tunnustuksen myötä pääsimme vuonna 2024 järjestämään yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointifoorumin meillä Vaalassa. Marraskuussa koulukeskuksella yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Nuoren ystävien kanssa järjestetyssä foorumissa vieraili lähes 100 hyvinvointitoimijaa Pohjois-Pohjanmaan alueelta. Teemana foorumissa oli mielen hyvinvointi ja saimme kuulla useita mielenkiintoisia asiantuntijaluentoja aiheesta päivän aikana. Foorumiin osallistuneet pääsivät osallistumaan myös ajatuksia herättäneeseen työpajatyöskentelyyn päivän aikana.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Lamminahon talon toimintaa jatkettiin ja museo oli avoinna

kesäkuun alusta elokuun loppuun kahden museo-oppaan johdolla. Toimintakauden aikana toteutettiin museoalueella rakennusten punamultamaalausta ja kesäkuussa järjestettiin myös maalinkeittoon liittyvä yleisötapahtuma. Kesän alussa Lamminahossa järjestettiin myös ulkopuolisen hanketoimijan toimesta perinneaidan tekokurssi. Lamminahon perinnepäiviä vietettiin totuttuun tapaan myös kesällä 2024.

Hyvinvointiosasto alitti talousarvion kaikilla palvelualueilla. Erityisen ilahduttavaa toiminnan näkökulmasta oli se, että liikuntapalveluiden toteumaprosentti nousi merkittävästi edellisvuoteen verrattuna koko vuoden ajan toteutuneen aktiivisen, kaikenikäisiä kuntalaisia koskettaneen toiminnan seurauksena. Toiminta oli muutoinkin koko vuoden aktiivista kaikilla palvelualueilla ilman merkittäviä toiminnan keskeytymisiä.

Hyvinvointityötä on tehty vuoden 2024 aikana monipuolisesti ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä kaikki ikäryhmät huomioiden. Vaala 70-vuotta juhlavuosi toi osaltaan lisää sykettä hyvinvointiosaston muutenkin aktiiviseen toimintaan ja tapahtumatarjonta oli runsasta. Kiitokset erityisesti henkilöstölle innovatiivisesta sekä ammattitaitoisesta työskentelystä vuoden aikana. Lämmin kiitos kaikille hyvinvointityöhön ja sen edistämiseen osallistuneille toimijoille niin poikkihallinnollisesti kuin organisaatorajat ylittävästi. Kiitos myös kuntamme aktiivisille yhdistystoimijoille, joilla on tärkeä rooli kuntalaistemme hyvinvoinnin edistämisessä.

Pauliina Rovio
Hyvinvointijohtaja

Oleelliset muutokset ja keskeinen toiminta

Vuoden 2024 hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toiminnan arvio on tilinpäätöksen liitteenä. Hyvinvointisuunnitelman arviointia vuoden 2024 osalta on tehty monitoimijaisesti. Hyvinvointipalvelujen vastuualueeseen kuuluvat hyvinvointipalvelut, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, kirjastopalvelut ja kulttuuripalvelut (sis. Lamminahon museotoiminnan). Vastuualueen johtajana on hyvinvointijohtaja ja muuta henkilökuntaa ovat palvelusihteeri, hyvinvointisuunnittelija, hyvinvointikoordinaattori, hankekehittäjä, vapaa-ajanohjaaja, nuorisotyöntekijä ja etsivä nuorisotyöntekijä sekä uutena työntekijänä koko vuoden ajan kunnassamme toiminut maahanmuuttokoordinaattori.

Kirjastossa työskenteli kirjastonhoitaja, kirjastovirkailija ja osan vuodesta Tulevaisuuden kirjasto -hankkeen työntekijä. Hankkeen myötä kirjastolla järjestettiin loppuvuoden aikana erilaisia tapahtumia ja kirjaston palveluita tuotiin tutuiksi erilaisissa, aiemmasta poikkeavissa ympäristöissäkin. Kirjaston ilme uudistui vuoden aikana merkittävästi, kun lasten- ja nuorten osaston uudet kalusteet saatiin paikoilleen alkuvuonna ja aikuisten osasto koki puolestaan vastaavan uudistuksen joulukuussa.

Hyvinvointipalveluiden vastuualueella hankekehittäjä on vuodesta 2022 tuottanut poikkihallinnollisesti hankekehittämisen palvelua kaikille kunnan vastuualueille. Hankekehittäjä tukee eri osastoilla ulkopuolisen rahoituksen hankintaa, hankesuunnittelua ja hankkeiden toteuttamista.

Hyvinvointiosastolla kehittämistyötä ovat vuoden aikana toteuttaneet hankekoordinaattorit valtionavustuksella Tulevaisuuden kirjasto -yhteinen kirjastomme ja EU:n osarahoittamana Hyvinvointia, osallisuutta ja pärjäämistä HOP -hankkeissa. Molemmissa hankkeissa tavoitellaan kuntalaisten osallisuuden edistämistä ja kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämistä.

HOP-hankkeessa on annettu tukea ja neuvontaa kuntalaisille taloudellisen hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä järjestetty erilaisia matalan kynnyksen tapahtumia, joiden tarkoituksena on ollut työikäisten yksinäisyyden lievittäminen sekä hyvinvoinnin lisääminen omassa elämässä. Yhteistyökumppaneiden kanssa on järjestetty kehittäjäasiakaskoulutus ja koordinoitu kunnan kehittäjäasiakastoimintaa. Hanketoimintaa on toteutettu Hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämisen palvelupiste Etapilla yhteistyössä muun hyvinvointiosaston henkilöstön kanssa.

Vaalan kunnassa otettiin vuoden 2024 aikana käyttöön uutena lapsiperheiden hyvinvointia tukevana etuna Vauva- ja tenavatuki. Vaalalaiset vauvat saavat syntyessään ensimmäisen neuvolakäynnin yhteydessä kunnalta viidensadan euron arvosta lahjakortteja, jotka perheet voivat käyttää haluamissaan vaalalaisissa yrityksissä perheiden hyvinvointia tukevien tuotteiden tai palveluiden ostoon. Lapsen täyttäessä 1-vuotta saa perhe niin ikään lahjakortteja 150 euron arvosta 1-vuotisneuvolakäynnin yhteydessä. Perhe saa lahjakortteja neuvolasta vuosittain 150 euron arvosta siihen saakka, kunnes lapsi aloittaa koulun.

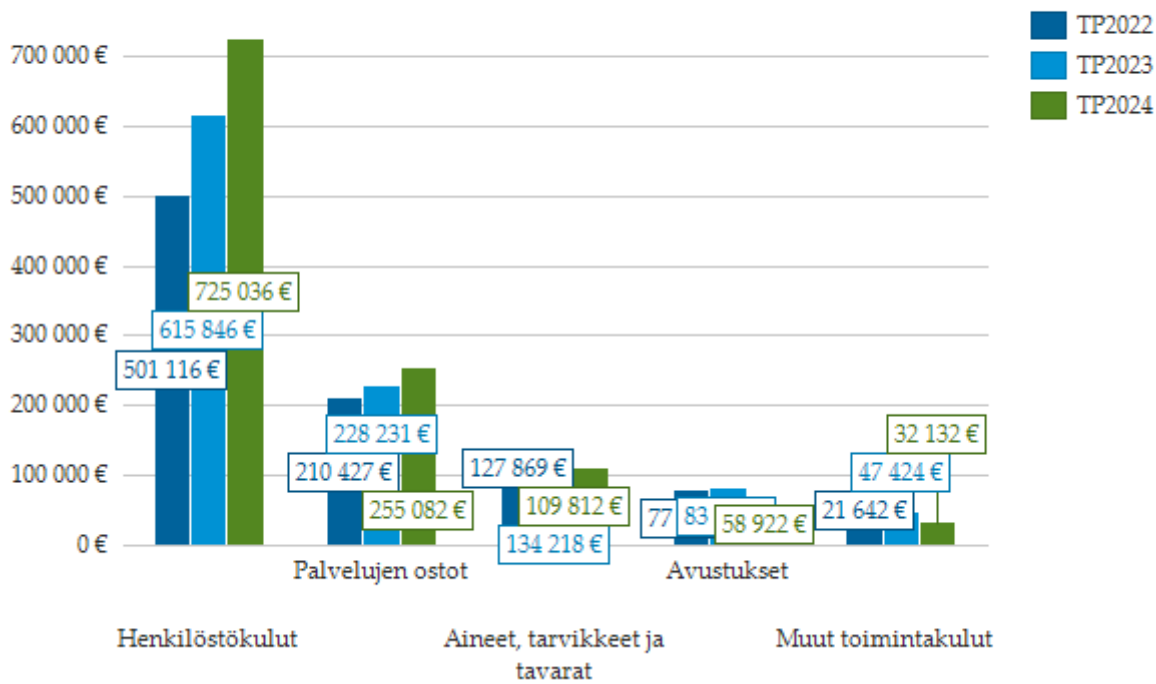
Hyvinvointiosasto päivitti vuoden 2024 lopussa kunnan kotoutumisohjelmaa kuvaavan asiakirjan, mikä korvaa aiemmin kunnassa laaditun kotouttamisohjelman. Asiakirjaan on koottu kotoutumisen palvelut, niiden järjestämisen vastuutahot sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa. Kunnassa on työskennellyt koko vuoden 2024 ajan maahanmuuttokoordinaattori, joka on vastannut kotoutujien ohjaamisesta ja neuvonnasta. Kotoutuja-asiakkaiden osaamisen ja palvelutarpeen arvioinnista sekä kotoutumissuunnitelmien laatimisesta on vastannut kunnan virkasuhteessa oleva hyvinvointisuunnittelija.

Kuntaan on tullut myös vuoden 2024 aikana uusia tilapäisen suojelun tarpeessa olevia ukrainalaisia. Vaalan kunnalla on vuonna 2024 ollut ELY-keskuksen kanssa sopimus, jonka mukaan tilapäistä suojelua saavista on maksettu kunnalle laskennallista korvausta. Laskennallinen korvaus on tarkoitettu kunnalle lähtökohtaisesti kotoutumista edistävien ja tukevien palveluiden ja toimenpiteiden järjestämiseen ja kehittämiseen.

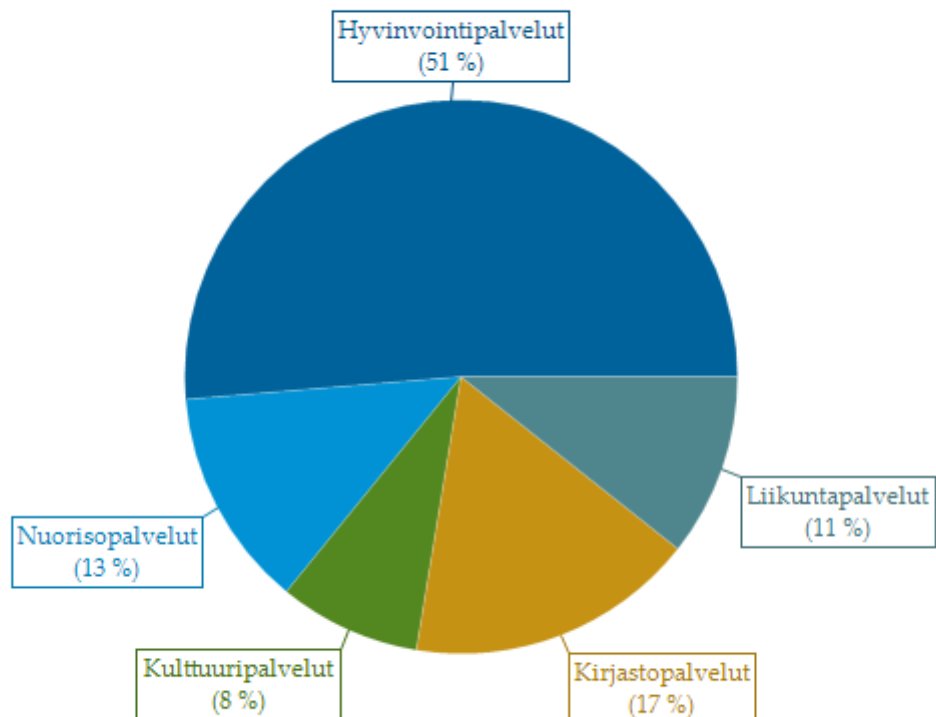
Hyvinvointiosaston toimintatuotot olivat yhteensä 209 540 €, toimintakulut - 1 180 984 € ja vuosikate - 971 444 €.

Toimintakulut

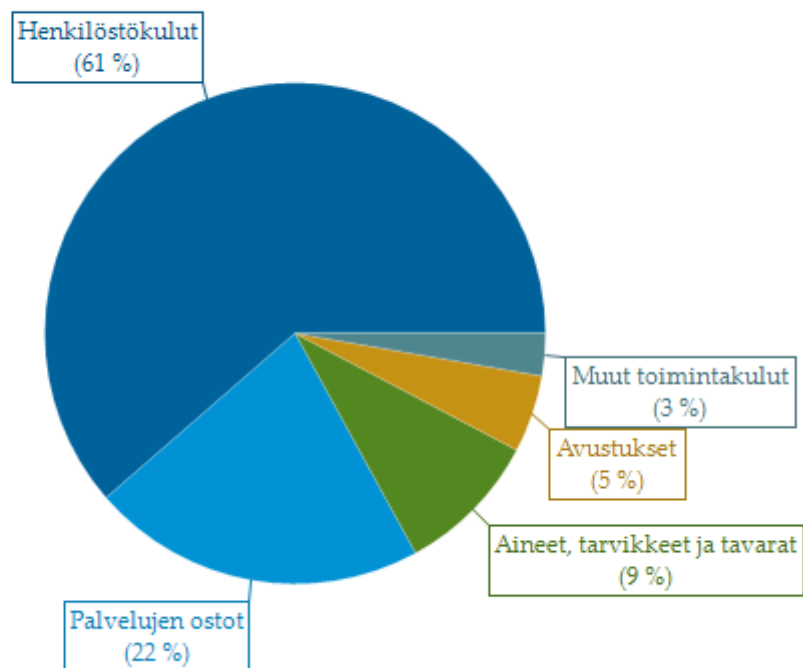
Tyhjä vuosittainen

Kulujakauma vastuualueittain

Kulujen jakautuminen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	209 540	186 630	112,28 %	22 910	180 361
Myyntituotot	1 496	2 500	59,84 %	-1 004	3 251
Maksutuotot	2 091	3 500	59,75 %	-1 409	1 675
Tuet ja avustukset	203 455	176 230	115,45 %	27 225	172 616
Muut toimintatuotot	2 498	4 400	56,78 %	-1 902	2 821
TOIMINTAKULUT	-1 180 984	-1 340 690	88,09 %	159 706	-1 108 818
Henkilöstökulut	-725 036	-607 600	119,33 %	-117 436	-615 846
Palvelujen ostot	-255 082	-438 590	58,16 %	183 508	-228 231
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-109 812	-144 700	75,89 %	34 888	-134 218
Avustukset	-58 922	-115 000	51,24 %	56 078	-83 100
Muut toimintakulut	-32 132	-34 800	92,33 %	2 668	-47 424
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-971 444	-1 154 060	84,18 %	182 616	-928 457

8.1. Hyvinvointipalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hyvinvointipalveluita ovat kaikki sellaiset palvelut, joita kunta järjestää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Vaalassa hyvinvointityön visio valtuustokaudelle 2021-2025 muodostuu yhteisestä maakunnallisesta ihmislähtöisestä hyvinvointikäsitteestä: Vaalassa on jokaisella mahdollisuus elää hyvää arkea ja mielekästä elämää. Vaalalaiset voivat hyvin ja ovat tyytyväisiä elämäänsä. Yhteisenä päämääränä on, että jokainen vaalalainen kokee tulevansa kuulluksi, nähdyksi, hyväksytyksi ja ymmärretyksi ihmisenä eikä yksittäisten tarpeidensa kautta (Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025).

Vastuualueen toimintakertomus

Erilaisen kuntalaisilta kerätyn tiedon perusteella on valtuustokaudeksi 2021-2025 valikoitunut laajaan hyvinvointisuunnitelmaan, johon kaikki kunnassa tehtävä hyvinvointityö pohjautuu, kehittämisteemoiksi neljä kokonaisuutta: ikäihmisten kotona pärjäämisen edistäminen, yksinäisyyden lievittäminen, ehkäisevän päihdetyön kehittäminen ja koulukiusaaminen. Taloudelliseen hyvinvointiin liittyvät huolenaiheet koskettavat kaikenikäisiä kuntalaisiamme.

Ehkäisevää päihdetyötä ohjaa kunnan Ehkäisevän päihdetyön ohjelma, mikä on laadittu vuosille 2021- 2025. Ehkäisevää päihdetyötä on tehty kunnassa poikkihallinnollisesti ja sen koordinoinnista on vastannut kunnan hyvinvointisuunnittelija. Ehkäisevän päihdetyön kohderyhmänä on ollut kaikenikäiset kuntalaiset, mutta vuonna 2024 toimenpiteitä on kohdistettu erityisesti lapsiin ja nuoriin. Yhteistyö koulun kanssa on ollut tältä osin tiivistä ja sitä on toteutettu mm. Juteltaisko-päihdeopittuntimallin mukaisesti. Ehkäisevä päihdetyö on kuulunut merkittävänä sisältönä myös nuorisotyöhön sekä etsivään nuorisotyöhön ja sitä on tehty myös erilaisten tapahtumien muodossa, joista yhtenä esimerkkinä Selvin päin kesään -tapahtuma. Tietoisuutta päihteiden käytön haitoista on lisätty keskustelemalla päihteistä ja rahapelihaitoista Ehkäisevän päihdetyön viikolla mm. Olohuonekerhoissa ja Etapilla.

Hyvinvointityön kehittäminen ja suunnittelu on ollut aktiivista vuoden aikana. Edellisestä vuodesta lähtien käynnissä olleen HOP-hankkeen toiminta oli aktiivista ja näkyvää koko vuoden ajan. Myös Vaalan, Utajärven ja Muhoksen yhteisen Polku-hankkeen kehittämistoiminta jatkui vuoden aikana. Uutena hankkeena hyvinvointiosastolla alkoi Tulevaisuuden kirjasto-hanke syksyllä 2024. Hyvinvointiosasto on mukana myös esimerkiksi Esteetön Sahanranta -hankkeessa, joka sai myönteisen rahoituspäätöksen vuoden 2024 aikana. Haimme hyvinvointiosastolla määrärahaa OKM:lta Liikuttava Vaala -hankkeeseen, jossa tavoitteena olisi ollut kartoittaa vaalalaisten vapaa-ajan liikkumista estäviä ja edistäviä tekijöitä sekä tämän tiedon pohjalta tehdä vapaa-ajan liikkumista edistävä suunnitelma. Valittevasti saimme kielteisen rahoituspäätöksen hakemukseemme.

Kuntaamme valmistui kuluneen vuoden aikana kulttuurikasvatussuunnitelma ammattikorkeakoulu opinnäytetyön tuloksena. Kulttuurikasvatussuunnitelmaa on tarkoitus tulevaisuudessa hyödyntää poikkihallinnollisesti yhteistyössä hyvinvointiosaston ja sivistysosaston kesken.

Vaalan kunta oli mukana myös kaikkien Pohjois-Pohjanmaan kuntien alueella toteutetussa Minun

arzeni ja elämäni -kyselyssä. Aktivoimme täysi-ikäisiä kuntalaisiamme vastaamaan kyselyyn erilaisen tilaisuuksien yhteydessä sekä jalkauduimme myös paikallisiin päivittäistavaraliikkeisiin markkinoimaan kyselyä. Kuntamme osalta vastauksia saatiin kyselyyn yhteensä 154 vastaajalta, mikä on merkittävä nousu edellisen kerran vastaavaan kyselyyn vastanneiden määrään. Kyselyn vastauksia tullaan hyödyntämään hyvinvointityön suunnittelussa ja toteutuksessa.

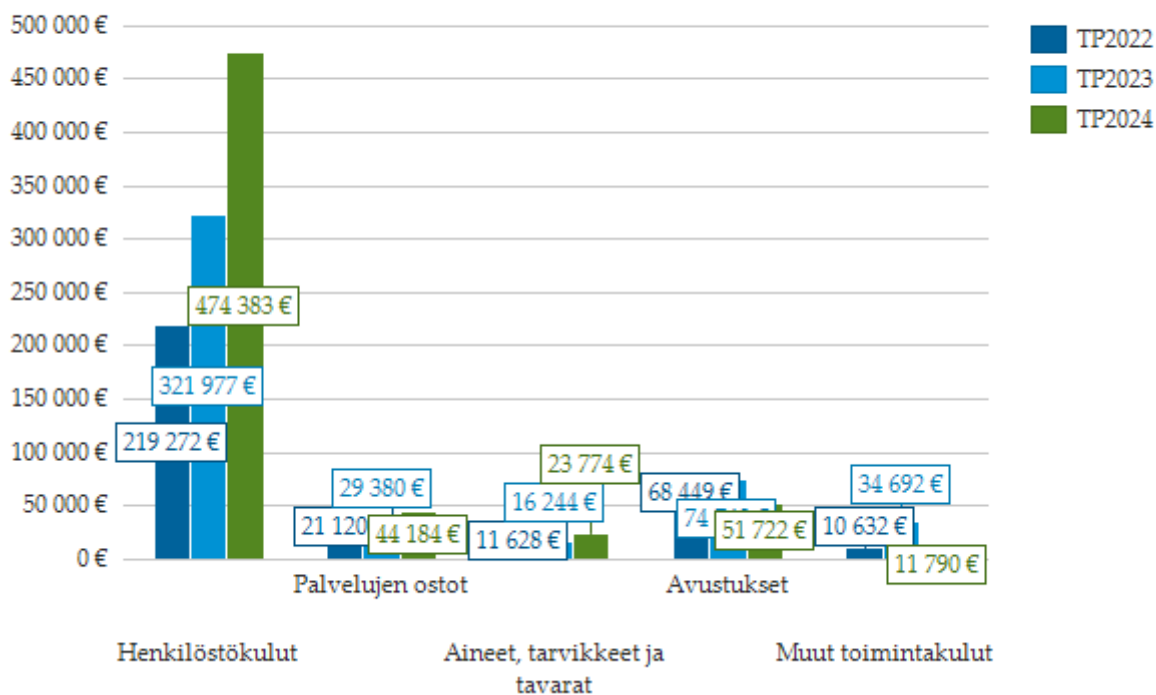
Vaalan kunta oli mukana myös kouluikäisille toteutetussa ZekkiPro-tiedonkeruussa, joka niin ikään toteutettiin useissa alueemme kunnissa. Kyseisen kyselyn kuntakohtaisia tuloksia tullaan hyödyntämään kuntamme lapsia ja nuoria koskevan hyvinvointityön suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tilastojen mukaan vuoden 2023 lopussa Vaalan kuntalaisista yli 64-vuotiaita oli 39,6% kun koko maan vastaava osuus oli 23,4%. Vaalalaisista ikäihmisistä 97,8% asui kotona ja heistä yksin asuvien osuus oli 42,71%. (Lähde: Tilastokeskus.) Ikäihmisten kotonapärjäämisen tueksi sekä yksinäisyyden lievittämiseksi kunnassa on jatkettu kaikille avointen Olohuone-kerhojen järjestämistä. Olohuone-kerhoja on järjestetty säännöllisesti kirkonkylän lisäksi kolmella sivukylällä. Hyvinvointisuunnittelijan ja vapaa-ajanohjaajan vetämissä kerhoissa oli sisältönä vapaan seurustelun ja kahvitteluhetken lisäksi hyvinvoinnin eri teemoja mm. aivoterveysteen, mielen hyvinvointiin ja ehkäisevään päihdetyöhön liittyen. Ikäihmisten kotonapärjäämisen tueksi ja kaatumisten ehkäisemiseksi kuntalaisille jaettiin keväällä 2024 myös kenkiin laitettavia liukuesteit.

Tilapäisen suojelun tarpeessa olevien ukrainalaisten kotoutumisen edistämistä jatkettiin myös vuonna 2024. Kotoutuja-asiakkaiden ohjauksesta ja neuvonnasta vastasi maahanmuuttokoordinaattori. Syksyllä 2024 Vaalassa järjestettiin yhteistyössä seurakunnan kanssa Ukrainalaisten ilta, jossa oli paikalla lukuisa joukko eri-ikäisiä ukrainalaisia. Hyvien väestösuhteiden edistämiseksi järjestettiin myös kaksi kansainvälistä kahvilaa.

Hyvinvointiosasto organisoii myös kunnan vaikuttamistoimielinten toiminnan. Vaalan hallintosääntö 2020 mukaan kunnan vaikuttamistoimielimenä toimivat nuorisoneuvosto, vanhus- ja vammaisneuvosto, vapaa-ajan asukasneuvosto sekä lapsiparlamentti. Nuorisoneuvosto päivitti toimintasääntönsä vuoden 2024 aikana.

Toimintakulut

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	149 538	136 230	109,77 %	13 308	68 231
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-605 854	-636 190	95,23 %	30 336	-477 033
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-456 315	-499 960	91,27 %	43 645	-408 802
Suunnitelman mukaiset poistot	-917			-917	-76

8.2. Liikuntapalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä sekä fyysistä aktiivisuutta tukemalla liikunnan harrastamista sekä vahvistamalla elinvoimaista kansalaistoimintaa paikallistasolla. Kunta tukee kuntalaisten liikkumista kehittämällä paikallista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, avustamalla kansalaistoimintaa ja tarjoamalla kuntalaisten käyttöön liikuntapaikkoja sekä -palveluita.

Kunnan tuottamat omaehtoiset ja ohjatut liikuntapalvelut täydentävät paikallista liikuntatarjontaa, jota kansalaisopisto ja seurat tarjoavat. Kunnan liikuntapalveluiden toiminnan tarkoituksena on turvata liikuntamahdollisuuksia myös sellaisille henkilöille ja ryhmille, jotka eivät kuulu järjestötoiminnan piiriin tai joille seurat ja yhdistykset eivät kykene järjestämään toimintaa tai joita liikuntayritysten palvelut eivät tavoita.

Pienessä kunnassa yritysten tarjoamia liikuntamahdollisuuksia on vähän ja siksi kunnan ylläpitämät liikuntapaikat sekä yhteistyössä eri yhdistysten ja kansalaisopiston kanssa järjestettävät liikuntatapahtumat ja -ryhmät ovat todella tärkeitä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisenkin näkökulmasta.

Vastuualueen toimintakertomus

Vaalan kunnan liikuntapalveluiden vuosi lähti liikkeelle Rokuan uintiretkillä tammikuussa. Myös ikäihmisten kuntosaliryhmät jatkuivat edelleen kolmen ryhmän voimin. Syksyllä erityisryhmille saatiin omansa, kerran viikossa toteutuva ryhmä.

Katetun kaukalon avajaisia vietettiin helmikuun alussa ja tapahtumassa tarjottiin osallistujille Muhoksen Jääklubilta ostettu luistelukoulu. Kunnan asukkaille tarjottiin myös mahdollisuutta teroituttaa maksuttua luistimensa Vaalan K-marketissa 29.1-31.1 välisenä aikana.

Helmikuussa järjestimme yhteistyössä Vaalan vene- ja moottorikelkkakerhon kanssa koko perheen liikkumista edistävän mäenlaskutapahtuman Puuhamäellä.

Maaliskuun aikana Vaalan kunta järjesti alakoululaisille kolmen päivän liikuntapainotteisen päiväleirin, missä oli tarjolla sisäliikuntaa sekä monipuolista ulkoliikuntaa, kuten luistelua, hiihtoa, mäenlaskua sekä lajikokeiluna lumikenkäilyä. Hiihtolomaviikolla Vaalan kunta järjesti myös lasketeluretken Pikku-Syötteelle. Maaliskuun lopussa tehtiin maksuttomia Inbody-mittauksia kahtena päivänä nuorisotilalla. Mittausten yhteydessä annettiin myös pienimuotoista liikuntaneuvontaa sitä haluaville.

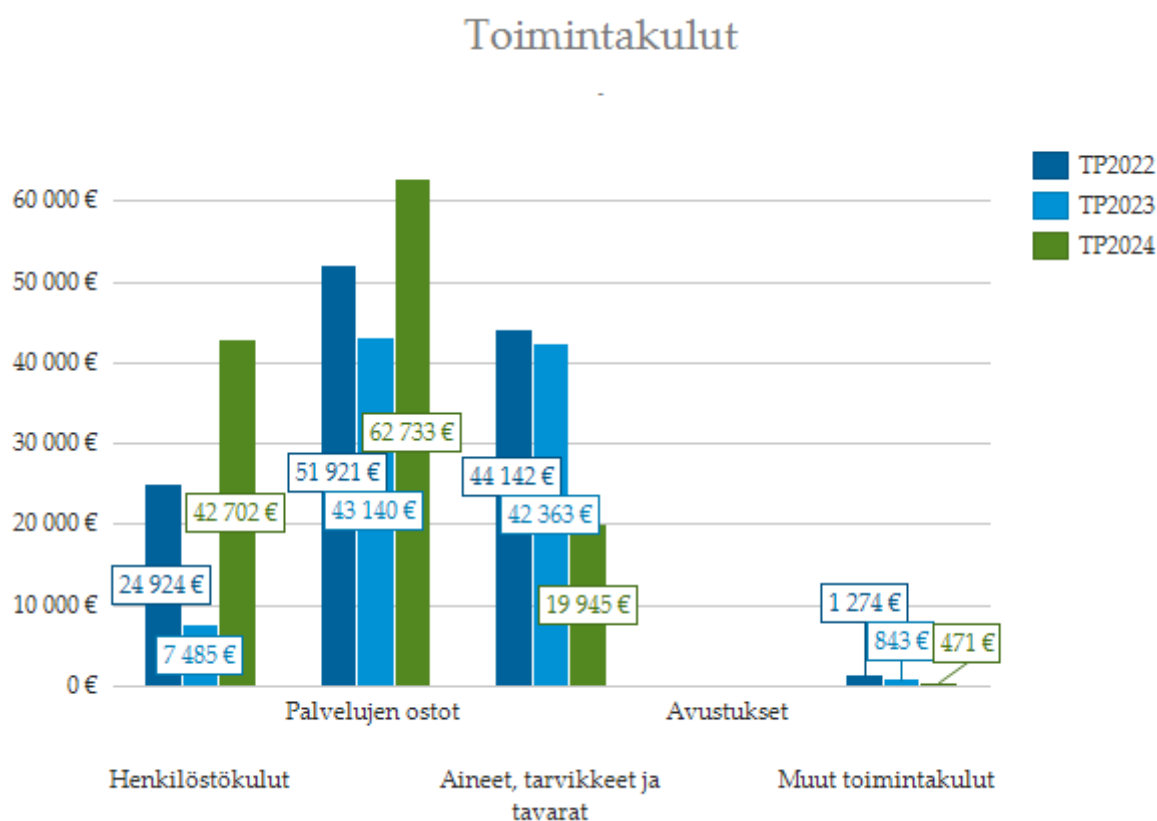
Kesäkuussa Vaalan kunta tarjosi kolmen päivän tiktok-tanssileirin alakoululaisille. Nuoriso- ja liikuntapalvelut järjestivät kesäkuun alussa liikuntapainotteiset leirit Rokuan tähdessä Vaalalaisille ala- ja yläkoulun oppilaille. Leireillä pelattiin pallopelejä, leikittiin liikunnallisia leikkejä, uitiin ja lajikokeiluna vapaa-ajanohjaaja järjesti parkouria.

Kesän aikana eritoten perheiden liikkumista edistettiin liikunnallisten tapahtumien avulla, joista esi-
merkkeinä sirkuskoulu koulukeskuksella ja toiminnallinen Pellepuisto Sahanrannassa.
Heinäkuussa Sahanrannassa järjestettiin myös rantajoogaa kolme kertaa sekä tarjottiin maksuton
viiden päivän rantauimakoulu lapsille. Liikuntapalvelut järjestivät myös SUP-lajikokeilua Sahanran-
nassa. Kuntaan ostettiin SUP-laudoja (2kpl) tulevia lajikokeiluja ja leiriaktiviteetteja varten.

Liikuntapalvelut järjesti vuoden aikana erilaisia liikuntakokeiluja, kuten yksittäisiä jumppia sekä
ulkona- että sisätiloissa. Vanhustenviikolla oli myös tarjolla liikunnallista toimintaa ikäihmisille ja
eritoten ulkona tapahtuvaa liikkumista.

Arkiliikkumista kunnassa on edistetty siten, että tapahtumiin ja kerhotoimintoihin on tuotu jokin
liikunnallinen lisä. Tämä lisä on ollut muun muassa ryhmämuotoista neuvontaa ja tiedonantoa liik-
kumiseen ja sen mahdollisuuksiin liittyen Vaalassa. Arkiliikkumista edistäviä ovat olleet myös erilai-
set taukojummat ja muuta toimintaa, kuten pihapelit.

Liikuntapalveluiden toimintatuotot olivat 1157 €, toimintakulut - 125 852 € ja vuosikate -124 695 €.

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	1 157	1 000	115,67 %	157	1 290
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-125 852	-140 000	89,89 %	14 148	-93 831
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-124 695	-139 000	89,71 %	14 305	-92 541
Suunnitelman mukaiset poistot					

8.3. Nuorisopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Nuorisopalvelut vastaavat nuorisolain mukaisista kunnan nuorisotyöhön kuuluvista tehtävistä. Näihin kuuluvat mm. nuorisotilatoiminta, nuorten kesätyöllistäminen ja vapaa-ajan toiminnan organisointi. Ammatillinen kasvatustyö perustuu aina nuorten vapaaehtoisuuteen, pohjautuu nuorten esittämiin toiveisiin sekä ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin. Työn tavoitteena on tukea nuoren itsenäistymistä ja kasvamista kohti vastuullista aikuisuutta, ja sitä tehdään yhteistyössä erityisnuorisotyön ja järjestöjen kanssa.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2024 nuorisotilatoimintaa jatkettiin nuorisotila Vanulla. Nuortenillat järjestettiin perjantaisin ikäryhmittäin 7-17-vuotiaille. Nuorten klubit järjestettiin torstaisin 7-29-vuotiaille nuoriso-ohjaajan sekä etsivän nuorisotyöntekijän pitämänä. Arkipäivisin tiistaista torstaihin nuorisotilalla kokoontui yläkoulun kerhotunnin aikana nuokkarikerho, jonka vetovastuussa olivat hyvinvointipalveluiden nuorten kanssa työskentelevät henkilöt vuoropäivin. Ohjaajia kerhossa oli meiltä aina kaksi. Nuorisotilatoiminnan lisäksi tiloissa toimii Olohuone-kerhotoiminta, 4H-yhdistyksen vetämiä kerhoja sekä satunnaisia tapahtumia.

Tammikuussa käytiin yhteistyössä 4H:n kanssa retkellä Vuokatin Superparkissa. Perinteinen Laskiaistapahtuma järjestettiin Puuhämäellä helmikuussa.

Talvilomaviikko alkoi edeltävänä lauantaina nuorten retkellä Haaparantaan. Viikon alussa pidettiin alakouluikäisille maanantaista keskiviikkoon perinteistä päiväleiri-toimintaa. Maanantain ja tiistain välisenä yönä oli nuorten lanit kirjastolla. Torstaina vietettiin Kunnantalon mysteeri-iltaa, jossa lapsille oli mm. nappuladisco, mysteerirata, onnenpyörä, kasvomaalausta ja valokuvagraffiti-työpaja. Lauantaina oli perheretki laskettelemaan Pikku-Syötteelle.

Maaliskuussa pidettiin Ajokortti-työelämään -koulutus yhteistyössä 4H:n kanssa 8. luokkalaisille kunnan valtuustosalissa, jaettiin kesätyösetelit sekä avustettiin nuoria kesätyön haussa. Maaliskuuhuhtikuussa oli Polku-hankkeen järjestämät sarjakuvatyöpajat koululla sekä nuorisotilalla.

Kesäkauden avajaiset pidettiin toukokuun viimeisenä viikonloppuna, johon saatiin taikuri ilahduttamaan lapsia. Selvin päin kesään-koulun päättärit-tapahtuma pidettiin lukukauden viimeisen kouluviikon perjantaina Veturitallilla. Esiintyjänä tapahtumassa oli Räppäri Sana. Nuorisotyöntekijät jalkautuivat valvomaan päättäjäisiltaa lauantaina eri paikkoihin Vaalan kunnan keskustan alueelle.

Kesäajalla toteutettiin liikkuvaa nuorisotyötä. Hyvinvointikoordinaattori ja nuoriso-ohjaaja jalkautuivat nuorten keskuuteen tekemään liikkuvaa nuorisotyötä liikenneturvallisuuskasvatuksen näkökulmasta nuorisotyön skoottereilla. Lisäksi kesän aikana järjestettiin mm. kepparileiri, tanssileiri, leiritoimintaa luontoliikuntateemalla Rokualla, kalastusillat Sahanrannassa ja Pelsolla, pako-auto nuorisotilan pihassa, sekä sirkustyöpaja. Nuorisotyön toimesta oltiin mukana FestiVaala-viikon järjestelyissä, jossa toteutettiin mm. Teatteri Rollon eristykset, perhepiknik, lasten satutunti ja kepparikisat.

Syksyllä järjestettiin Koko perheen Venetsialaiset Säräisniemellä Ruununtörmän ranta-alueella. Syksyllä toteutettiin myös lasten Yö Kurikkavaarassa-leiri sekä ryhmäytymispäivä 7. luokkalaisille.

Kurikkavaaran maastossa Lost in Kurikkavaara- teemalla. Perinteinen Halloween- tapahtuma järjestettiin myös Kurikkavaarassa, jonne saapui parisataa osallistujaa. Tapahtuman tarjoiluista vastasi jälleen Vaalan lukion opiskelijakunta. Syyskaudella tehtiin myös lasten ja nuorten retki Särkänniemen kauhukarnevaaleille. Fucking Åmål - teatteriesitys tarjottiin hyvinvointiosaston toimesta yläkoululaisille ja lukiolaisille. Kansainvälisyysilta järjestettiin nuorisotilalla.

Nuorisotyön viikolla järjestettiin nuorisoneuvoston paneelikeskustelu koululla yläkoululaisille ja lukiolaisille. Vierailevina puhujina paneelikeskustelussa oli Utajärven kunnan nuoriso-ohjaaja ja kolme nuorisovaltuuston edustajaa. Nuorisotilalla järjestettiin avoimet ovet lasten ja nuorten vanhemmille. Syyslomaviikolla pidettiin alakouluikäisille maanantaista keskiviikkoon päiväleiritointia Vanulla yhteistyössä 4H:n kanssa.

Enkaisevän päihdetyön viikolla teimana oli nikotiinituotteiden haitat nuorten elämässä sekä erityisesti nikotiinipussit ja sähkötupakka. Tähän liittyen saatiin EHYT ry:n Hupu-tunnit yläkoululaisille, jossa oli interaktiivista päihdekasvatusta nuorille.

Joulukuussa nuorisotilalla oli Joulupukin ja muorin vierailu sekä järjestettiin piparitalkoot. Pikujouluja vietettiin Nuorten klubilla ja nuortenillassa.

Yhteistyössä kirjaston kanssa toteutettiin nuorille vuoden aikana mm. lanit, pelipäivä ja Harry Potter-teemailta kirjaston tiloissa.

Nuoriso-ohjaaja osallistui alueellisiin nuorisotyöntekijöiden tapaamisiin, nuorisotyönpäiville sekä Nuori2024- tapahtumaan. Nuoriso-ohjaaja toimi koko vuoden nuorisoneuvoston tukena ja mahdollisti edustuksen Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston kokouksiin saattamalla nuorisovaltuuston edustajan paikalle.

Vuoden 2024 aikana on jatkettu osallistumista Polku-hankkeen palavereihin. Hankkeen myötä Vaalan oma Nuorisotyön perussuunnitelma eli NUPS valmistui kesäkuussa. NUPSissa kuvataan kuntamme nuorisotyön tavoitteet, arvopohja, työmuodot ja toiminnot. Hankkeen päämääränä on vielä saada tehtyä hankkeessa mukana olleiden kolmen kunnan (Vaala, Utajärvi ja Muhos) yhteinen asiakirja, alueellinen NUPS.

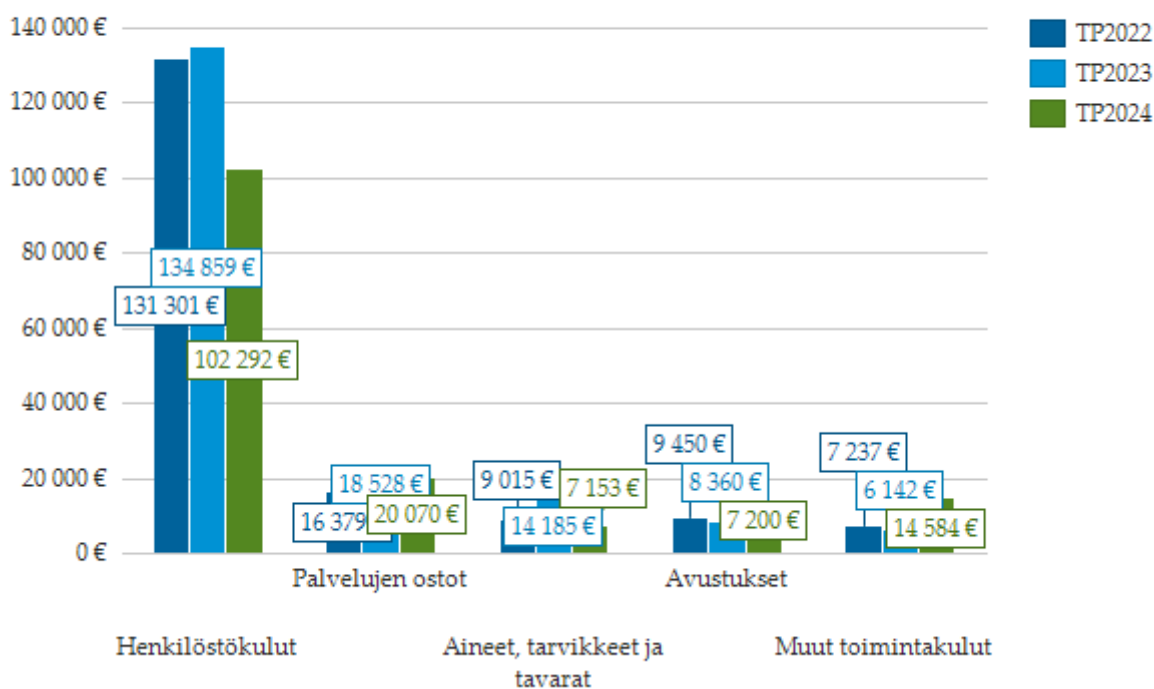
Nuorisolain 10 §:n mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Kunnan etsivä nuorisotyöntekijä on toiminut omassa tehtävästään vuoden 2022 alussa, kun kuntaan saatiin valittua hyvinvointisuunnittelija.

Etsivä nuorisotyö on vuoden 2024 aikana tavoittanut ja tukenut aktiivisesti nuoria monin eri tavoin. Etsivä on markkinoinut toimintaansa laajasti, tehnyt tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja tarjonnut nuorille yksilöllistä ohjausta ja tukea.

Etsivä on tavoittanut nuoria kouluilla, tapahtumissa ja sosiaalisessa mediassa. Hän on ollut mukana nuorten arjessa ja tarjonnut heille turvallisen aikuisen läsnäoloa. Etsivä on auttanut nuoria löytämään tarvitsemansa palvelut ja tukiverkostot.

Etsivä nuorisotyöntekijä on myös ollut aktiivinen nuorten "äänenkannattaja" eri verkostoissa ja ryhmissä. Hän on ollut mukana kehittämässä nuorten hyvinvointia edistäviä palveluita ja toimintoja. Etsivän toiminnan tuloksena monet nuoret ovat saaneet tarvitsemansa avun ja tuen. Etsivä on ollut kehittämässä nuorille yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja kuten Torstaiklubit ja edistänyt nuorten osallisuuden kokemusta.

Toimintakulut

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	30 500	300	10 166,67 %	30 200	31 078
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-151 298	-175 950	85,99 %	24 652	-182 073
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-120 798	-175 650	68,77 %	54 852	-150 995
Suunnitelman mukaiset poistot	-55 727	-12 460	447,25 %	-43 267	-212 511

8.4. Kirjastopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kirjastotoiminnalle laissa määritellyjä tavoitteita ovat väestön yhdenvertainen mahdollisuus sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuus ja käyttö, elinikäisen oppimisen ja osaamisen kehittäminen, monipuolisen lukutaidon ja lukemiskulttuurin edistäminen sekä aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden turvaaminen. Näiden tavoitteiden toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Laina	31461	26673	26403	37482	34438	34812
Lainoja/asukas	11,0	10,0	10,0	14,02	13,11	13,45
Lainan hinta	5,6	5,7	6,1	4,3	5,2	5,3
Lainat vakinaista henkilöä kohden	12585	13336	13201	18741	17219	17406
Kirjojen hankinta kpl	1282	1278	1216	1031	1238	1537
Aineiston hankinta kpl	1414	1379	1340	1139	1349	1664
Käynnit/ as	9,3	4,5	4,0	6,3	6,6	7,4
Tapahtumien osallistujamäärä	602	309	476	204	1061	620
Verkkokäynnit	13654	16609	17240	17823	19188	20372

Vaalan kirjasto kuuluu OUTI-kirjastoverkkoon. Kirjaston palvelua kehitetään ja monipuolistetaan osana OUTI-kirjastokimppaa. Kirjaston palveluun kuuluu myös liikuntavälinelaina

Kotiseutukokoelmaan kerätään muistiinmerkittyä tietoa kotikunnastamme. Vuonna 2024 kirjastossamme oli 19 370 fyysistä asiakaskäyntiä ja 20 372 verkkokäyntiä. Aukiolotunteja oli yhteensä 4430 (henkilökunta paikalla + omatoimikirjaston aukiolotunnit). Kirjaston kokoelma kattaa 38 837 nimikettä.

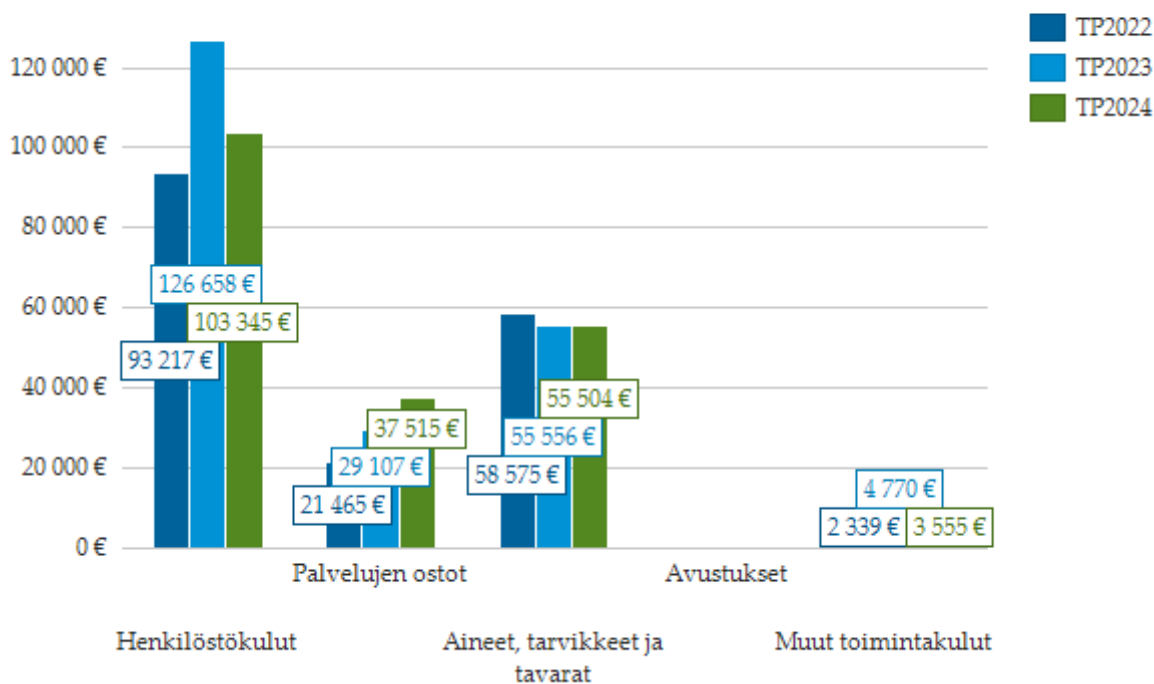
Kirjastossa järjestettiin paljon erilaisia tapahtumia ja kirjastosta jalkauduttiin useampaan kunnan tapahtumaan. Kirjasto järjesti aktiivisesti satutunteja varhaiskasvatukselle sekä avoimina tapahtumina. Vuonna 2024 kirjasto toteutti esim. Runokätköilyn, erilaisia konsertteja, nukketeatteria sekä kirjailijavierailuja. Kirjastossa toimii aktiivinen lukupiiri ja kirjasto edistää kuntalaisten lukutaitoa useilla eri keinoilla.

Kirjastolla käynnistettiin Tulevaisuuden kirjasto – yhteinen kirjastomme hanke 2.9.2024. Hankkeen tavoitteena on edistää yhteiskunnallista vuoropuhelua ja aktiivisuutta kirjastossa, tavoittaa uusia käyttäjiä ja lisätä tietoisuutta kirjastopalveluista sekä vahvistaa kirjastoa yhteisen toiminnan alustana.

Hankesuunnitelman mukaisesti myös hankkeessa juhlistettiin syksyn 2024 aikana Vaala70-juhlavuotta ja voimistettiin asukasosallisuutta. Syksyllä jalkauduttiin kirjaston ulkopuolelle eri tapahtumiin ja ympäristöihin pop-up-kirjastona sekä järjestettiin paikallisesti kiinnostavia luentoja ja musiikkiesitys. Syksyn aikana hanke toteutti 18 tapahtumaa ja tavoitti yhteensä 136 osallistujaa. Uusia asiakkaita Vaalan kirjastolle rekisteröitiin syys-joulukuun välillä yhteensä 41.

Tulevaisuuden kirjasto -hanketta jatketaan keväällä 2025 demokratiateemoin. Hankkeelle jätettiin myös jatkorahoitushakemus joulukuussa 2024 nimellä Vaalan tulevaisuuden kirjasto II - demokratia ja sananvapaus. Jatkorahoitusta hankkeelle haettiin vuoden 2025 loppuun.

Toimintakulut

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	14 758			14 758	24 552
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-199 919	-211 800	94,39 %	11 881	-216 090
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-185 161	-211 800	87,42 %	26 639	-191 539
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 270	-10 220	159,19 %	-6 050	-10 868

8.5. Kulttuuripalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunta edistää taidetta ja kulttuuria osana hyvinvoinnin ja elinvoiman kehittämistä. Kulttuuritoiminnan tukeminen vahvistaa myös kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Kunnan hyvinvointiosasto vastaa kulttuuripalveluista, ja sivistysosasto osallistuu niiden tuottamiseen erityisesti sivistystyön ja vapaan sivistystyön opetuksen kautta. Kulttuuripalveluita tarjoavat Vaalassa kunnan lisäksi myös paikalliset järjestöt sekä yksityiset toimijat.

Kunnan tuottamia kulttuuripalveluja ovat:

- Kirjasto
- Oulujärven kansalaisopisto ja taiteen perusopetus
- Kunnan järjestämät tai tilaamat kulttuuriesitykset ja tapahtumat
- Lamminahon perinnetalon toiminta
- Kassu Halonen -taidetalon ylläpito kumppanuussopimuksella

Lisäksi kunta tukee kulttuuritapahtumia sekä yhdistysten ja järjestöjen toimintaa myöntämällä kohde- ja toiminta-avustuksia sekä solmimalla kumppanuussopimuksia. Kunta myös edistää tapahtumien näkyvyyttä markkinoimalla niitä sosiaalisessa mediassa ja julkaisemalla tapahtumailmoituksia kunnan verkkosivujen tapahtumakalenterissa.

Kulttuuripalveluiden kehittämistä tuetaan myös hanketoiminnan kautta. Lisäksi Vaalan kunta vastaa Lamminahon talon käyttökustannuksista ja kesäaikaisesta toiminnasta Museoviraston kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuosi 2024 oli Vaalalle merkityksellinen, sillä kunta juhli 70-vuotista historiaansa monipuolisten kulttuuri- ja yhteisötapahtumien merkeissä.

Juhlavuosi käynnistyi perinteisellä uudenvuodenjuhlalla Kurikkavaaran hiihtomajalla, jossa nautittiin keittoruokailusta, kahvista ja pannukakuista. Illan ohjelmassa oli ilotulitus, lapsille suunnattua tekemistä sekä tanssit elävän musiikin säestyksellä.

Talvi toi mukanaan monipuolisia kulttuuri- ja liikuntatapahtumia. Helmikuussa avattiin odotettu Vaalahalli, jonka nimestä kerättiin ehdotuksia kuntalaisilta. Saman kuun ohjelmassa nähtiin Kau-neimmat koululaulut -tilaisuus sekä Teatteri Rollon esityksiä. Maaliskuussa nuoret kokoontuivat lanittamaan kirjastolle illasta aamuun saakka, ja kunnantalolla järjestettiin mysteeri-ilta. Lisäksi ohjelmassa oli lasketteluretkiä, päiväleirejä ja liikunnallisia tapahtumia. Huhtikuussa kuultiin sota-ajan lauluja sisältävä konsertti, kansalaisopiston oppilaiden töitä esiteltiin näyttelyssä, ja Alatalolla järjestettiin karaoketanssit. Samassa kuussa julkaistiin myös Vaala 70 vuotta -historiikki valtuustosalissa.

Kevään myötä tapahtumatarjonta laajeni entisestään. Toukokuu alkoi koko kunnan yhteisellä vapputapahtumalla, ja lisäksi toukokuun ohjelmatarjonnassa oli muun muassa Unelmien liikuntapäivä,

kuvataideleiri Neittävällä sekä kesän avajaiset torilla ja Säräisniemellä. Kirjailija Kirsi Pehkonen vieraili kirjastossa, ja koululaiset juhlistivat kesäloman alkua Selvin päin kesään -tapahtumassa, jossa esiintyi räppäri Sana. Kesäkuussa järjestettiin TikTok-tanssileiri, Manamansalon sillan 40-vuotisjuhlalat sekä nuotioilta Enonlahdessa. Kesäkuussa pääsi Lamminahossa seuraamaan halutessaan perinteistä tervamaalin keittoa.

Kesän kohokohtana oli perinteinen FestiVaala-viikko, joka tarjosi monipuolista ohjelmaa kaikenikäisille. Kirjastossa avautui kameragurujen näyttely ja Aikamatka-näyttely vei kävijät aikamatkalle menneisyyteen. Teatteri Rollo esitti Veturitallilla koko perheen näytelmän sekä aikuisille suunnatun Umpimähkän valtakunnan. Lasten iloksi ohjelmassa oli satutunti, nukketatteriesitys Mata-Mii – sokerileipuri seikkailee sekä sirkustyöpaja. Musiikin ystävät pääsivät nauttimaan popkonsertista Veturitallilla sekä kirjastokaraokesta. Valentin Vaala -elokuva festivaali kokosi jälleen klassikkoelokuvien ystävät Veturitallin ainutlaatuisen miljööseen.

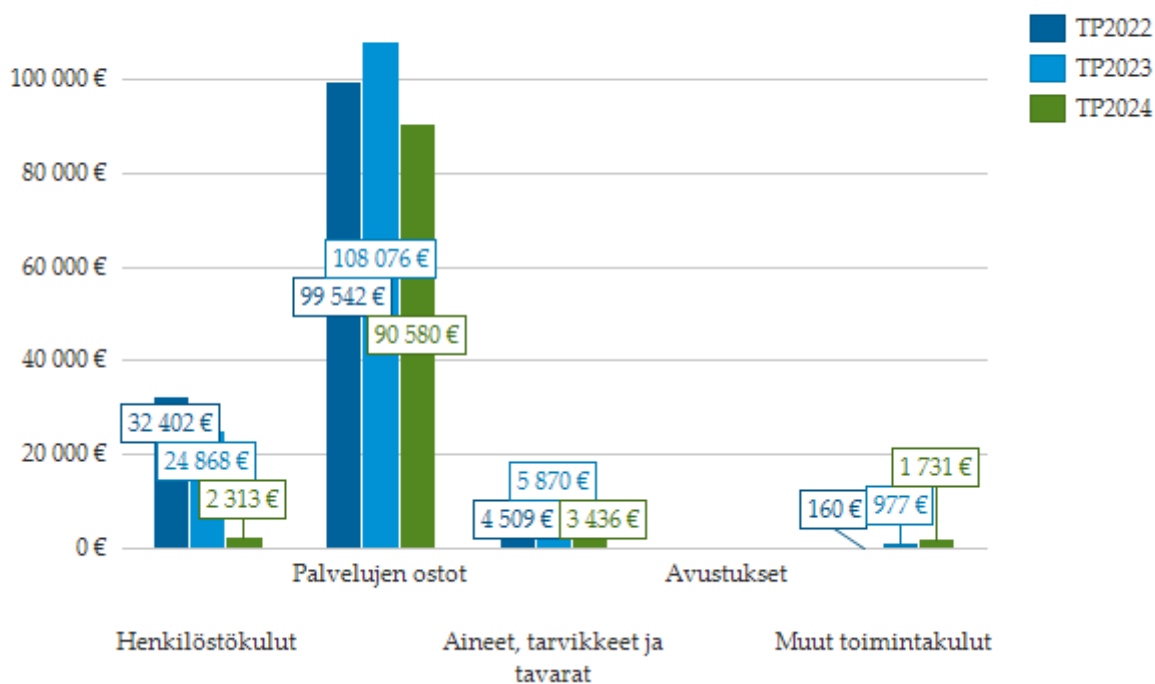
Heinäkuussa järjestettiin kuntalaiskävely Myllyrannassa. Vaalan kunta oli näkyvästi mukana heinäkuun puolessa välissä Sahanrannassa järjestetyssä koko perheen tapahtumaviikonlopussa, jossa lapsiperheille oli perjantaina ohjelmassa muun muassa perheille yhteistä tekemistä tarjonnut Pellepuisto-seikkailurata ja lauantaina lavalle nousivat puolestaan lapsia ja lapsenmielisiä ilahduttamaan televisioistakin tutut Mimi ja Kuku.

Lamminahon perinteisiä Perinnepäiviä vietettiin elokuussa. Kesän lopussa juhlittiin Venetsialaisia, joissa valon loisteessa hyvästeltiin kesä Säräisniemellä Ruununtörmän satama-alueella.

Syksy jatkui monipuolisilla tapahtumilla. Syyskuussa kulttuurin ja yhteisöllisyyden juhlaa vietettiin kirjailijavierailujen, teatteriesitysten ja konserttien parissa. Lisäksi ohjelmassa oli syysmarkkinat sekä ulkoilmatapahtumia, joissa päästiin nauttimaan syksyisen luonnon kauneudesta. Kurikkavaarassa järjestettiin lapsille ja nuorille leiritoimintaa sekä jo perinteeksi muodostunut Halloween-tapahtuma.

Joulun odotus täytti Vaalan tunnelmallisilla hetkillä. Marras-joulukuussa kirjastolla sai tutustua "Veden perinnön äärellä" -kiertonäyttelyyn. Joulunavaus sytytti juhlauden valot, ja Vaalan torilla yrittäjät tarjosivat perinteisen joulupuuron. Hyvän tahdon hengessä käynnistyi Vaalalaisten lasten ja nuorten joulupuukeräys. Joulukuun alussa saimme nauttia Eereka Trion Joulun Lämpö-konsertista ja kansalaisopiston joulukonsertista. Itsenäisyyspäivän juhlaa vietettiin Kauvonsaaren kauniissa luonnossa. Jouluihin ilo levisi ikämisten puurojuhlan, pop-up kirjastojen ja Joulupukin sekä muorin vierailujen myötä. Myös olohuonekerhojen ryhmät viettivät pikkujouluja, ja joulun perinteitä kunnioidettiin Joulumyyjäisissä. Juhlavuosi huipentui Vaala 70 vuotta Jouluihin -juhlakonserttiin. Läpi vuoden Vaalan kunta tuki paikallisyhdistysten kulttuuritoimintaa avustuksilla ja markkinointiyhteistyöllä. Juhlavuoden aikana kunta täytti monenlaisista tapahtumista, joissa pääsi nauttimaan kulttuurista, historiasta ja yhteisöllisyydestä.

Toimintakulut

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	13 587	49 100	27,67 %	-35 513	55 209
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-98 061	-176 750	55,48 %	78 689	-139 791
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-84 474	-127 650	66,18 %	43 176	-84 581
Suunnitelman mukaiset poistot					

9. SIVISTYSOSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Toimialue sisältää seuraavat palvelut: sivistysosaston hallinnon, perusopetuksen, Vaalan lukion, Oulujärven kansalaisopiston ja varhaiskasvatuksen. Musiikinopetusta tarjotaan kansalaisopistossa taiteen perusopetuksena ja Kainuun musiikkiopistossa.

Osaston toimintakertomus

Sivistysjohtajan katsaus

Tilivuosi 2024 sivistysosastolla toteutui lähes talousarvion mukaisesti alittaen sen noin 128 000 eurolla toteumaprosentin katteessa ollessa 97,7 %. Ennakoidut tulot ylittyivät hieman ja vastaavasti toimintakulut alittuivat. Eniten alittuivat aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset sekä myös muut toimintakulut hieman. Aikaisempina vuosina ylitystä aiheuttaneet ulkoiset ostopalvelut pystyttiin nyt ennakoimaan hyvin. Henkilöstökulujen osalta ylittyminen osattiin ennakoida tilivuoden aikana ja valtuusto myönsi tähän lisämäärärahan loppuvuonna 2024.

Vuosi 2024 oli kokonaisuutena oppilasmäärän osalta hienoisen vähenemisen aikaa. Edellisestä vuodesta perusopetuksen oppilasmäärä väheni hieman, mutta lukion osalta opiskelijamäärä kääntyi nousuun 1. vuosikurssilla aloittaneen 17 uuden opiskelijan myötä. Varhaiskasvatuksessa oli runsaasti lapsia kirjoilla ja tilojen käyttökapasiteetti täynnä.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä jatkettiin laaja-alaisen erityisopettajan viran myötä, minkä haltija hoitaa myös varhaiskasvatuksen erityisopetuksen tehtäviä. Tässä virassa hoidetaan ensisijaisesti varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen erityisopettajan tehtävät. Virka on panostus oppilaiden tuen tarpeeseen.

Vaalan lukion oppilasmäärä kävi huipussaan keväällä 2021, mutta lukuvuoden 2021-2022 alkaessa kääntyi jälleen laskuun. Kuluvan lukuvuoden aikana suunta on muuttunut ja opiskelijamäärä on kääntynyt jälleen nousuun. Markkinointi on tuottanut tulosta ja käytössä olevat hyvät edut kantavat hedelmää.

Lukion etujen säilyminen ja kehittäminen on jatkossakin tärkeää, jotta oppilaitoksen houkuttelevuus säilyy. Lukion merkitys paikkakunnallemme on hyvin keskeinen myös perusopetuksen laajan ja laadukkaan opetuksen turvaamisessa. Perustan lukion vetovoimalle luo kuitenkin panostaminen laadukkaaseen opetukseen ja hyvinvointiin.

Toimintavuonna jatkettiin lukiolla kansainväliseen Finest Future -lukio-ohjelmaan liittyvää toimintaa. Tavoitteena on saada lukioon opiskelijoita ulkomailta ja siten osaltaan turvata opiskelijamäärän säilyminen hyvällä tasolla. Toiminta saatiin käyntiin ja ensimmäiset neljä ulkomailta tullutta opiskelijaa aloittivat Vaalan lukiossa syksyllä 2024.

Kansalaisopisto jatkoi toimintaansa pääsääntöisesti totutulla tavalla tarjoamalla kuntalaisille

runsaasti erilaisia kursseja ja sitä kautta tärkeitä hyvinvointipalveluja. Osallistujamäärät laskivat aikaisempaan vuoteen verrattuna ja sitä myötä toteutuneiden kurssien määrä. Varsinkin taiteen perusopetuksen toteutuminen pieneni huomattavasti. Opiskelijoiden määrä oli kokonaisuudessaan kuitenkin kohtuullisella tasolla. Niissä on nähtävissä aaltoliikettä eri vuosien välillä.

Varhaiskasvatusta tarjottiin edelleen kokonaan maksuttomasti. Päiväkodissa kirjoilla olevien lasten määrä pysyi edellisten vuosien tasolla, toiminnassa oli neljä ryhmää. Perhepäivähoidossa työskenteli yksi perhepäivähoitaja omassa kodissaan ja toisen työntekijän rekrytointi käynnistettiin tarkoituksena saada perhepäivähoitaja Länsi-Vaalaan.

Varhaiskasvatuksen johtamisen organisaatiomuutos toteutettiin ja päiväkodin johtaja aloitti loppuvuonna virassaan. Toimintavuoden alussa toimessa aloitti päiväkotiapulainen. Vaaterahan maksamista henkilöstölle päätettiin jatkaa.

Varhaiskasvatuksessa työskenneltiin aiempaa huomattavasti enemmän maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa. Tämä huomioitiin määräaikaisen henkilöstön palkkauksella tarpeen mukaan. Myös tulkkipalveluille oli tarvetta.

Loppuvuodesta saatiin tieto Wilma varhaiskasvatuksen toiminnaohjausjärjestelmän päättymisestä vuoden 2025 lopussa. Samalla käynnistettiin uuden toiminnaohjausjärjestelmän hankintaprosessi.

Sivistysosastolla on vuonna 2024 ollut edelleen käynnissä erilaisia kansallisia ja kansainvälisiä hankkeita, joiden avulla on pystytty toteuttamaan yhteistyötä ja kehittämistoimintaa. Kansainvälisyshankkeista merkittävä on Nordplus Junior- hanke yhteistyössä pohjoismaisten kumppanin kanssa. Erityisopetuksessa oli käynnissä oppimisen tuen ja inklusion kehittämisen hanke.

Opetussuunnitelmien ja erilaisten ohjeistuksien päivityksiä tehtiin vuoden varrella Opetushallituksen määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Perusopetuksen OPS:aan päivitettiin kohtia, mitkä koskevat poissaolojen ehkäisemistä sekä poissaolojen suunnitelmallista seuraamista ja niihin puuttumista ja laadittiin Vaalan kunnan oma poissaoloihin puuttumisen ja seuraamisen malli.

Sivistyspalveluiden talousarvio siis alittui tilinpäätöksessä 128 000 eurolla, mikä selittyy ennakoitua suuremmilla tuloilla ja menopuolella säästyi mm. aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa. Muiden budjettiosioiden osalta talousarvio toteutui hyvin.

Toimintavuoden aikana sivistysosastolle palkattiin muutamia uusia työntekijöitä. Kokonaisuutena rekrytointien onnistumiseen voi olla tyytyväinen. Haluan kiittää kaikkia osaston työntekijöitä hyvästä työstä ja vuodesta 2024!

Tapani Karhu
Koulukeskuksen rehtori, sivistysjohtaja

Oppilasmäärät

Vaalan koulujen oppilasmäärän muutos lukuvuodesta 2010- 2011 lukuvuoteen
2030 - 2031

Kuljetuksessa oppilaista (%)	58%	60%	58%	61%	55%	54%
Kansalaisopisto						
Kaikki tunnit	3136	2292	2200	2823	2958	2685
Taiteen perusopetuksen tunnit	457	252	208	186	142	43
Brutto-opiskelijat	975	827	764	832	987	888
Toteutuneet kurssit	120	131	109	113	118	106

**TOIMENPIDE 2024: LUKION OPISKELIJOIDEN KURSSEIHIN SISÄLLYTETÄÄN
PAIKALLISTUNTEMUSTA JA TUTUSTUMIS- JA OPINTOMATKOJA JÄRJESTETÄÄN
ROKUA GEOPARK ALUEELLE SEKÄ MUIHIN OMAN KUNNAN KOHTEISIIN.**

**Valtuustokauden kärkihanke: Ainutlaatuinen Rokua Geoparkimme vetää puoleensa yhä en-
emmän niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin matkailijoita ympäri vuoden.**

Arviointimittarit

Järjestettyjen matkojen määrä

Vastuutaho

Tapani Karhu (Sivistysjohtaja)

Vuoden 2024 tutustumis- ja opintomatkat toteutuivat keväällä Norjaan ja syksyllä Nordplus Jun-
ior- hankeviikkoon, jolloin saimme vieraaksemme islantilaisia ja norjalaisia opiskelijoita. Tu-
tustuimme mm. Jylhämän vesivoimalaitokseen ja Rokuan Geoparkiin. Lisäksi teimme yksittäisiä
pienempiä opintomatkia.

TOIMENPIDE 2024: MONIPUOLINEN JA PEDAGOGISESTI PERUSTELTU VERKKOJEN JA LAITTEIDEN HYÖDYNTÄMINEN KANSAINVÄLITYYSTOIMINNASSA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Nopeat ja kattavat liikenne- ja tietoliikenneyhteydet mahdollistavat yhteyden koko maailmaan, eikä elämä Vaalassa vaadi kompromisseja tai sisällä muttia.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Laitteiden määrä. Yhteyksien toimivuus.	Tapani Karhu (Sivistysjohtaja)
Laitekanta on hyvä, jokaisella oppilaalla 4. luokasta lähtien on käytössään henkilökohtainen Chromebook-laite. Lisäksi on yhteiskäyttöön tietokoneita parin luokallisen verran, samaten tablet-laitteita. Lukiolaisilla on henkilökohtaiset Windows-tietokoneet käytössään.	
194 läppäriä, 19 pöytäkoneetta, 17 tulostinta, 37 älytaulua, 3 infotaulua, 2 MAC-koneetta, 151 iPad-tablettia.	

TOIMENPIDE 2024: LASTEN JA NUORTEN ÄÄNI KUULUU PÄÄTÖKSENTEOSSA, OPPILAS- JA OPISKELIJAKUNTATOIMINTA ON VIREÄÄ.	
Valtuustokauden kärkihanke: Olemme helposti lähestyttäviä ja edistämme erilaisia lähidemokratian ja osallisuuden muotoja.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Oppilas- ja opiskelijakunnan kokoontumisten määrä. Osallistujien aktiivisuus.	Tapani Karhu (Sivistysjohtaja)
Oppilas- ja opiskelijakunnat kokoontuivat säännöllisesti noin kerran kuukaudessa	

TOIMENPIDE 2024: KANSALAI SOPISTO TARJOAA MONIPUOLISESTI LIIKUNTA- JA KULTTUURIHARRASTUKSIA VAKITUISILLE JA VAPAA-AJAN ASUKKAILLE.	
Valtuustokauden kärkihanke: Panostamme vahvasti asukkaidemme ja vierailijoidemme liikunta- ja kulttuuriharrastusten ja -elämysten edistämiseen sekä omaleimaisiin tapahtumiin.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Kurssien määrä. Kurssilaisten määrä.	Tapani Karhu (Sivistysjohtaja)
Kansalaisopistossa toteutui vuonna 2024 yhteensä 106 kurssia ja opetusta järjestettiin yhteensä 2685 tuntia. Kurssilaisia osallistui 888 kappaletta.	

TOIMENPIDE 2024: KOULUN KERHOTOIMINTA ON MONIPUOLISTA JA ERITYISESTI LIIKUNTAA HUOMIOIVA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Panostamme vahvasti asukkaidemme ja vierailijoidemme liikunta- ja kulttuuriharrastusten ja -elämysten edistämiseen sekä omaleimaisiin tapahtumiin.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Kerhojen määrä. Kerhojen monipuolisuus.	Tapani Karhu (Sivistysjohtaja)

Hyvin monipuolisesti kerhoja järjestettiin myös vuonna 2024. Kerhoja pitivät pääsääntöisesti yläkoulun opettajat. Koulunuokkaritoiminnassa olivat mukana myös Hyvinvointiosaston työntekijät sekä koulunkäynnin ohjaajia.

Keväällä 2024:

Keväällä kerhoja järjestettiin neljänä päivänä yhteensä 16, joista kolme oli suoraan liikuntakerhoja (Salibandy/pesis, Futsal/salibandy ja Liikunta). Lisäksi järjestettiin kerhoja nimeltään: Nyt laulattaa, Kuvis/kässä (kahtena päivänä), Koulunuokkari (neljänä päivänä), Puukko ja muuta, Ysigaala, Eräkerho, Puuhakerho, Pelit ja visat sekä Läksykerho.

Syksyllä 2024:

Syksyllä kerhoja oli kolmena päivänä yhteensä 10, joista liikuntakerhoja oli kolme (Frisbeegolf, Sulkapallo/koris ja Pesis/salipelit). Tarjolla oli Kuvis/kässäkerho (kahtena päivänä, joista toisessa mukana myös 4H:n ohjaaja) ja Koulunuokkari (kolmena päivänä). Lisäksi Lautapelejä ja Saksan TET valinnaissaksan lukijoille.

TOIMENPIDE 2024: HENKILÖSTÖN REKRYTOINNIN ONNISTUMINEN, KOULUTUKSEN MAHDOLLISTAMINEN JA AMMATTITAITOISEN HENKILÖKUNNAN VARMISTAMINEN.

Valtuustokauden kärkihanke: Positiivisen ja valmentavan johtamisen opeilla johdettu Vaala on tunnettu hyvänä, luotettavana ja houkuttelevana työnantajana.

Arviointimittarit	Vastuutaho
Koulutusten määrä. Henkilöstön pätevyys.	Riitta Korhonen (Varhaiskasvatuksen johtaja)

Henkilöstön rekrytointi onnistui, kaikissa tehtävissä oli ammattitaitoinen henkilö. Ainoastaan yhdessä erityisluokanopettajan tehtävässä puuttui opettajalta muodollinen kelpoisuus, mutta kuitenkin opettajan kelpoisuus löytyi. Koulutuksia järjestettiin suunnitelman mukaisesti veso-koulutuksina ja mahdollistettiin muu tarpeellinen kouluttautuminen.

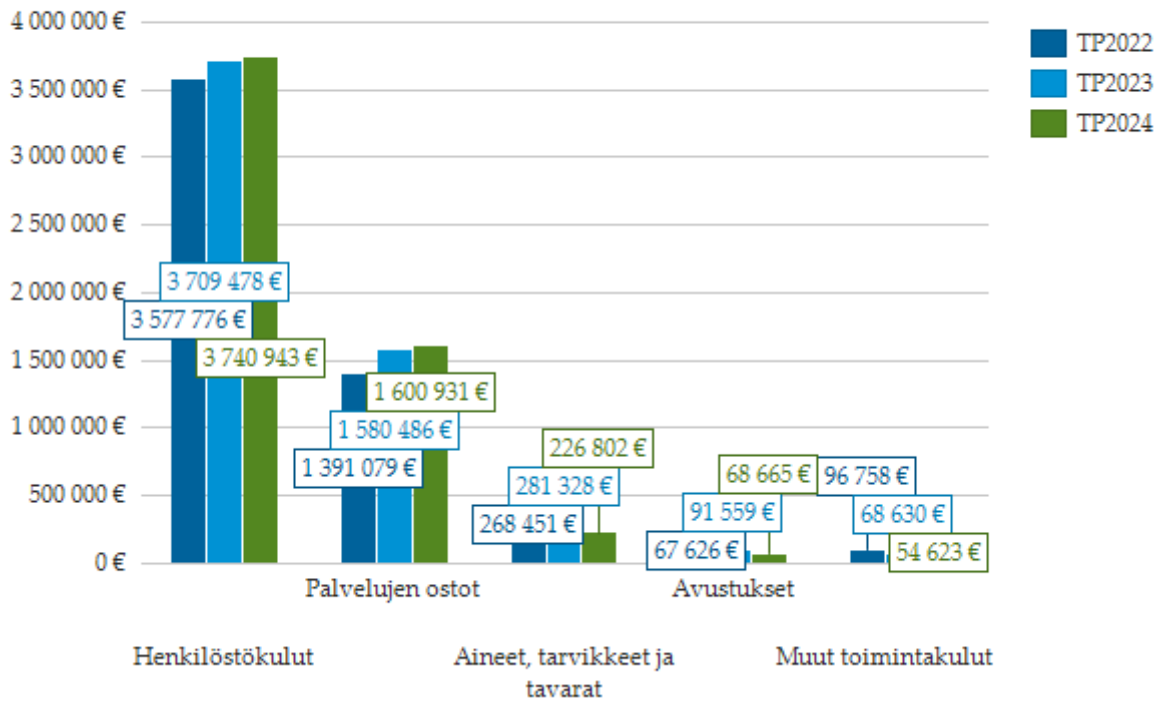
TOIMENPIDE 2024: VARHAISKASVATUS ON MAKSUTONTA, RYHMÄT TOIMIVAT AMMATTITAITOISEN HENKILÖSTÖN VETÄMINÄ, HENKILÖSTÖÄ ON RIITTÄVÄSTI.

Valtuustokauden kärkihanke: Vaalassa on maksuton, laadukas ja yksilöllinen kasvupolku varhaiskasvatuksesta lukioon.

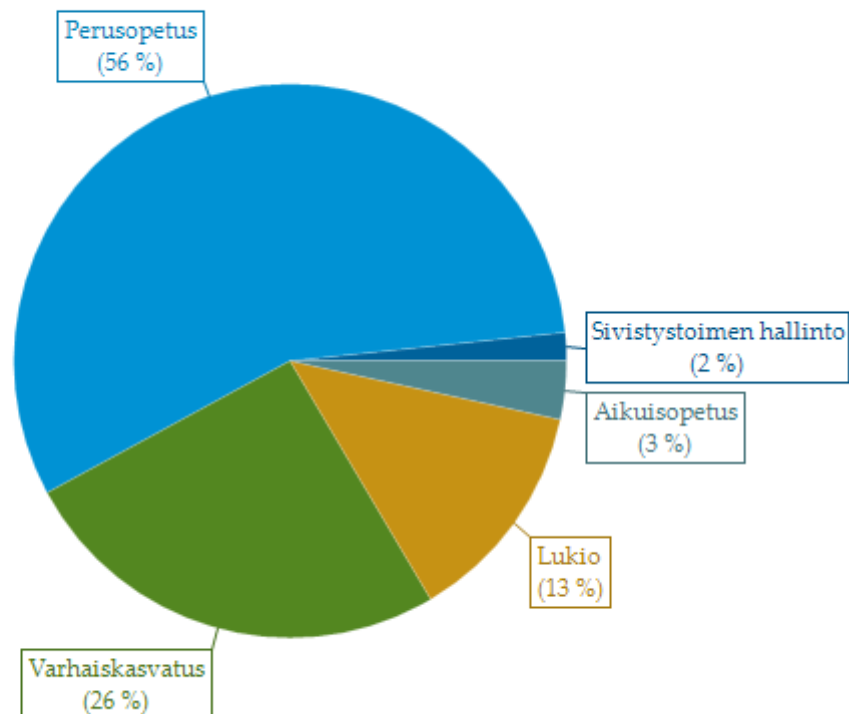
Arviointimittarit	Vastuutaho
Henkilöstön määrä. Henkilöstön pätevyys.	Riitta Korhonen (Varhaiskasvatuksen johtaja)

Henkilöstöä saatiin palkattua riittävästi. Kaikilla määräaikaisia tehtäviä ja sijaisuuksia hoitaneilla ei ollut muodollista varhaiskasvatuslain edellyttämää pätevyyttä.

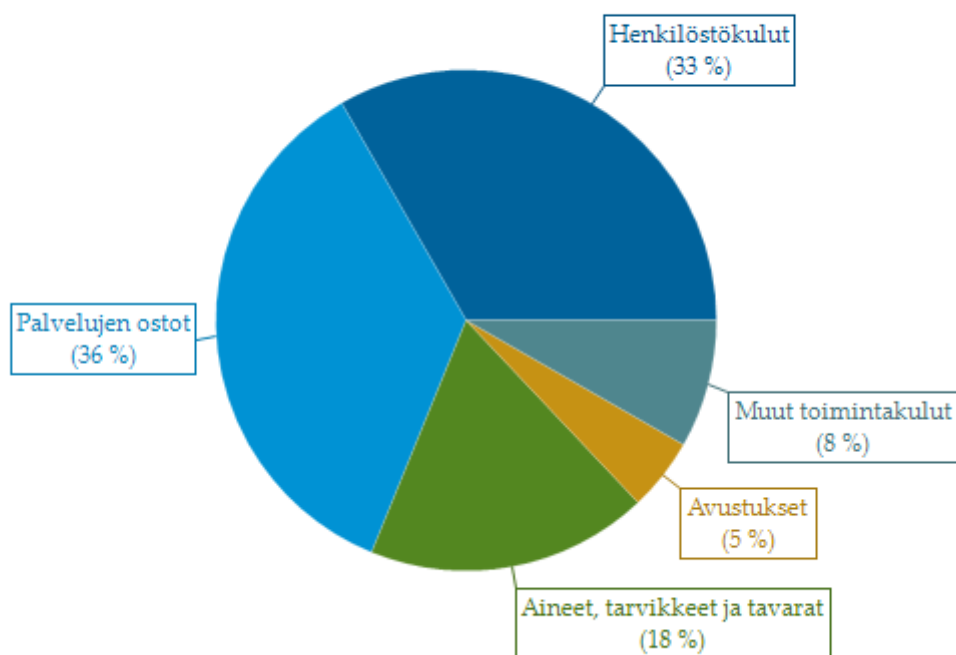
Toimintakulut

Kulujakauma vastuualueittain

Kulujen jakautuminen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	259 847	210 100	123,68 %	49 747	356 201
Myyntituotot	132 254	54 100	244,46 %	78 154	75 164
Maksutuotot	57 829	60 000	96,38 %	-2 171	66 592
Tuet ja avustukset	59 820	85 000	70,38 %	-25 180	202 022
Muut toimintatuotot	9 945	11 000	90,41 %	-1 055	12 423
TOIMINTAKULUT	-5 691 963	-5 770 490	98,64 %	78 527	-5 731 480
Henkilöstökulut	-3 740 943	-3 729 140	100,32 %	-11 803	-3 709 478
Palvelujen ostot	-1 600 931	-1 584 150	101,06 %	-16 781	-1 580 486
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-226 802	-282 900	80,17 %	56 098	-281 328
Avustukset	-68 665	-93 000	73,83 %	24 335	-91 559
Muut toimintakulut	-54 623	-81 300	67,19 %	26 677	-68 630
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 432 117	-5 560 390	97,69 %	128 273	-5 375 279

9.1. Hallinto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen tarjoamalla laadukkaat varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut. Toiminta järjestetään nykyaikaisissa, monikäyttöisissä ja terveellisissä tiloissa, joissa tilojen

käyttöaste on mahdollisimman korkea. Sivistyspalvelut lisäävät osaltaan kunnan elinvoimaisuutta yhteistyössä ns. kolmannen sektorin, kuten mm. paikallisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Luki-okoulutuksen säilyminen paikkakunnalla, on elinvoimaisuuden kannalta äärimmäisen tärkeää ja opiskelijoiden rekrytointiin panostetaan. Kansalaisopiston palvelut näkyvät arjessa keskeisenä hyvinvointia lisäävänä palveluna kuntalaisille.

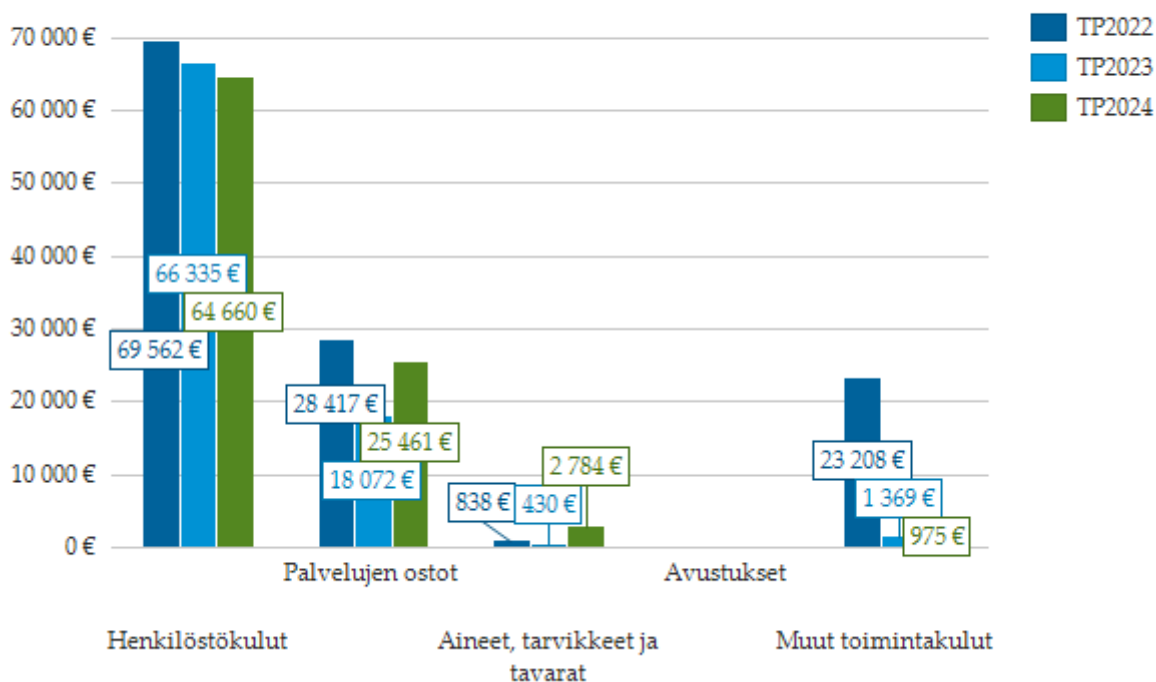
Vastuualueen toimintakertomus

Onnistuneella rekrytoinnilla pyrittiin varmistamaan osaavan henkilöstön saaminen sivistystoimen kaikille vastuualueille. Talousarvio alittui osaston toteumaprosentin ollessa 97,7 %. Hallinnon vastuualueella ylitys näyttää prosentuaalisesti rajulta, kate 172,7 %.

Sivistysosastolla on vuonna 2024 ollut hankkeita käynnissä, joiden avulla on pystytty toteuttamaan yhteistyötä ja kehittämistoimintaa. Kansaivälisyys Hankkeista merkittävä on Nordplus Junior- hanke yhteistyössä pohjoismaisten kumppanien kanssa. Erityisopetuksessa oli käynnissä oppimisen tuen ja inklusion kehittämisen hanke.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	48	30 500	0,16 %	-30 452	
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-93 880	-84 820	110,68 %	-9 060	-86 205
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-93 831	-54 320	172,74 %	-39 511	-86 205
Suunnitelman mukaiset poistot					

9.2. Perusopetus

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan yhtenäiskoulu

Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen tarjoamalla laadukkaat varhaiskasvatus ja koulutuspalvelut. Toiminta järjestetään nykyaikaisissa, monikäyttöisissä ja terveellisissä tiloissa, joissa tilojen käyttöaste on mahdollisimman korkea. Sivistyspalvelut lisää osaltaan kunnan elinvoimaisuutta yhteistyössä ns. kolmannen sektorin, kuten mm. paikallisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lukiokoulutuksen säilyminen paikkakunnalla on elinvoimaisuuden kannalta äärimmäisen tärkeää ja opiskelijoiden rekrytointiin panostetaan. Kansalaisopiston palvelut näkyvät arjessa keskeisenä hyvinvointia lisäävänä palveluna kuntalaisille.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuosi 2024 toteutui perusopetuksen osalta kunnassamme yhden yhtenäisen peruskoulun toiminnan voimin. Perusopetuksen vastuualue alitti talousarvion katteen toteuman ollessa 96,2 %.

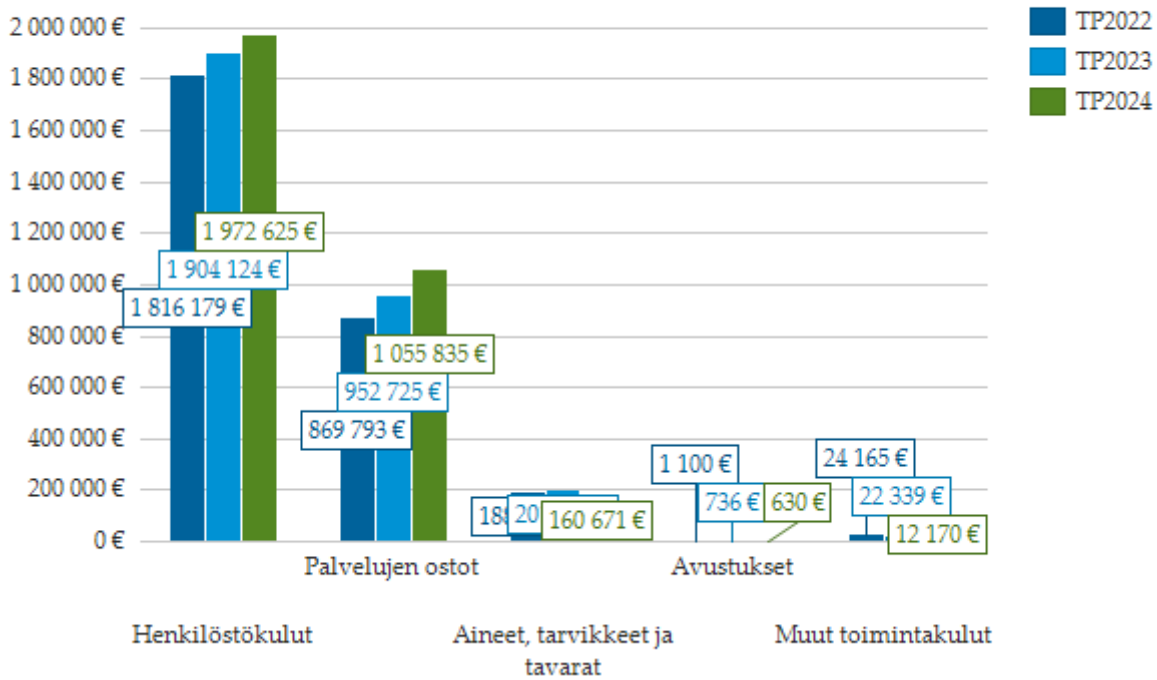
Toimintavuonna jatkettiin yhteistyötä laaja-alaisen erityisopettajan osalta, minkä haltija hoitaa myös varhaiskasvatuksen erityisopetuksen tehtäviä. Tässä virassa hoidetaan ensisijaisesti varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen erityisopettajan tehtävät. Viran perustaminen oli panostus oppilaiden tuen tarpeeseen. Varsinkin varhainen tuki ja puuttuminen saivat huomattavan parannuksen tämän myötä.

Talousarvion ylitystä tuli hieman ostopalveluissa, joihin kuuluu mm. sijoitettujen lasten koulutuskustannukset. Näitä menoja ei ollut pystytty täydellisesti ennakoimaan talousarviota laadittaessa. Samaten henkilöstökulut ylittyivät hyvin niukasti. Muilta osin talousarvio alittui.

Perusopetuksen oppilasmäärä tasaantui hiukan alle kahteensataaan. Ryhmäkoot olivat varsin maltilliset ja henkilöstöä saatiin rekrytoitua tarpeellinen määrä. Tukitoimiin pystyttiin satsaamaan ja osoittamaan resurssia todella hyvin.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	156 300	59 000	264,92 %	97 300	88 516
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-3 201 931	-3 225 580	99,27 %	23 649	-3 104 621
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-3 045 631	-3 166 580	96,18 %	120 949	-3 016 105
Suunnitelman mukaiset poistot	-166 280	-177 060	93,91 %	10 780	-192 768

9.3. Varhaiskasvatus

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuksen vastuualueelle kuuluvat lainsäädännön edellyttämät päivähoidon palvelut, lasten kotihoidon tuki ja esiopetus. Päivähoitoa järjestetään päiväkodissa tai perhepäivähoitona yksityiskodissa joko hoitajan tai lasten kotona. Esiopetus järjestetään päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteisyydessä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämäänsä tai opiskeluun.

	2020	2021	2022	2023	2024
Päivähoito					
Lapsia päivähoidossa 31.12.	91	80	80	78	73
Läsnäolopäivät yhteensä	11 640	12 266	12 761	12 462	11 638
Päiväkoti	9 548	11 172	11 832	11 764	11 163
Ryhmäperhepäivähoito	867	0	0	0	0
Perhepäivähoito	1 225	1 094	929	698	475
Esiopetus					
Lapsia	22	15	34	21	19
Läsnäolopäivät	2 848	3 004	3 664	4 170	3 125
Lasten kotihoidontuki					
Lasten kotihoidontukea saavien lasten määrä keskimäärin /kk	20	19	21	22	20

Vastuualueen toimintakertomus

Varhaiskasvatuspalvelut olivat edelleen kokonaan maksuttomia. Lasten kokonaismäärä pysyi lähes edellisten vuosien tasolla. Kuvaavaa oli tilanteiden nopeat vaihtelut. Päiväkodissa toimi neljä

päiväkotiryhmää. Esiopetukseen osallistuvista lapsista suurin osa osallistui täydentävään varhaiskasvatukseen.

Perhepäivähoidossa työskenteli yksi perhepäivähoitaja omassa kodissaan. Länsi-Vaalan alueelle oli kaksi kertaa määräaikainen perhepäivähoitajan toimi avoinna. Paikkaa ei saatu täytettyä.

Varhaiskasvatuksen organisaatiomuutokseen liittyen uusi päiväkodin johtaja aloitti virassaan marraskuussa.

Lapsiryhmien edelleen kansainvälistyessä erityisesti huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä apuna käytettiin tulkkipalveluita sekä hyödynnettiin henkilökunnasta löytynyttä osaamista. Määräaikaista kasvatushenkilöstöä palkattiin tarvittaessa mm. vuorohoidon ja sijaisjärjestelyiden vuoksi lain edellyttämällä tavalla. Vuoden alusta päiväkodissa aloitti päiväkotiapulainen toistaiseksi voimassa olevassa toimessa. Syksyllä yksi aiemmin määräaikaisesti täytetty varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimi täytettiin vakituisesti. Koulun erityisopettaja vastasi varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävistä osa-aikaisesti.

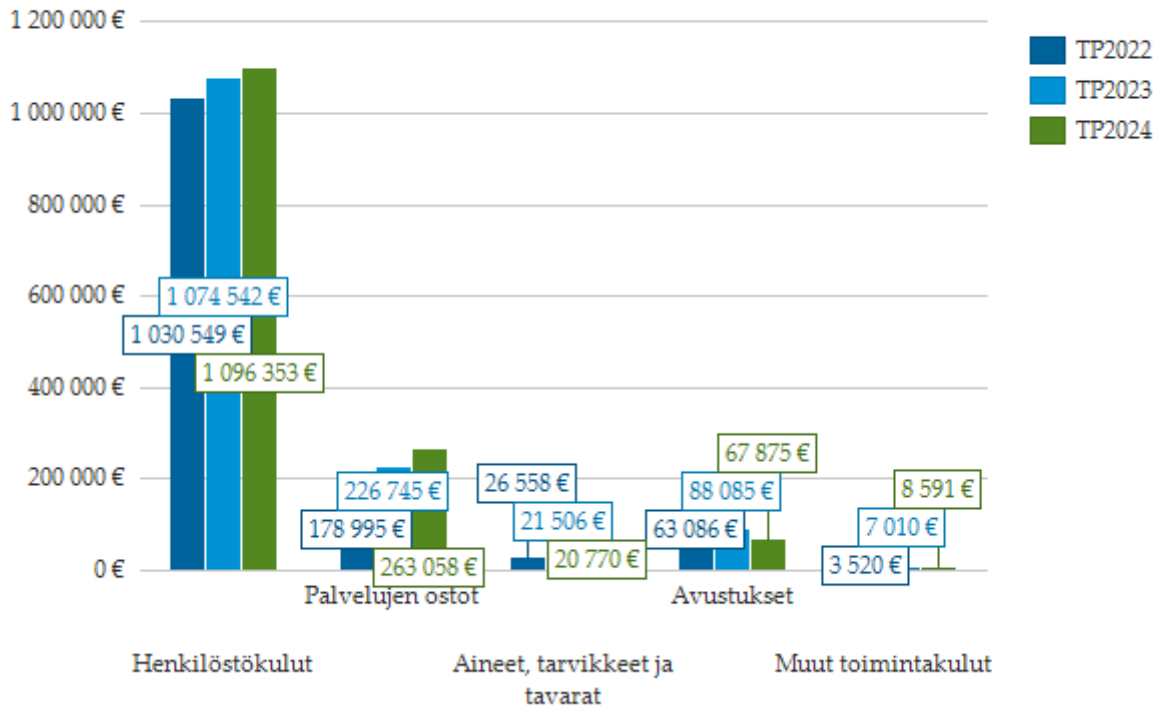
Loppuvuodesta saatiin tieto Wilma varhaiskasvatuksen toiminnaohjausjärjestelmän päättymisestä vuoden 2025 lopussa. Samalla käynnistettiin uuden toiminnaohjausjärjestelmän hankintaprosessi.

Valtuusto teki päätöksen vuoden kokeilussa olleen varhaiskasvatuksen kasvatus- ja ohjaushenkilöstölle maksettavan vaaterahan maksamisen jatkosta maksamiskäytäntöä muuttaen. Vaateraha (max 250€ / vuosi) maksetaan kuittia vastaan.

Valtakunnallinen 1.8.2021 alkanut kaksivuotinen esiopetuskokeilu päättyi keväällä 2024. Loppuraportti julkaistaan vuonna 2025. Vaalan kunta oli kokeilussa mukana yhtenä verrokkikuntana.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	25 483	10 000	254,83 %	15 483	58 099
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 456 648	-1 429 650	101,89 %	-26 998	-1 417 889
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 431 165	-1 419 650	100,81 %	-11 515	-1 359 790
Suunnitelman mukaiset poistot	-43 267	-43 270	99,99 %	3	-43 267

9.4 Lukio

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vastuualueen toimintakertomus

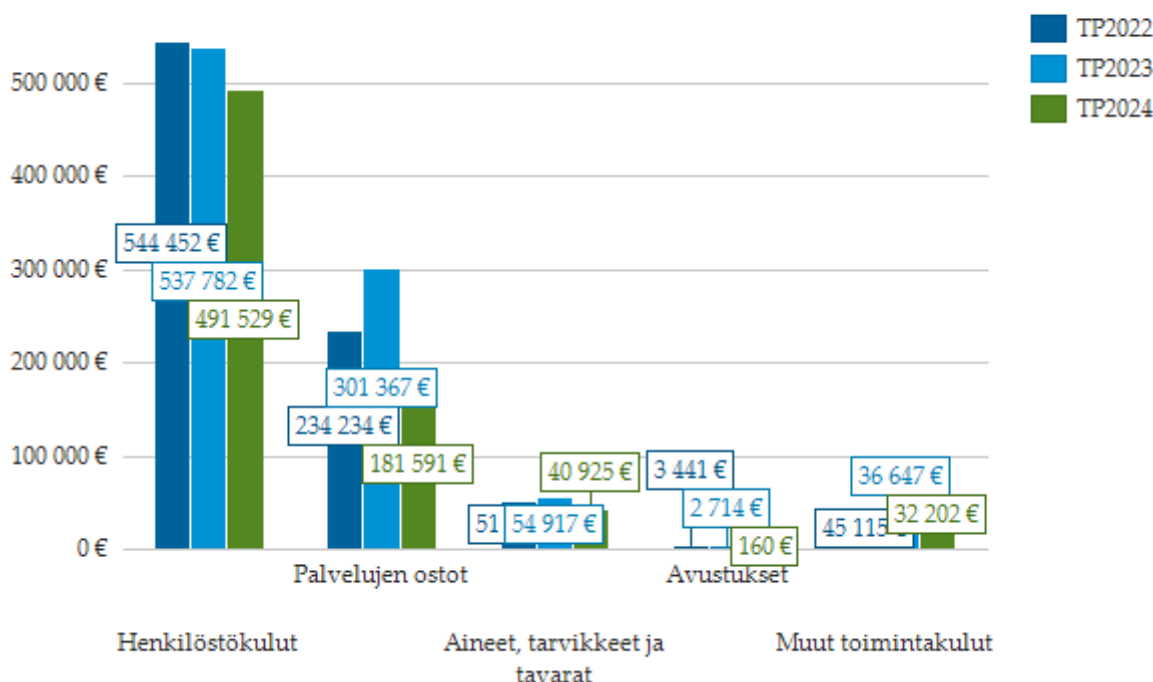
Lukion toimintavuosi oli kokonaisuudessaan varsin normaali. Kansainvälisyystoiminta oli käynnissä aktiivisesti ja ylioppilaskirjoitukset järjestettiin keväällä sekä syksyllä tavanomaiseen tapaan. Uusia ylioppilaita vuoden aikana valmistui 11 kappaletta.

Lukion opiskelijaetujen tarjoamista jatkettiin vuoden aikana monipuolisesti. Lukion etujen säilyminen ja kehittäminen on jatkossakin tärkeää, jotta oppilaitoksen houkuttelevuus säilyy. Lukion merkitys paikkakunnallemme on hyvin keskeinen myös perusopetuksen laajan ja laadukkaan opetuksen turvaamisessa.

Lukion opiskelijamäärä on laskenut lukuvuodesta 2020-2021, jolloin se kävi huippulukemissa hieman yli 70 opiskelijassa ollen viime vuonna syksyllä 37. Opiskelijamäärän lasku on jonkin verran pienentänyt opettajien palkkakustannuksia ja kuljetuskustannuksia, jolloin talousarvioon varatut määrärahat riittivät hyvin. Kokonaisuutenaan lukion talousarvio alittui noin 68 000 eurolla (91,1 %).

Toimintakulut

Tyhjää vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	47 858	80 000	59,82 %	-32 142	175 550
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-746 407	-846 900	88,13 %	100 493	-910 552
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-698 549	-766 900	91,09 %	68 351	-735 002
Suunnitelman mukaiset poistot	-32 343	-31 540	102,55 %	-803	-33 015

9.5 Kansalaisopisto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnassa toimii kansalaisopisto, joka on paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuva oppilaitos ja joka tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiselle. Koulutustehtävä: Oulujärven kansalaisopisto järjestää koulutusta, joka painottuu musiikkiin, liikuntaan, kuvataiteisiin ja muotoiluun sekä kädentaitoihin.

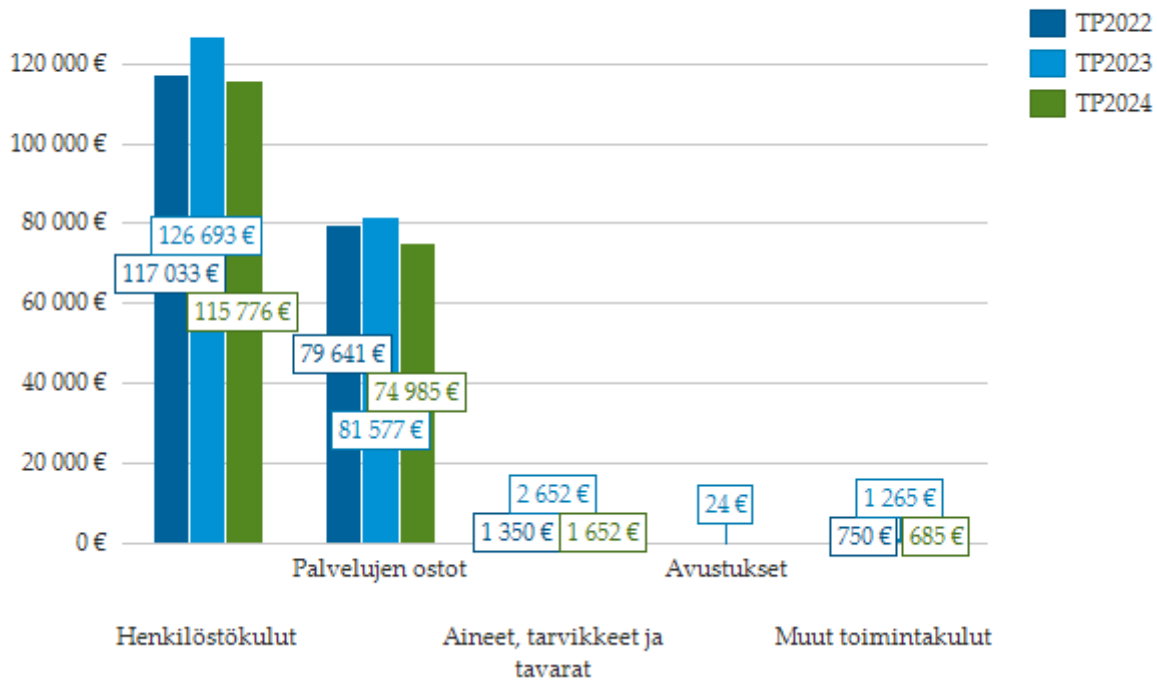
Kansalaisopistotoiminta tukee elinikäistä oppimista ja tarjoaa monipuolista harrastustoimintaa ja koulutusta omassa kunnassa huomioiden myös erityisryhmät.

Vastuualueen toimintakertomus

Kansalaisopisto jatkoi toimintaansa pääsääntöisesti totutulla tavalla tarjoamalla kuntalaisille runsaasti erilaisia kursseja ja sitä kautta tärkeitä hyvinvointipalveluja. Kansalaisopiston toimintaan osallistuminen taantui hieman, sillä sekä kurssien määrä että toimintaan osallistujien kokonaismäärä väheni jonkin verran edelliseen vuoteen verrattuna. Kurssien määrä oli 106 ja osallistujia 888. Talousarvion toteuma oli opiston osalta 106,5 %. Sivutoimisia tuntiopettajia on ollut työsuhteessa 23 henkilöä keväällä ja 20 henkilö syksyllä 2024. Ostopalvelusopimuksia on ollut voimassa 9 kappaletta.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	30 157	30 600	98,55 %	-443	34 036
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-193 097	-183 540	105,21 %	-9 557	-212 212
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-162 940	-152 940	106,54 %	-10 000	-178 176
Suunnitelman mukaiset poistot					

10. TEKNINEN OSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Teknisen osaston vastuualueeseen vuonna 2024 kuuluivat tekninen toimi, viranomaispalvelut, rakentaminen ja kunnossapito, asuntopalvelut, työllistäminen sekä ravitsemis- ja siivouspalvelut. Osastosta vastaa tekninen johtaja. Elinvoimalautakunnan alainen tekninen toimisto suorittaa rakentamis- ja kunnossapitotehtävien lisäksi kunnan rakennuttamisen ja kunnan rakennusten ja kunnallistekniikan suunnittelua sekä tuotetuista palveluista perittävien korvausten ja maksujen valmistelua ja laskutusta.

Elinvoimalautakunta vastaa kaavoituksesta, rakennus- ja ympäristövalvonnasta, pelastustoimen ostopalvelusta, kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta, kunnan ja asuntotoimen hallinnassa olevista kiinteistöistä, kunnan omistamista maa- ja metsätiloista sekä kunnan tuottamista tukipalveluista, kuten ravitsemis-, siivous- ja kiinteistöhuoltopalveluista. Tavoitteena on tuottaa kuntalaisille viihtyisä, terveellinen ja turvallinen asumisympäristö sekä tuottaa muille hallintokunnille niiden toiminnassaan tarvitsemat ympäristön- ja kiinteistöhoito- ja muut toimialaan kuuluvat tukipalvelut.

Osaston toimintakertomus

Teknisen johtajan katsaus

Teknisen osaston talouden hoito onnistui kokonaisuutena lähelle tavoitetta. Vuosikate oli 96,28 % eli 98,8 t€ alijäämäinen. Toimintakate oli 96,47 % eli 93,6 t€ alijäämäinen. Toiminnan tuotot ylittyi, toteuma 107,66 % (+124,1 t€) ja toiminnan kulut toteutui kokonaisuutena lähes tavoitteen mukaisesti, toteuma 100,71 % (+30,5 t€).

Investointien osalta kustannusten toteuma omassa rakentamisessa oli 38,7 % (2126 t€). Syyt poikkeamaan johtuivat pääosin soteaseman (2314 t€) rakentamispäätöksen siirtymisestä edelleen tulevaisuuteen ja uuden kunnanviraston rakentamisvuoden 2024 laskutuksen jäämisestä pienemmäksi arvioidusta (-856 t€), Esteetön Sahanranta suunnitteluviiveestä ja hanketoteutuksen kustannusten siirtymisestä seuraavalle vuodelle (-72 t€, retkeilyreittien (10 t€) ja yleisten alueiden (10 t€) investoinnit jäivät molemmat alle 10 t€ kirjautuen kirjanpitosyistä käyttötalouden puolelle.

Toimintavuonna oli merkittävä lisäys uusien investoreiden yhteydenottomäärässä ja siitä aiheutunut positiivinen selvitystyö elinkeinojen lisäämiseksi Vaalaan. Vihreän uusiutuvan energian selvitystyö oli pääpainona. Lisäksi yrityksiä avustettiin selvitystyössä mm. liikekeskuksen rakentamiseksi taajamaan. Lisääntynyt vastuualueiden työmäärä ja investoreiden elinkeinolliset kehitystarpeet kunnalle asettivat painetta vahvistaa teknisen osaston toimintoja varmistamaan asioiden eteneminen ja työssäjaksaminen.

Maankäytön ja kaavoituksen puolella oli eri vaiheissaan yli 10 kaavoitukseen liittyvää asiaa. Maapoliittinen ohjelma oli ohjausryhmässä laadinnassa. Rakennuslain uudistus vuodelle 2025 alkuun huomioitiin henkilöstön koulutustarpeena ja yhteistyötä tehtiin osin Utajärven ja Muhoksen kuntien virkamiesten kanssa, tavoitteena Oulujokivarren yhtenäisen linjaus huomioiden kuitenkin kuntakohtaiset erityispiirteet. Rakennusjärjestyksen ja hallintosäännön päivitys liittyi oleellisesti em. lain

uudistuksen tarpeessa.

Rakennusvalvonnan osalta lupakäsittelyssä myönnettiin 158 kpl (2023 vuonna 216 kpl) eri lupatyyppiä. Määrä laski, mutta pinta-alat pysyivät lähes ennallaan. Työmäärää lisäsi myönnettyjen tuulivoimaloiden rakennuslupien määräaikojen jatkamisen tarkastelu. Merkittävistä kohteista Vaalan vankilan valmiusaste oli noin 95 % vuoden lopussa.

Ympäristövalvontaa hoiti edelleen Oulunkaaren ympäristöpalvelut. Yhteistyötä keskitettiin myös kunnan omiin maanlajitusalueisiin ja niihin liittyviin ympäristövelvotteisiin.

Maanrakennuksen osalta tieinvestoinnit toteutuivat suunnitellusti 94,6 %, myönnetyn (+50 t€) budjettimuutoksen jälkeen. Merkittävin poikkeama oli, Avustukset kotitalouksille yksityisteiden talvi-/kesäkunnossapito/yksitysteiden korjausavustuksien määräraha, yhteensä 510 t€ toteuma oli 37,39 %. Yksitysteiden peruskorjausavustuksesta jäi käyttämättä 240 t€, johtuen tulematta jääneistä hakemuksista. Talvi-/kesäkunnossapidossa molemmissa kulut alittivat lisäksi talousarviossa varatut määrärahat. Maanlajitusalueiden maisemointi-/kunnostustöiden suunnittelua tehtiin useammalla alueella ja valmisteltiin seuraavan vuoden toteutukseen yhdessä ympäristötarkastuksen kanssa. Ympäristöhoidollisia töitä oli useita ja valmistelua mm. Veturitallin ja Sahanrannan alueille. Kävelyn ja pyöräilyn ohjelmaa jalkautettiin suunnitelmissa. Yksitysteiden avustamisen mallin muutos oli valmistelussa ja ohjausryhmän kanssa.

Uusi Elyn rahoitusavusteinen hankkeena toteutettu, n. 20 km retkeilyreitti avattiin Vaala-Rokua välille keväällä.

Talonrakennuksessa kiinteistöjen osalta myytiin Oulujärven Lomakylän infra, Veneheiton koulu, Ahjotien halli, Sahan rakennus, Suvirannan infra. Uudet elinlääkintätilat valmistuivat ja käyttöön otettiin 1.10. alkaen. Katettu jääkaukalo valmistui, käyttöön otettiin alkuvuodesta, jäädytysputkivaraus, hiekkatekonurmi ja pukukoppi valmistui kesällä. Pesäpallokentän valaistus uusittiin syksyllä. Uuden kunnanviraston rakentaminen aloitettiin kesällä kilpailutuksen ja vanhan rakennuksen purkamisen jälkeen. Lokkipajan remontti keskeytettiin loppuvuodesta tarkempien tutkimusten ja kustannusvaikutusten tekoa varten. Pienempiä korjauskohteita oli useita.

Ateriapalveluissa vaihdettiin tuotannonohjausjärjestelmä ja omavalvonnan järjestelmä. Kouluruokakysely järjestettiin kaksi kertaa vuoden aikana. Aamupalakokeilu muuttui jatkuvaksi, kun alun 20 ruokailijan määrä on noussut 50 ruokailijaan. Vaala sai kouluruokadiplomin toimintavuonna. Luomu- ja lähiruokapalvelut jatkui toiminnassa.

Siivouspalvelut toimivat pääosin tavoitteen mukaisesti. Poissaolot, kohdemuutokset ja eläköitymiset laitto osin haasteita. Rekrytointitarpeet huomioitiin seuraavalle toimintavuodelle.

Vastuualueiden tarkemmat luvut ja toiminnan kuvaus seuraavilla sivuilla.

Matti Kaikkonen
Tekninen johtaja

TOIMENPIDE 2024: UUSIA RETKEILYREITTEJÄ VAALAAAN.	
Valtuustokauden kärkihanke: Ainutlaatuinen Rokua Geoparkimme vetää puoleensa yhä enemmän niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin matkailijoita ympäri vuoden.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Reitistöhankeiden valmistuminen.	Matti Kaikkonen (Tekninen johtaja)
Vaala-Rokua 22 km retkeilyreitin avajaiset pidettiin toukokuussa.	

TOIMENPIDE 2024: ENEMMÄN VIHREÄÄ ENERGIAA VAALAAAN.	
Valtuustokauden kärkihanke: Otamme kasvihuonepäästöissämme reippaita askelia kohti hiilinegatiivisuutta ja sidomme hiiltä metsissämme, soillamme ja pelloillamme tehokkaasti.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Energian seurantajärjestelmän asennus. VVV-hankkeen rahoituksen hyväksyminen. Purkukuntoisen kiinteistön myynti.	Matti Kaikkonen (Tekninen johtaja)
EnerKey energian seurantajärjestelmä otettu käyttöön. Uusia useita vihreän energian investoria ollut neuvotteluissa, mahdollisen tuotantolaitoksen rakentamiseksi.	

TOIMENPIDE 2024: VAALALAISTEN VAPAA-AJAN AKTIVITEETTITIEN MONIPUOLINEN MAHDOLLISTAMINEN.	
Valtuustokauden kärkihanke: Panostamme vahvasti asukkaidemme ja vierailijoidemme liikunta- ja kulttuuriharrastusten ja -elämysten edistämiseen sekä omaleimaisiin tapahtumiin.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Katetun jääkaukalon valmistuminen Uuden kunnanviraston monikäyttöinen suunnittelu	Matti Kaikkonen (Tekninen johtaja)
Uusi Vaalan katettu jääkaukalo 'Vaalahalli' otettiin käyttöön tammikuussa. Uuden kunnanviraston suunnittelussa huomioitiin monikäyttöisyys mm. valtuustosalin käytössä. Yhteistyö Vaalan Frisbeegolf harrastajien kanssa jatkui valmistumisenkin jälkeen.	

TOIMENPIDE 2024: ETÄTYÖKYLÄN SUUNNITTELU. VAALAN VUOKRA-ASUNTOKANNAN KOHENTUMINEN. MAHDOLLISUUDET MODERNIIN ASUMISEEN KASVAA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Vaala on tunnettu elämyksellisen vapaa-ajan, mökkeilyn ja etätöiden mahdollistava kunta, jossa on monia houkuttelevia mahdollisuuksia myös vakitukselle asumiselle.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Valmis suunnitelma etätyökylästä: Tavoite 50,0 KOY Vaalan Niskan vuokra-asuntojen valmistuminen: Tavoite 100,0 Valmiita, uuden asuntotuotannon mahdollistavia kaavoja.: Tavoite 50,0	Matti Kaikkonen (Tekninen johtaja)
KOY Vaalan Niska otti vuokrakäyttöön uudet rivitaloasunnot. Vaalanlammen asemakaavoitus etenee kohti hyväksymiskäsittelyä. Etätyökylän suunnittelu ei vielä työn alla.	

TOIMENPIDE 2024: KUNTA AKTIIVISESTI AUTTAA, OPASTAA JA KULKEE VIERESSÄ YRITYSKONTAKTEISSA. SELVITÄMME YRITYSTEN RINNALLA ENNAKKOLUULOTTO-MASTI MYÖS UUDENLAISIA JA HAASTAVIAKIN MAHDOLLISUUKSIA ELINKEINOJEN KEHITTÄMISEKSI. TYÖVOIMAN SAATAVUUDEN PARANTAMISEKSI SELVITETÄÄN KUNNAN KAIKILLA VASTUUALUEILLA MM. OPPILAITOSYHTEISTYÖN MAHDOLLISUUKSIA.

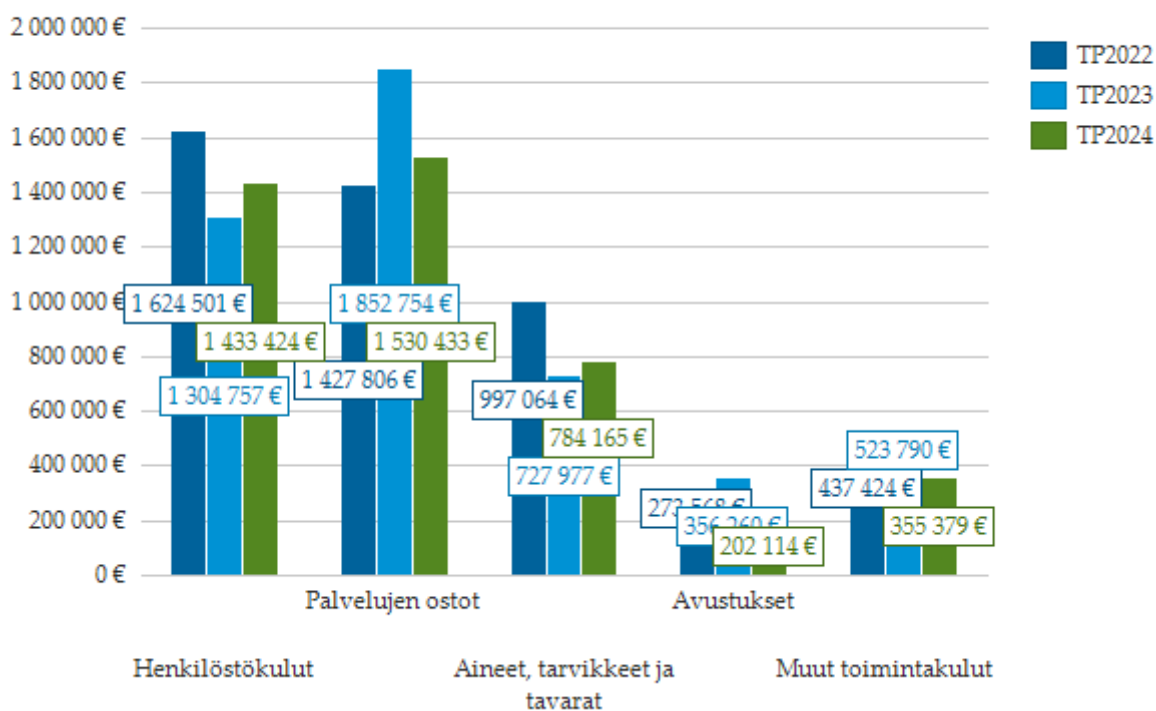
Valtuustokauden kärkihanke: Virkeä, ennakoluuloton ja uudenlainen yrittäjäys tuottaa innovatiivisia palveluita ja tuotteita paitsi paikallisyhteisöllemme, myös muualle maailmaan.

Kunta mahdollistaa, auttaa, opastaa ja kulkee vierellä.

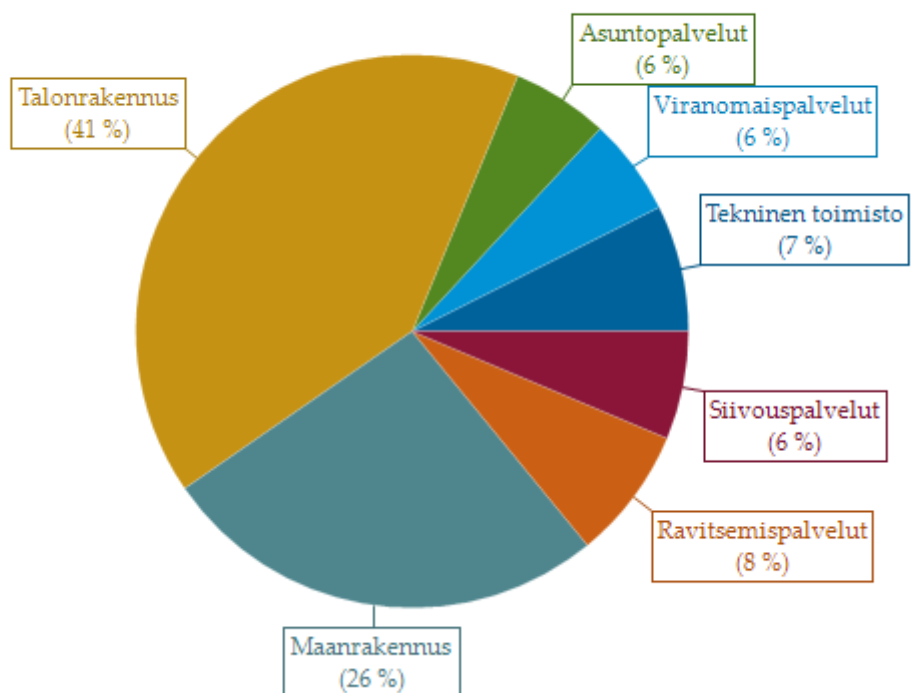
Arviointimittarit	Vastuutaho
Sijainousu yritysbarometrissä.	Matti Kaikkonen (Tekninen johtaja)

Uusia vihreän energian tuotantohankkeet olivat aktiivisessa tarkastelussa investoreiden kanssa. Yritystapaamiset olivat arkipäivää elinkeinopäällikön työssä. Torinkulman kehittämiseksi kunta oli projektin suunnittelussa mukana. Uusia yrityksiä 12 ja poistuneita 13.

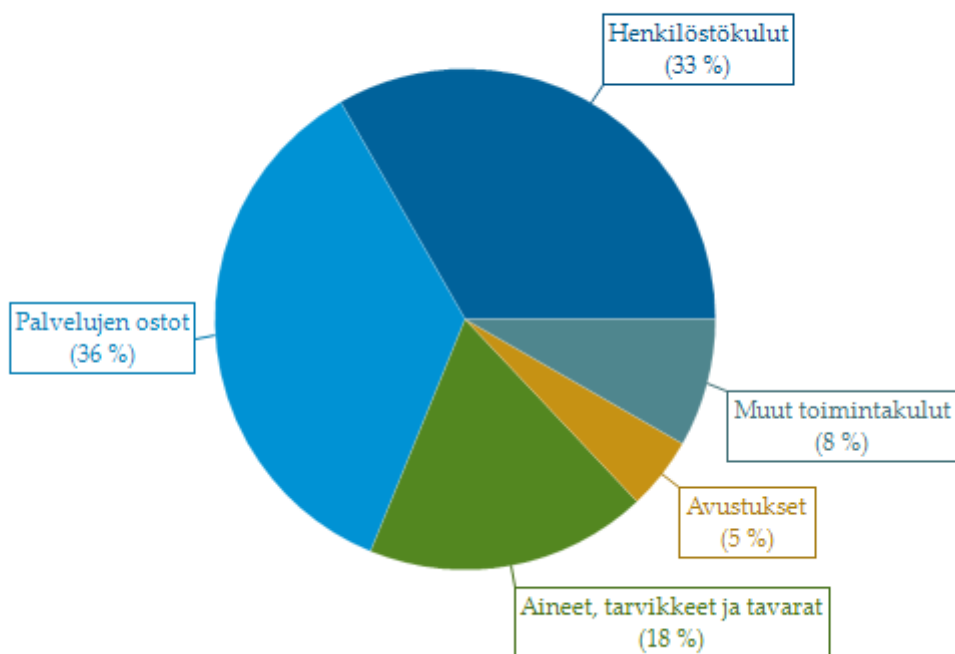
Toimintakulut

Kulujakauma vastuualueittain

Kulujen jakautuminen

TEKNINEN OSASTO	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	1 744 062	1 619 900	107,66 %	124 162	2 845 799
Myyntituotot	1 029 806	943 000	109,21 %	86 806	1 809 078
Maksutuotot	74 851	88 000	85,06 %	-13 149	52 525
Tuet ja avustukset		105 750		-105 750	66 000
Muut toimintatuotot	639 405	483 150	132,34 %	156 255	918 196
Valmistus omaan käyttöön					5 582
TOIMINTAKULUT	-4 305 516	-4 274 960	100,71 %	-30 556	-4 765 538
Henkilöstökulut	-1 433 424	-1 393 450	102,87 %	-39 974	-1 304 757
Palvelujen ostot	-1 530 433	-1 334 960	114,64 %	-195 473	-1 852 754
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-784 165	-864 030	90,76 %	79 865	-727 977
Avustukset	-202 114	-515 000	39,25 %	312 886	-356 260
Muut toimintakulut	-355 379	-167 520	212,14 %	-187 859	-523 790
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 561 454	-2 655 060	96,47 %	93 606	-1 914 157
Rahoitustuotot ja -kulut	5 201			5 201	2 998
Muut rahoitustuotot	5 254			5 254	2 998
VUOSIKATE	-2 556 253	-2 655 060	96,28 %	98 807	-1 911 159
Poistot ja arvonalentumiset	-1 452 669	-499 360	290,91 %	-953 309	-1 358 910
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 452 669	-499 360	290,91 %	-953 309	-1 358 910
TILIKAUDEN TULOS	-4 008 922	-3 154 420	127,09 %	-854 502	-3 270 069
TILIKAUDEN YLI-/ALI-JÄÄMÄ	-4 008 922	-3 154 420	127,09 %	-854 502	-3 270 069

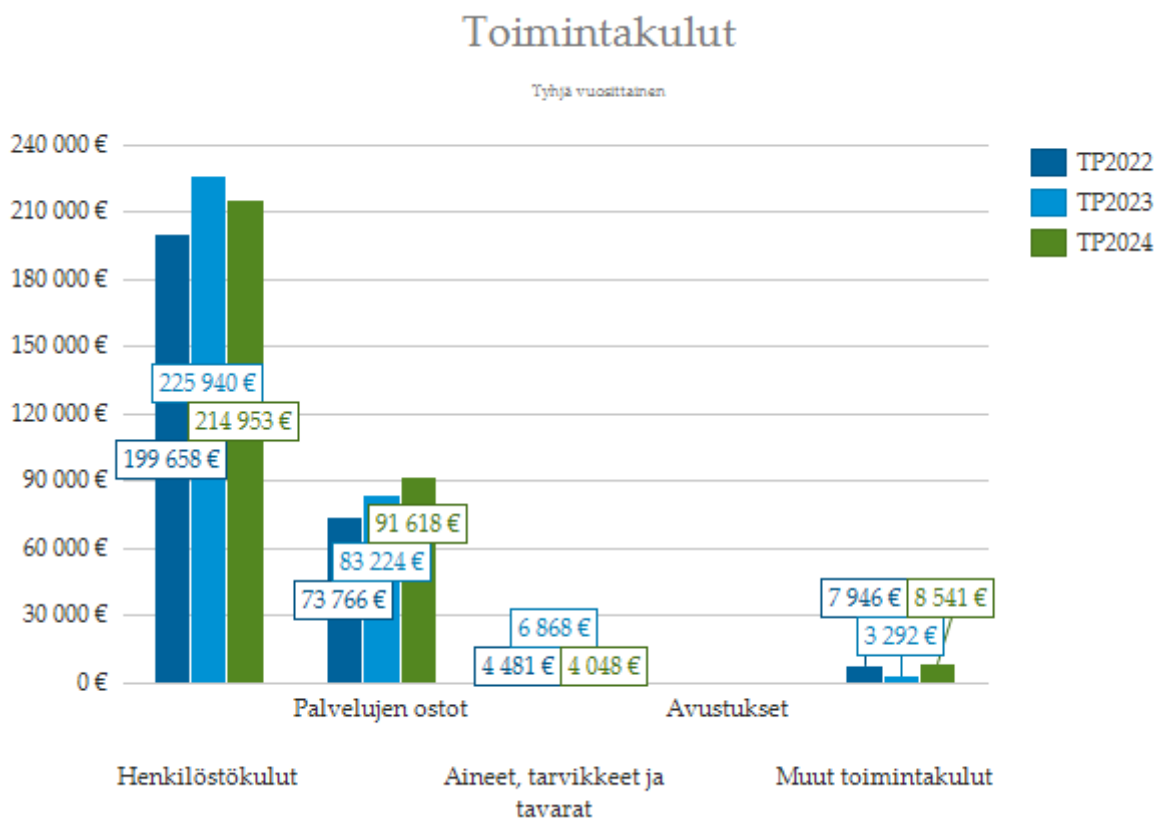
10.1. Tekninen toimisto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Tuottaa teknisen toimen keskitetyt hallintopalvelut kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle edullisesti ja laadukkaasti. Hallinnon tehtäväalue käsittää teknisen toimiston hallinnolliset ja toimistotyöt sekä elinvoimalautakunnan toiminnan. Hallinnon alle on keskitetty kaikki toiminnot, jotka eivät suoraan liity vastuualueiden käytännön työhön. Myös kaikki toimistotyöhön kuuluvat hankinnat on keskitetty hallintoon. Palkkakustannukset sisältävät teknisen johtajan palkan sekä palvelusihteerien palkat.

Vastuualueen toimintakertomus

Teknisen toimen hallintopalvelut kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle toimivat normaalisti, osittain kunnanviraston rajatulla aukiololla. Toiminta oli kokonaisuudessaan suunnitelman mukaista. Toimintatuotoissa palkkatukityöllistetyt palkkatukivaraus ei kirjautunut. Toimintakulut ylittyivät hiukan ollen 101,4 %.

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	819	15 450	5,30 %	-14 631	878
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-319 160	-314 750	101,40 %	-4 410	-319 324
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-318 342	-299 300	106,36 %	-19 042	-318 446
Suunnitelman mukaiset poistot					

10.2. Ravitsemispalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Ravitsemispalvelut vastaa kunnan omasta palvelutuotannosta. Kunnassa on yksi valmistuskeittiö, oppilasravintola Sapuska. Keittiö tuottaa maistuvia, ravitsevia, terveellisiä ja monipuolisia aterioita huomioiden asiakkaat, ruokavaliot ja ravitsemussuositukset. Ruokalistalla huomioidaan oppilaiden toiveruokapäivät, juhlapyhät, lähiruokapäivä ja teemapäivät. Vuonna 2024 pidettiin yksi teema- viikko viikolla 9; Finduksen teeman tavoitteena oli lisätä lasten ja nuorten syömisen iloa ja herättää ruokahalua niin koulujen kuin varhaiskasvatuksen ruokailijoiden keskuudessa.

Vastuualueen toimintakertomus

Vastuualueen toimintakertomus:

Vuonna 2020 tehdyn ateriapalvelujen kehittämistyön (yhteistyö Utajärvi, Muhos ja Vaala) loppu- tuloksena syntyi sopimus ja kuntiin perustettiin yhteisen ateriapalvelupäällikön virka. Vaalan osuus on 18 % ateriapalvelupäällikön henkilöstökuluissa.

Kaikissa hankinnoissa (elintarvikkeet, puhdistusaineet, työvaatteet ja mm. kalusto) noudatetaan Monetran kilpailuttamaa osto-ohjeistusta. Luomu- ja lähiruokatuotteiden osuus ruoanvalm- istuksessa sekä ruoan jakelussa on suurena osana: oppilaille ja päiväkodissa tarjotaan säännöllisesti mm. luomuna puurohiutaleita- ja suurimoita, herneitä, maitoa, pastaa, välipalatuotteita ja leipää. Portaat luomuun ohjelmassa ollaan tasolla kolme. Aamupalakokeilu oppilaille alkoi 28.8.2023. Kokeiluun osallistui ensin 25 oppilasta, loppuvuodesta 2024 osallistujia oli jo 50.

Ateriapalvelut saivat olla mukana toukokuussa järjestämässä lauantain koulupäivää, missä oli mukana myös oppilaiden vanhemmat. Tarjolla oli kaikille lohikeittoa. Marraskuussa yhtenäis- koululla järjestettiin Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointifoorumi, mihin valmistettiin koko päivän ko- koustarjoilut. Kunnan henkilöstön jouluateria tarjottiin 11.12.2024. Yhteistyö eri asiakasryhmien kanssa on sujuvaa, yhteistyötä tehdään esim. kouluruokatoimikunnan kanssa, joka kokoontuu 2-3 kertaa vuodessa. Siellä käydään läpi mm. koulun, varhaiskasvatuksen ja henkilökunnan antamia ke- hitysideoita ja toiveita. Keväällä ja syksyllä pidettiin kouluruokakysely, mistä saatiin erinomaisia pa- lautteita ja toiveita ruoista.

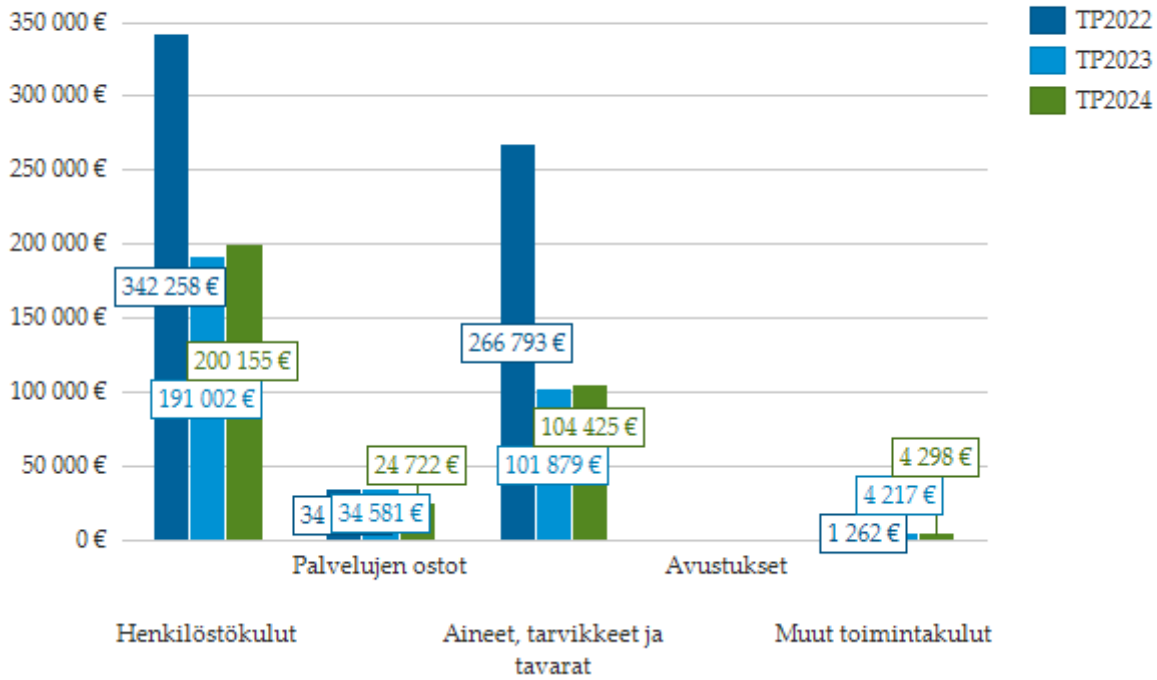
Kuntien välinen yhteistyö toimii hyvin ja toimintaa on kehitetty koko ajan. Ateriapalvelun osa hen- kilökunnasta suoritti työpaikkaohjaajakoulutuksen kolmen kunnan yhteisessä koulutuksessa. Kev- äällä osallistuttiin Valion järjestämään kasvisruokakoulutukseen ja koko seudullinen koulutuspäivä oli kesäkuussa Kempeleessä. Vuoden alussa hankittiin yhteisesti hävikkivaakaohjelma, ohjelman pääkäyttäjänä toimii Vaalan kunnan ruokapalveluvastaava. Vuoden lopussa vaihdettiin omaval- vontajärjestelmä.

Kehityskeskustelut on pidetty ja tehtävänkuvat tarkistettu. Lisäksi Vaalan ateriapalvelun koko hen- kilökunta osallistui virkistysiltapäivään elokuussa Muhoksella.

Toiminta on ollut talousarvion mukaista. Toimintatuotot ja toimintakulut olivat talousarvion mukai- set, vaikka elintarvikkeiden ja puhdistusaineiden hintojen nousu aiheutti kovia paineita. Tilikauden tulos jäi kokonaisuudessaan ylijäämäiseksi. Vakituksia ateriapalvelun henkilöstöä oli 31.12.2024 Vaalassa yhteensä 5.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	367 161	372 000	98,70 %	-4 839	346 310
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-333 600	-368 850	90,44 %	35 250	-331 679
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	33 561	3 150	1 065,44 %	30 411	14 631
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 409			-7 409	-7 409

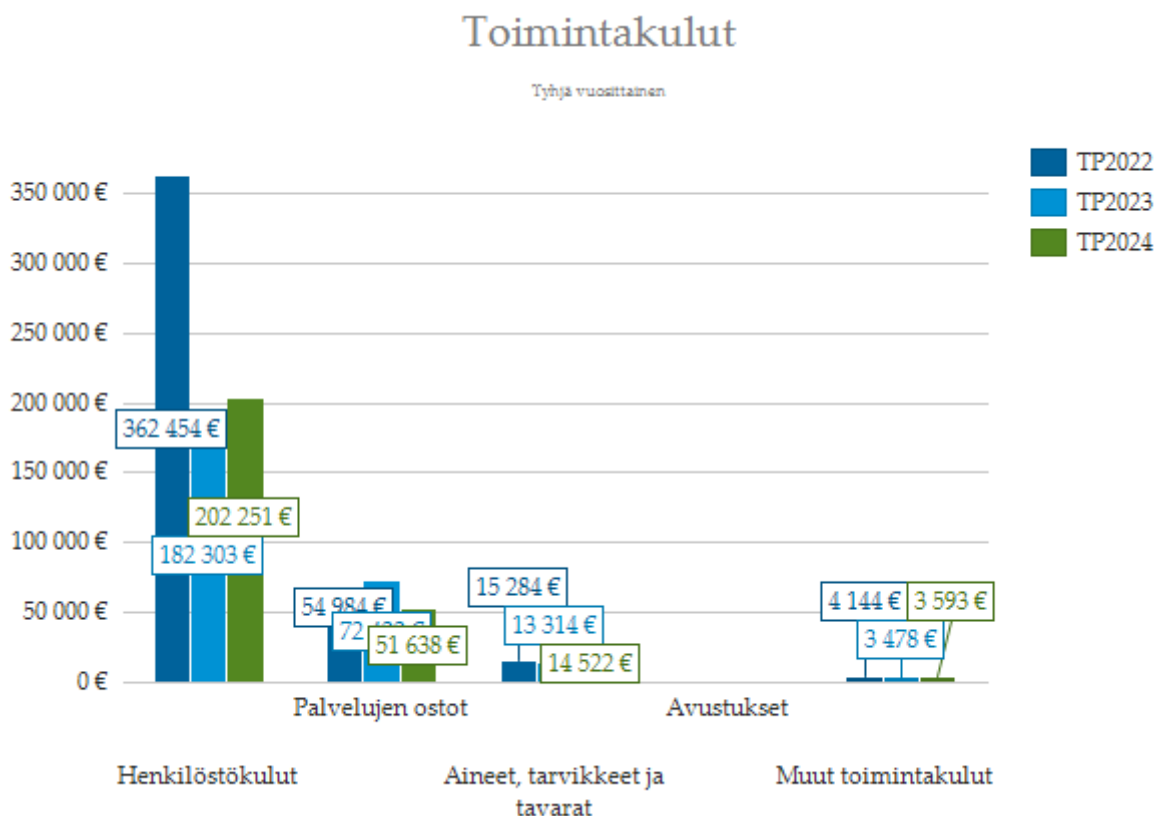
10.3. Siivouspalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Puhtauspalvelut huolehtivat kunnan käytössä olevien tilojen tarkoituksenmukaisesta puhtaanapidosta ja viihtyisyydestä. Käytössä on ympäristöystävälliset puhdistusaineet sekä ajanmukaiset puhdistusmenetelmät- ja välineet sekä koneet.

Vastuualueen toimintakertomus

Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin puhtauspalveluiden osalta. Siivottava pinta-ala lisääntyi hiukan uusien kohteiden myötä. Siivoushuollossa reagoitiin äkillisiin lisääntyneisiin kohteisiin ja poissaoloihin määräaikailla resurssilisäyksillä, mitkä pääosin vaikuttivat poikkeamiin talousarviossa. Eläköitymiseen ja työssäjaksamiseen varauduttiin seuraavalle toimintavuodelle. Toimintavuoteen sisältyi myös henkilökunnan virkistyspäivä. Siivouksen mitoitusarvetta suunniteltiin tehtäväksi seuraavan toimintavuoden aikana. Toimintatuotot ylittyi ollen 117,2 %, toimintakulut ylittyi ollen 110,7 %.

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	270 502	230 780	117,21 %	39 722	267 130
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-272 004	-245 640	110,73 %	-26 364	-271 518
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 502	-14 860	10,11 %	13 358	-4 388
Suunnitelman mukaiset poistot					

10.4. Talonrakennus/kiinteistöhuolto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan omistamien rakennusten pitäminen turvallisessa ja terveellisessä käyttökunnossa sekä kunnan rakennuttajatehtävien hoitaminen. Kunnossapitopalveluissa yhteistyötä tehdään pienimuotoisesti kuntakonserniyhtiö KOY Vaalan Niska kanssa.

Vastuualueen toimintakertomus

Päivittäisestä kiinteistönhuollosta vastasi kaksi kiinteistönhoitajaa. Varautuminen eläköitymiseen huomioitiin loppuvuoden toiminnassa. Kiinteistöhuollon päivystys toimi yhteistyössä Vaalan Niska KOY:n kanssa neljän henkilön toimesta. Rakennuspuolella on 2,6 vakituista työntekijää.

Hyvinvointialueelta ei saatu suunniteltua investointipäätöstä uuden soteasemahankkeen käynnistämiseen. Hyvinvointialueen toiminnassa tuli muutoksia vuokrakohteissa:

- ☉ Paljetie/toimintakeskuksen toiminta päättyi ja siirtyi Suopursuun.
- ☉ Kunnantalon työntekijät siirtyivät Väistölään. Väistölään tehtiin tätä varten tilamuutoksia toimistoihin.
- ☉ Takatien 2 ja Karpalotie 1 vuokrasopimuksen päättyivät keväällä 2024.
- ☉ Paloasemalla tehtiin pieniä sisäilman laatuun liittyviä korjauksia.

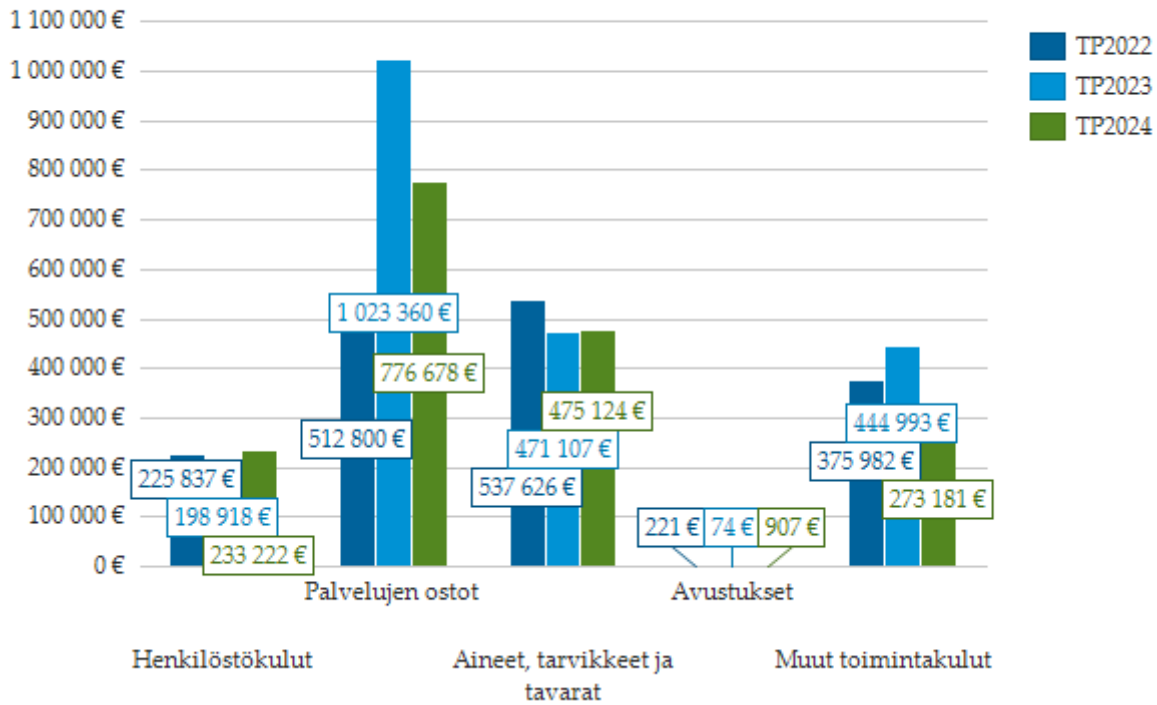
Muita kunnan toiminnassa olevissa kohteissa toimenpiteitä:

- Vaalahallin käyttöönoton lisäksi rakennettiin uusi pukukoppi, kameravalvonta, jäädytysputkistovaraus, hiekkatekonurmi, jäähoidossa kaluston päivitystä ja sille muutostyötarpeena vedenotto terveyskeskukselta, pesäpallokentän laajennusta ja valaistus
- Koulukeskuksella korjattiin ulkoseinien taipumia, kouluterveydenhoitajan työtilan korjaussuunniteluun lähtötietojen tutkimus
- Sahan kattotaipumien suunnitteluttaminen, kilpailutus ja korjaus urakoitsijan toimesta
- Eläinlääkärin tilat käyttöotettiin 1.10. ja piha-alue valmistui loppuvuodesta
- Uuden kunnanviraston rakentaminen alkoi, vanha matkustajakodin purkamisen jälkeen
- Paloaseman yhteydessä olevaan katsastushalliin lattiaan korjauksena muutostyö epoksilattiaksi
- Lokkipaja korjausarvion laajuus kasvoi tutkimusten edetessä ja korjausrakentaminen keskeytettiin.

Toimintatuotot ylittyivät arviosta ollen 135,9 %, vastaavast toimintakulut ylittyivät myös arviosta ollen 150,4 %. Ylitykset johtuivat tuotoissa pääosin hyvinvointialueen vuokrasopimusten jatkumisesta maksuvelvotteina arviosta poiketen 135 t€. Toimintakuluissa pääosa ylityksistä koostui käyttöomaisuuden myyntitappiosta Sahan myynnin osalta 145 t€ ja katon korjaustöistä 50 t€, koulukeskuksen ulkoseinien oikaisutöistä 15 t€, uuden soteaseman pohjatöiden kirjautuminen asiantuntijapalveluina toimintavuodelle 229 t€, Suvirannan asbesti-/Seppäsen talon purkuvarauksena kulut 73 t€, Hopeatornin vuokravelvoitteen jatkaminen alkuvuodesta hyvinvointialueen tarpeisiin 26 t€.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	539 321	396 650	135,97 %	142 671	1 353 513
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 759 112	-1 169 420	150,43 %	-589 692	-2 138 452
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 219 791	-772 770	157,85 %	-447 021	-784 939
Suunnitelman mukaiset poistot	-565 825	-239 690	236,07 %	-326 135	-1 012 817

10.5. Maanrakennus

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Maanrakennuksen osa-alueella tavoitteena on ympäristön viihtyisyys, toimivuus sekä turvallisuus. Kaavateiden ja katualueiden kunnossapidosta huolehtiminen siten, että kuntalaisten liikkuminen eri liikennevälineillä sekä jalkaisin on turvallista kaikissa olosuhteissa. Haja-asutusalueiden asukkaiden liikkumisen mahdollistaminen avustamalla yksityisteiden kunnossapitoa. Kuntalaisten urheilu- ja liikuntaharrastuksen tukeminen ja lisääminen huolehtimalla liikuntapaikkojen ja yleisten alueiden sekä retkeilyreittien turvallisuudesta ja kunnossapidosta. Perustehtäviin kuuluu alueiden kunnossapitopalveluiden antaminen myös muille hallintokunnille

Vastuualueen toimintakertomus

Kaavatiet ja yksityistiet

Vaalan keskustan alueella olevien kaavateiden ja kunnan omistamien kiinteistöjen piha-alueiden talvikunnossapidosta vastasi yksityinen urakoitsija, optio otettiin käyttöön kausille 2024 - 2026. Yksitysteiden talvikunnossapidosta vastasi eri urakoitsijat. Kaavateillä tehtiin maisemanhoidollisia töitä, poistettiin tiealueelle kasvanutta puustoa, parannettiin näkemäalueita ja lisättiin piennaralueiden hoitoa. Vieraslajien torjuntaan kiinnitettiin huomiota. Kaavateiden ja yksityisteiden kevät lanaukset hoidettiin osittain omana työnä ja eri urakoitsijoilta hankittuna. Pölynsidonta yksityisteillä ja kaavateillä kilpailutettiin ja hankittiin yksityiseltä urakoitsijalta.

Kaavateiden investointien osalta saneerattiin Kivitie, Niskantien väliltä Järvikyläntie ja Niskantie, Sahanrannan kevyenliikenteenväylä sekä rakennettiin uusi kevyenliikenteenväylä välille Pintatie ja Sahanrannantie, aiemmin korjattu Taaplaajantie -Pintatie väli päällystettiin. Hankkeen yhteydessä parannettiin huonokuntoista katuvalaistusta. Vanha Vaalantie saneerattiin asemakaava alueella, samalla kun Harritie - Koskitie välille rakennettiin uusi kevyenliikenteenväylä ELY-keskuksen toimesta. Kolehmaisentien risteysaluetta parannettiin. Hulevesisuunnitelma asemakaava-alueelle valmistui loppuvuodesta. Laskuojia perattiin ja pohjattiin Sahanrannan alueella.

Yksitysteiden avustamisen toimintamalli hyväksyttiin kunnanvaltuustossa keväällä 2022. Avustustavan jalkauttaminen käytäntöön on vaatinut aikaa, jotta kaikki avustuksensaajat omaksuvat uuden toimintatavan. Saapuneet avustushakemukset käsiteltiin syksyllä elinvoimalautakunnassa valtuuston päätöksen mukaisesti. Kunnan hoitamilla yksityisteillä omavastuuosuus kunnossapidon kustannuksista oli 20 %. Vuoden 2024 yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustukset alitivat talousarvioon varatun määrärahan 62,6 %. Loppuvuoden kunnossapitokustannukset olivat alhaiset vähäisten lumikertymän vuoksi. Perusparannusavustukseen varattu määrärahan käyttö ei toteutunut, avustushakemuksia ei tullut suunnitellusti, koska ELY-keskus ei myöntänyt valtionavustusta. Yksitysteiden avustamisen mallia tarkasteltiin työryhmässä, työ jatkuu vuoden 2025 aikana. Talvikunnossapidon seurantaan hankittiin Fluent Kunto sovellus, joka otettiin käyttöön loppuvuodesta kunnan koneissa ja yksityisteiden sopimusurakoitsijoilla.

Traficomilta haettiin ja saatiin Vaalan kunnalle kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman tukea Pyöräparkit kuntoon hankkeelle. Hanke liittyy Vaalan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaan ja on

tarkoitus toteuttaa vuonna 2025. Liikenneturvallisuuden parantamiseksi hankittiin liikuteltava nopeusnäyttö valvomaan liikenteen nopeuksia ja laskemaan liikennemääriä.

Yleiset alueet, puistot, liikuntapaikat ja satamat

Liikuntapaikkojen, uimarantojen ja puistojen hoitoa kehitettiin ja viihtyisyyttä parannettiin. Vaalan lammen ja Sahanrannan alueen viihtyisyyttä lisättiin hoitotoimenpiteillä. Sahanrannan uimarannan parkkipaikkaa laajennettiin ja Satamalle menevä polku vahvistettiin ja siitä poistettiin huonokuntoinen silta, joka korvattiin rumpuputkella. Kesäkukkaistutuksia lisättiin alueiden viihtyisyyden parantamiseksi. Loppuvuodesta otettiin käyttöön Fluent Outdoors järjestelmä, josta on saatavana Vaalan kunnan alueella olevat liikuntapaikat, puistot, ja muut vapaa-ajan retkeilykohteet sekä esimerkiksi hiihtolatuja ja luistelualueiden kunnostusajankohdat. Yleisten alueiden ja kiinteistöjen nurmialueiden hoidosta huolehti pääasiassa urakoitsija, lukuunottamatta sivukylien hoidettavia alueita ja keskustan jalkapallonurmea.

Vaalan kunta osallistui Vieraslaivit viikkohankeeseen, jossa oli tarkoitus lisätä vieraslaivojen torjuntaa. Hankeen myötä kuntalaiset saivat osallistua vieraslaivojen torjuntatyöhön Crowsora-pelin avulla, Vaalalaiset olivat hyvin mukana pelaamassa ja edistivät vieraslaivojen torjuntaa.

Hiihtolatuverkostoa hoidettiin säännöllisesti ja kunnossapitoa tehostettiin hiihtolomaviikoilta pääsiäiseen asti. Valaistuja latuja oli Vaalan taajaman lisäksi Säräisniemellä ja Veneheitossa, sekä muita hoidettuja latuja Manamansalossa, Nuojualla ja Neittävällä. Vaala-halli otettiin käyttöön. Pesäpallokenttää laajennettiin Koulutien puoleisesta päädyestä. Luistelukenttää jäädytettiin loppuvuodesta pallokentän paikalle ja siihen asennettiin uusi valaistus.

Lentokentän lanaukset ja kasvuston poisto tehtiin kaksi kertaa. Martinlahden ja Ruununtörmän hiekkarantoja karhittiin kesän aikana kolme kertaa. Työ tehtiin omalla traktorilla.

Rokua-Vaala Mtb ja patikointiura otettiin virallisesti käyttöön kesäkuun alussa. Polkuyhteys Vuolijoen tie - lavanranta parannettiin sorastamalla ja uusimalla pitkoksia. Työ tehtiin omana työnä.

Satamia hoidettiin entisen käytännön mukaan. Vaalan kunnalla on hoidossa yksitoista venesatamaa eri puolilla Oulujärveä. Satamissa on yhteensä yli 400 venepaikkaa. Valtakunnallista leväseurantaa suoritettiin viikoittain Rokuanjärvellä ja Oulujärven lomakylän rannassa. Seuranta-aika oli kesäkuusta syyskuun loppuun. Ruununtörmän sataman tuloväylän kunnostuksessa poistettiin väylässä tukkeumaa aiheuttanut hiekka.

Vanhoilla maanlajitysalueilla ja niiden ympäristössä tehtiin siivoustyötä. Maanlajitysalueilla tehtiin alustavia selvityksiä ja tutkimuksia tuleviin alueiden maisemointeihin liittyen.

Maa- ja metsätilat

Kunnan metsissä ei ollut suunniteltuja hakkuita. Myöhäissyksyllä olleen myrskyn seurauksena korjattiin ja myytiin puuta n. 200 m³. Tuhot olivat Säräisniemellä Alilan tilalla. Taimikonhoitoja tehtiin 10,5 hehtaarilla.

Jätehuolto

Vaalan suljetun kaatopaikan osalta jälkitarkkailun pinta- ja pohjavesien osalta hoiti AFRY Finland

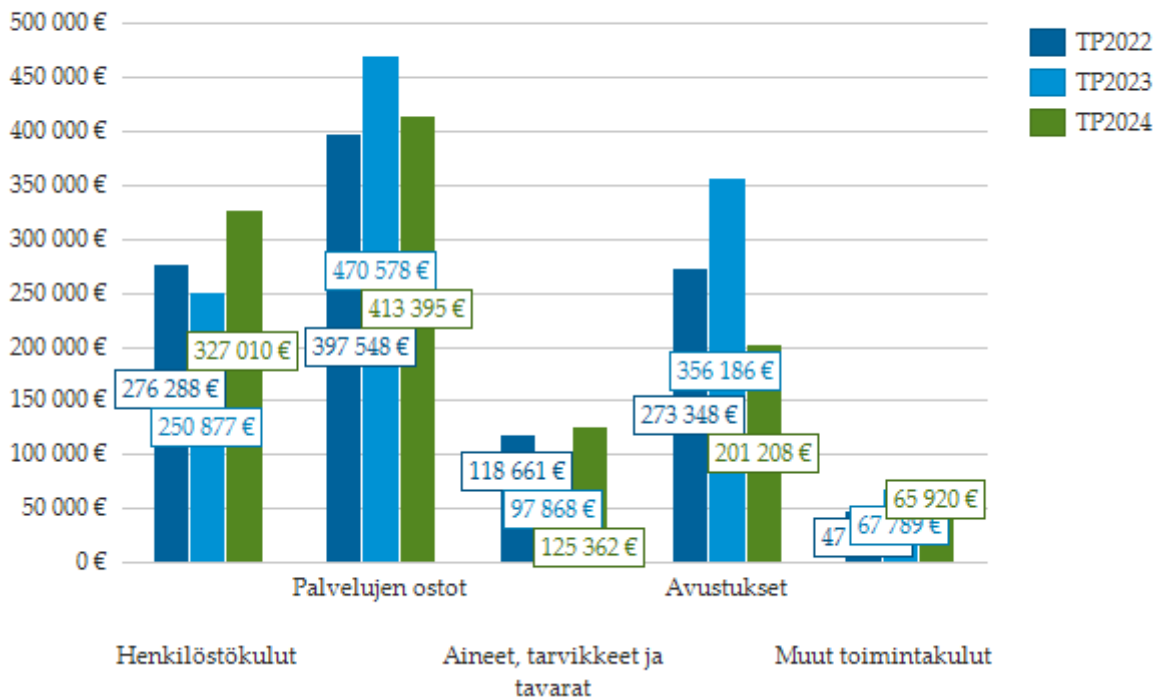
Oy. Uuden jätelain myötä Ekokymppi huolehtii bio- ja hyötyjätteen keräyksen Vaalan kunnan alueella. Vaalan kunnan vastuulla on sekajätteen keräyksen järjestäminen omilla kiinteistöillä ja muissa omistamissaan kohteissa.

Henkilöstö

Maanrakennuksen hallinnossa työskenteli maanrakennusmestari ja ympäristötyönjohtaja. Maanrakennuksen osa-alueilla työskenteli traktorinkuljettaja, tekninen ohjaaja ja määräaikainen maanrakennustyöntekijä sekä palkkatuettua henkilöstöä ja oppisopimusopiskelija. Tehtävät sijoituivat yleisten alueiden, liikunta-alueiden ylläpitoon ja ympäristönhoidollisiin tehtäviin, sekä reittien rakentamiseen ja kunnostamiseen, lisäksi avustettiin erilaisissa tilaisuuksien järjestämisessä ympäri vuoden. Kausityöntekijät puutarhuri ja puistotyöntekijä työskentelivät istutusten, uimarantojen, kiinteistöjen- ja yleisten alueiden viher- ja leikkialueiden ylläpidon parissa.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	267 683	219 220	122,11 %	48 463	215 990
Valmistus omaan käyttöön					5 582
TOIMINTAKULUT	-1 132 895	-1 489 800	76,04 %	356 905	-1 243 298
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-865 212	-1 270 580	68,10 %	405 368	-1 021 726
Suunnitelman mukaiset poistot	-860 199	-237 200	362,65 %	-622 999	-262 276

10.6. Kaavoitus ja suunnittelu

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan on huolehdittava alueiden käytön suunnittelusta, rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta alueellaan sekä maapolitiikan harjoittamisesta. Kunnalla tulee olla käytettävissään tehtäviin riittävät voimavarat ja asiantuntemus. Maankäytön suunnittelu luo edellytyksiä hyvälle asuinympäristölle. Onnistuneet ratkaisut kaavoituksessa, toimiva ja eheä yhdyskuntarakenne sekä sujuvat liikennejärjestelyt luovat hyvinvointia ja elinvoimaa. Hyvä suunnittelu edistää kestävästä kehitystä.

Maankäytön suunnittelun yleinen ohjaus perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, joka vuoden 2024 lopussa jakautuu kahteen osaan: rakentamislakiin ja alueidenkäyttölakiin. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat suunnittelua maakunnissa ja kunnissa. Valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi maankäytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Maankäyttöön vaikutetaan myös esimerkiksi erilaisilla seutu- ja kuntastrategioilla, kunnan maapolitiikalla ja rakennusjärjestyksellä.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuoden 2024 aikana Vaalan alueidenkäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa edettiin kaavoituskatsauksessa ja talousarviossa suunnitellun mukaisesti, joskin muutoksia jouduttiin tekemään ja hankkeiden edistämisen aikatauluja tarkastelemaan vuoden aikana ilmenneiden seikkojen ja uusien hankkeiden luomien mahdollisuuksien vuoksi. Tehtävien aikatauluttaminen oli paikoin haasteellista, johtuen hankkeiden eri vaiheiden kasaantumisesta samoihin aikajaksoihin ja useiden vireillä olevien hankkeiden vaatimasta työmäärästä sekä ennakoimattomista seikoista, joita kaavoituksen edetessä ilmenee ja joihin on vastattava nopeasti. Tehtävien aikataulujen ja toiminnan järjestämisen uudelleen näkyy myös kustannusten kertymisessä, sillä aikataulujen muutokset vaikuttavat merkittävästi esimerkiksi konsulttien työtehtävien tilauksiin, eikä talousarviossa pysytäkään.

Poikkeamislupia käsiteltiin vuoden aikana useita; nämä liittyivät pääsääntöisesti lomarakennusten käyttötarkoitusten muuttamiseen vakituisesti asuttaviksi. Oulujärven ja myös muiden kunnan järvien suosio vakituisena asuinpaikkana vaikuttaa kasvavan.

Oulujärven ranta-alueilla voimassa olevia rantaosayleiskaavoja on päivitetty osissa. Viimeinen alue, Länsirannan rantaosayleiskaava, on jaettu eteläiseen ja pohjoiseen osioon. Molempien alueiden kaavavaluonnokset olivat nähtävillä vuonna 2023, ja viranomaislausuntojen perusteella kaava-alueella tuli tehdä mm. tarkentavia luontoon kohdistuvia selvityksiä. Viitasammakkoselvityksen tulokset saatiin käsiteltäväksi loppusyksyllä 2024. Selvityksen vaikutukset on viety osayleiskaavoihin ja suurta aluetta koskevat kaavaehdotukset saatiin valmisteltua pitkälle. Kaava on tavoitteena saattaa hyväksyttäväksi vuoden 2025 aikana.

Loppuvuodesta kunnanvaltuusto hyväksyi Manamansalon rantaosayleiskaavan muutoksen, joka koski rakennuspaikkojen siirtämistä yksityisen maanomistajan kiinteistön sisällä ja oli vaikutuksiltaan vähäinen.

Asemakaavojen osalta aloitettiin Vaalanlammen rannan asemakaavojen muutos keskustan kortteleissa 41–44 ja 45. Korttelin 45 kaavamuuoksella laajennetaan maanlajitysaluetta, ja tämä yksinkertaisempi kaavamuuotos toteutetaan nopeutetulla aikataululla. Kortteleiden 41–44 alueella suurin

muutos tulee koskemaan lähivuosina purettavan vanhan terveysaseman aluetta ja viereisiä tontteja, joiden alueelle suunnitellaan asuinrakentamista. Tämän kaavan valmistelu on haastavampi ja vie enemmän aikaa.

Vaalan Kolmion yritysalueen kaavan valmistelua jatkettiin, kaavaluonnos pyritään tuomaan nähtäville vuoden 2025 aikana. Manamansalon Teeriniemen ranta-asemakaavan kaavamuutoksen valmistelua on jatkettu maanomistajan toimesta, tavoitteena on saattaa kaava hyväksymiskäsittelyyn, jotta alueen matkailutoiminnan kehittäminen pääsee jatkumaan.

Tuulivoiman osalta vuoden aikana edistettiin useita tuulivoimaosayleiskaavoja. Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä loppuvuodesta. Vuoden aikana julkinen nähtävilläolo toteutettiin myös sekä Susisuon että Honkalankankaan tuulivoimaosayleiskaavojen osallistumis- ja arviointisuunnitelmien sekä YVA-ohjelmien osalta. Myös Painuan kanavan tuulivoimaosayleiskaavaa valmisteltiin kohti ehdotusvaiheen nähtävilläoloa.

Tuulivoimaosayleiskaavojen etenemiseen vaikuttaa Pohjois-Pohjanmaan liiton laatima energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava, jonka osalta vuonna 2024 nähtäville etenivät viranomaisehdotus sekä loppuvuodesta julkinen kaavaehdotus, joka kuitenkin ristiriitaisen vastaanoton myötä palautui maakuntaliitolle valmisteluun. Pohjois-Pohjanmaan liiton tavoitteena on saattaa kaava hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2025 kesään mennessä. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavalla on suoria vaikutuksia maakunnan maankäytön ja elinvoiman toteuttamiseen. Kaavan nopea eteneminen on alueen kuntien yhteinen tahtotila, mutta kunnilla ja myös muilla tahoilla on ollut paljon näkemyksiä kaavan sisällön suhteen. Myös Vaalan kunta on antanut kaikissa vaiheissa lausunnon ja osallistunut kaavan valmisteluun niillä keinoin, mitä kunnalla on. Vaihemaakuntakaavan lisäksi kunta on vuoden aikana antanut lausuntoja myös useista lähikuntien energiahankkeista, rakentamislainsäädännön uudistuksesta sekä seudun ja alueen muusta kehittämisestä.

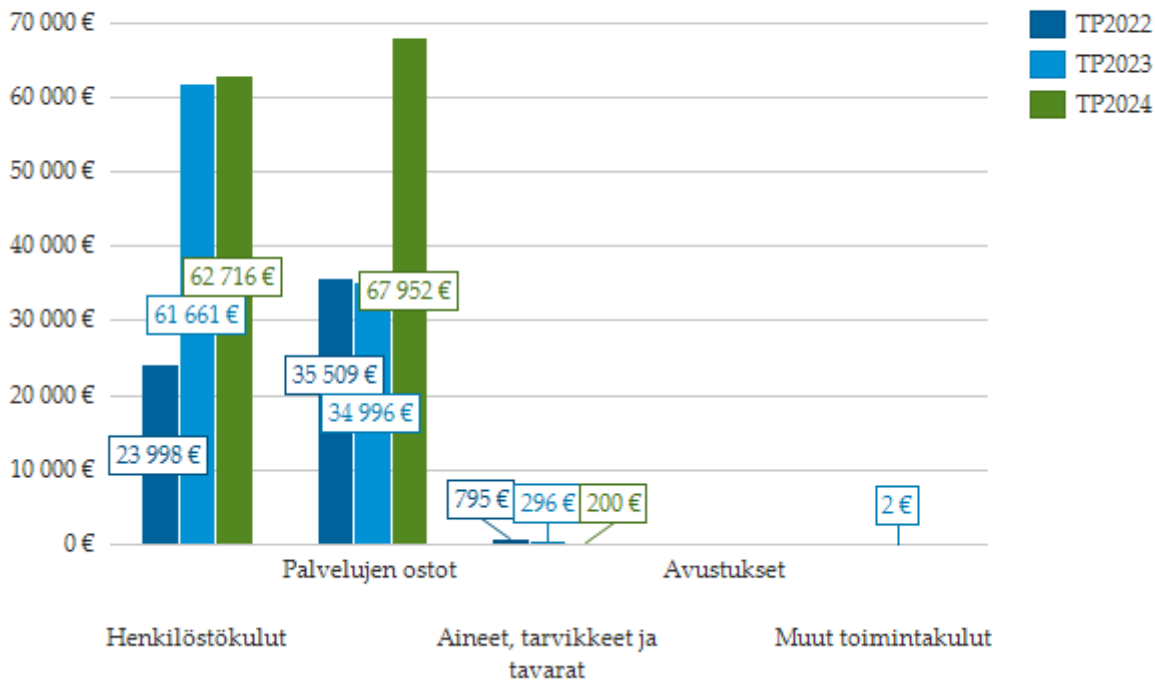
Energiamurros ja vihreän siirtymän eteneminen näkyvät myös Vaalassa. Tuulivoiman kaavoittaminen ja Fingridin suunnitelmat sähköverkon vahvistamiseksi kunnan alueella luovat otollisen maaperän erilaisille vihreän siirtymän hankkeille. Vuoden aikana kunnanvaltuusto sai käsiteltäväkseen Vetyalfa Oy:n kaavoitusaloitteen, jolla esitetään vihreän vedyn tuotanto- ja jatkojalostamislaitoksen kaavoittamista kunnan itäosaan, Liminkankaan alueelle. Kaavoitusaloite hyväksyttiin yksimielisesti, ja hanke sai runsaasti positiivista huomiota myös valtakunnan mediassa.

Vihreän vedyn jalostamon ympärille on mahdollisuus kehittää myös muuta yritystoimintaa, mitä kunnassa onkin alustettu mm. Vihreää virtaa Vaalasta - selvityshankkeen ja sen luoman ajattelutavan myötä. Vaalan kunta herättää runsaasti kiinnostusta erilaisissa energia-alan toimijoissa, ja erilaisten toimijoiden ja toimintojen vaatiman maankäytön sovittaminen on työllistänyt vuoden aikana kasvavassa tahdissa.

Vihreää virtaa Vaalasta - hankkeeseen ei hankittu ulkopuolista toteuttajaa, mistä syystä erillisiä kuluja hankkeelle ei muodostunut, eikä sitä kohtaan osoitettua tukea myöskään haettu. Omana työnä tehtyjä selvityksiä käytetään elinvoimahankkeiden ja kunnan oman energiayleiskaavan valmistelussa. Kunnan alueiden yleistä suunnittelua on vuoden aikana edistetty myös matkailun, asumisen ja virkistykseen näkökulmista. Erilaisten toimintojen yhteensovittaminen ja kestävien, toisiinsa hyödyttävien ja palvelevien toimintojen strateginen sijoittaminen niin, että otetaan riittävällä tavalla huomioon myös kunnan erityispiirteet, vaatii pitkän aikavälin näkemystä ja tahtotilaa kunnan kehittämiseen kaikilla toimialueilla.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT		90 300		-90 300	9 021
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-130 869	-387 400	33,78 %	256 531	-96 955
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-130 869	-297 100	44,05 %	166 231	-87 934
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 144	-5 450	94,39 %	306	-6 052

10.7. Rakennusvalvonta

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään.

Toiminta-ajatus	Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa rakentamisen tapahtumista lakien mukaisesti ja valvoa kaavoituksen toteutumista. Rakennusvalvonnan toiminta-ajatus rakentuu pitkälti rakennuslain asettamien tavoitteiden varaan eli olla myötävaikuttamassa siihen, että rakentaminen täyttää yleisesti hyväksytyt normit terveellisyyden, turvallisuuden ja teknisen laadun suhteen ja että rakennettu ympäristö muodostuu turvalliseksi, toimivaksi ja virikkeelliseksi ja esteettisesti tyydyttäväksi.			
Kriittiset menestys-tekijät	Tavoitteet 2024	Arviointikriteerit / mittarit	Budjetin 2024 toimenpiteet	Arvio tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta
Rakentamisen lainmukaisuus	Valvoa, että rakentaminen täyttää sille laissa ja säännöksissä asetetut vaatimukset.	Lupapäätösten toteutuminen lupapaehtojen mukaisesti.	MRL tulevaan lainuudistukseen valmistautuminen koulutuksissa ja Vaalan rakennusjärjestyksen tarkastelu.	Rakentaminen on toteutunut annettujen lakien ja säännösten puitteissa.
Rakennusluvut saadaan käsiteltyä kohtuullisessa ajassa	Rakennuslupien joustava ja nopea käsittely.	Päätöspäivämäärät.	Luvat myönnetään pääosin viranhaltija-päätöksin.	Rakennusluvut on käsitelty 2-4 kertaa kuukaudessa ja luvan/asiakkaan kiireellisyyden mukaisesti.
Rakentamisen laadun parantaminen	Neuvoa ja opastaa rakentajia rakentamiseen liittyvissä asioissa.	Asiakaspalvelu eri viestintävälineissä on todettu toimivaksi. Henkilökohdainen tapaaminen katselmuksien tms. yhteydessä.	Ammatillisiin koulutuksiin osallistumiset.	Asiakaspalvelu on toteutettu yhteistyössä rakennusvalvonnan ja palvelusihteerin toimesta.

Vastuualueen toimintakertomus

Rakennustarkastajan virka hoidettiin viransijaisuudella koko vuosi. Valmistautuminen rakennuslain muutokseen ja sen tuomiin muutostarpeisiin kunnassa huomioitiin työn ohessa koulutuksina ja yhteistyöpalavereissa Muhoksen ja Utajärven rakennusvalvonnan kanssa. Tavoitteena yhteistyössä oli yhtenäinen linjaus rakennusjärjestykseen, poislukien kunnan omat erityistarpeet. Osoite- ja kiinteistörekisteriä päivitettiin resurssien mukaan muun rakennusvalvonnan työn ohessa. Virheellisiä osoitteita ja kiinteistörekisterin puutteiden korjauksia päivitetään edelleen.

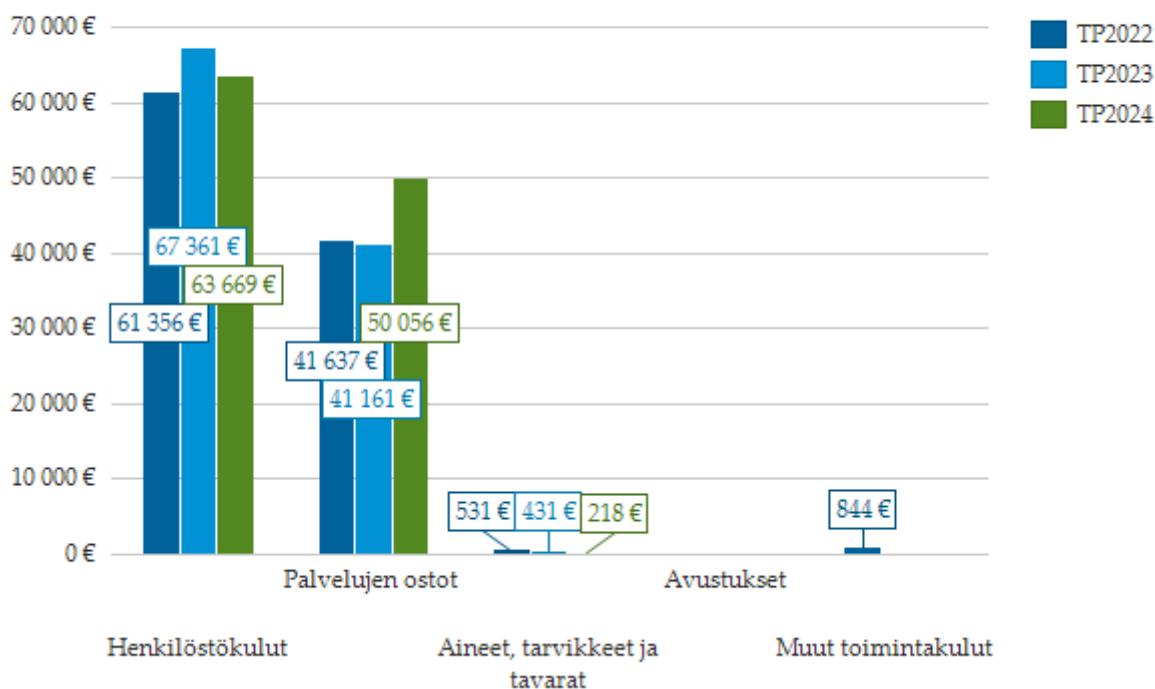
Talousarviokirjauksesta kulujen osalta puuttui ICT-palveluiden osuus 22 t€ ja Oulunkaaren ympäristövalvonnan osuus 23 t€, lisäksi asiantuntijapalveluita ostettiin 4,5 t€ edestä. Toimintatuloissa jäätii arviosta rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksuissa -14 t€.

Lupatilasto 2024 uusien lupien osalta (poikkeamisluvat käsittelee kaavoittaja). Lupamäärä kpl osalta oli 46 %, tilavuus 44 % ja k-m2 43 % verrattuna vuoden 2023 tilastoon.

Rakennusluokka	Kpl	Tilavuus	Kerrosala	Kokonaisala
Asuinrakennukset yhteensä	3	1250	350	362
- erilliset pientalot	3	1250	350	362
- rivi- ja ketjutilot	0	0	0	0
- asuinkerrostalot	0	0	0	0
- muut asuinrakennukset	0	0	0	0
Vapaa-ajan asuinrakennukset	14	2603	787	825
Liikerakennukset	0	0	0	0
Toimistorakennukset	1	5165	916	916
Liikenteen rakennukset	0	0	0	0
Hoitoalan rakennukset	1	589	171	171
Sosiaalipalvelurakennukset	0	0	0	0
Kokoonntumiskennukset	0	0	0	0
Opetusrakennukset	0	0	0	0
Teollisuusrakennukset	1	1183	204	204
Energiahuoltorakennukset	1	1100	273	273
Varastorakennukset	1	4000	200	400
Palo- ja pelastustoimen rakenn.	0	0	0	0
Maatalousrakennukset	0	0	0	0
Muut rakennukset	20	1362	494	422
Yhteensä	42	17252	3395	3573

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	56 235	70 000	80,34 %	-13 765	371 185
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-113 944	-63 700	178,88 %	-50 244	-108 953
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-57 709	6 300	-916,01 %	-64 009	262 232
Suunnitelman mukaiset poistot					

10.8. Pelastustoimi

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kuntien vastuu pelastustoimien järjestämisestä siirtyi vuoden 2023 alusta hyvinvointialue Pohteen vastuulle. Vaalassa on toimiva kunnan omistama ja vuokralla oleva paloasema, jonka toimintaa Pohde johti.

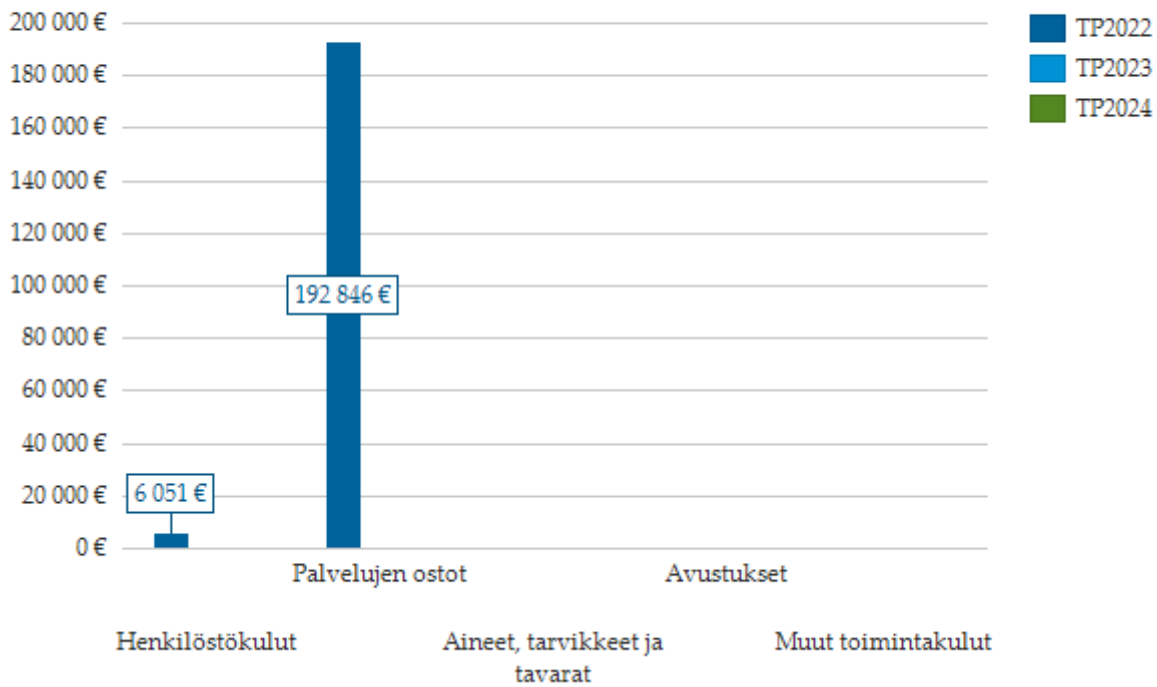
Pelastustoimen palvelutasopäätöksestä säädetään pelastustoimen järjestämisestä koskevassa laissa (613/2021). Palvelutasopäätöksessä hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää siitä, miten pelastustoimeen kuuluvat tehtävät alueella hoidetaan ja miten palvelua on tavoitteena kehittää. Palvelutasopäätöksen taustalla on kansallinen ja alueellinen riskiarvio sekä pelastuslaitoksen laatima riskianalyysi. Palvelutasopäätöksen sisältöä ja rakennetta ohjaavat lisäksi sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä (1225/2022), pelastustoimen strategiset tavoitteet ja hyvinvointialueen strategia.

Vastuualueen toimintakertomus

Paloaseman kiinteistöhuoltoa jatkettiin pienimuotoisilla kunnsotustoimilla. Keskustelu paloaseman peruskorjauksesta tai uuden rakentamisesta ei edennyt toistaiseksi, johtuen hyvinvointialueen päätösvallasta asiassa.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

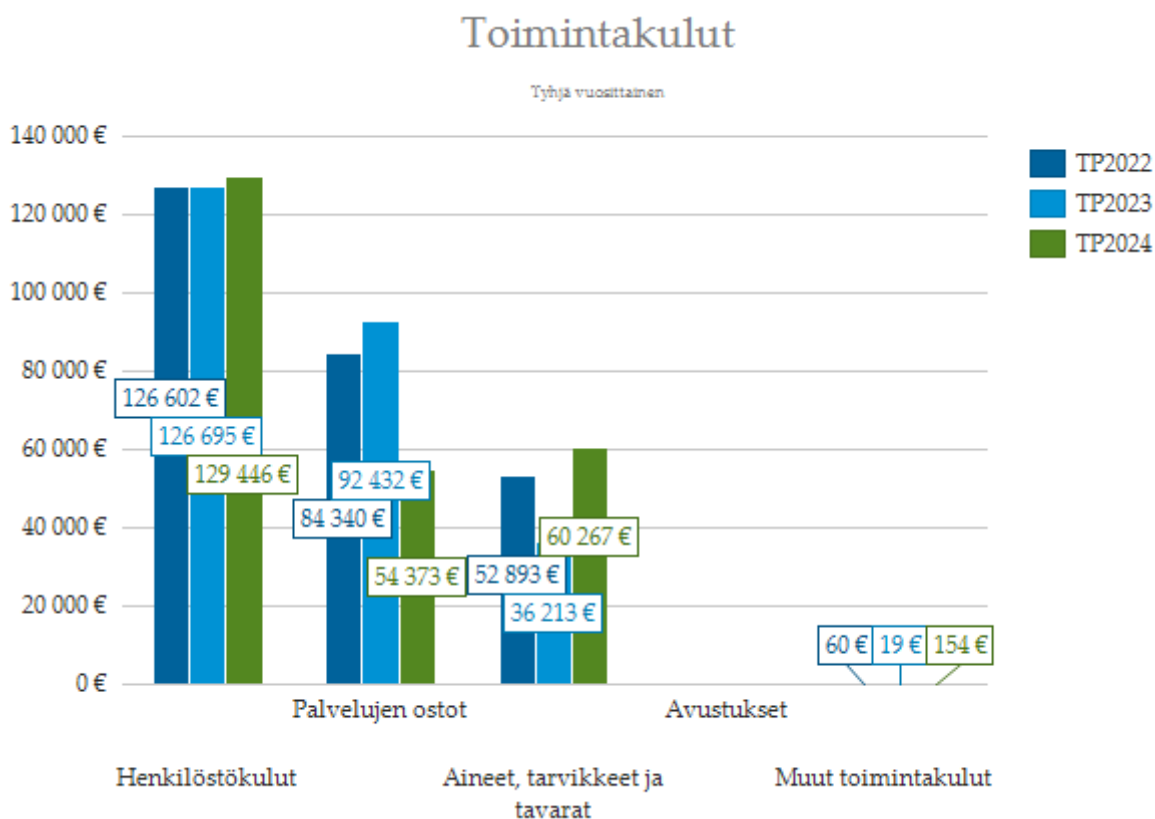
10.9. Asuntopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Asuntotoimi vastaa Vaalan kunnan ja Kiinteistö Oy Vaalan Niskan omistamien asuntojen asukasvalinnoista ja isännöinnistä. Kiinteistö Oy Vaalan Niskan toimintakertomus löytyy aineiston lopusta. Kiinteistö Oy Vaalan Niska hoitaa vuokrausta tehokkaasti ja taloudellisesti siten, että kunta-laisten ja kuntaan muuttavien asumispalvelut ovat määrältään riittävät ja laadultaan hyvät.

Vastuualueen toimintakertomus

Kiinteistö Oy Vaalan Niska hoiti kunnan kiinteistöjen vuokrausta tehokkaasti ja taloudellisesti ja on tilittänyt vuokra-asteen mukaisesti toimintatuotot. Kiinteistö Oy Vaalan Niska on laatinut kiinteistöstrategian, jonka perusteella rakenteellisia muutoksia suunniteltiin asuntojen korjausvelkaan. Uusi rivitalokohde oli rakenteilla, valmistuen vuoden 2024 keväällä. Talonmiespalveluita myytiin kunnan muille hallintokunnille, kunnan omistamille asunto- ja kiinteistöyhtiöille. Kiinteistönhoitajat ja Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n työntekijät muodostivat päivystysrenkaan.

	TP2024	TA2024	TOT%	Muutos € TA2024vsTP2024	TP2023
TOIMINTATUOTOT	242 341	225 500	107,47 %	16 841	281 774
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-243 932	-235 400	103,62 %	-8 532	-255 359
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 590	-9 900	16,07 %	8 310	26 414
Suunnitelman mukaiset poistot		-2 370		2 370	-38 630

11. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

11.1. Investointiosan toteutumisvertailu (peruskunta)

	TA 2024	TP 2024	Poikkeama €
HALLINTO-OSASTO			
Hallinto-osasto			
Osakkeet ja osuudet			
Tulot		80 €	-80 €
Netto		80 €	-80 €

Taulukko: Hallintopalvelut investoinneittain

	TA 2024	TP 2024	Poikkeama €
Hallinto-osasto			
Menot	0 €	0 €	0 €
Tulot	0 €	80 €	-80 €
Netto	0 €	80 €	-80 €

Taulukko: Hallintopalvelut yhteenveto

	TA 2024	TP 2024	Poikkeama €
Sivistysosasto			
Sivistyksen kalusto			
Menot	-20 000 €	-13 720 €	-6 280 €
Netto	-20 000 €	-13 720 €	-6 280 €

Taulukko: Sivistyspalvelut investoinneittain

	TA 2024	TP 2024	Poikkeama €
Sivistysosasto			
Menot	-20 000 €	-13 720 €	-6 280 €
Tulot	0 €	0 €	0 €
Netto	-20 000 €	-13 720 €	-6 280 €

Taulukko: Sivistyspalvelut yhteenveto

	TA 2024	TP 2024	Poikkeama €
Tekninen osasto			
Maa-ja vesialueet			
Menot	-20 000 €	-54 772 €	34 772 €
Tulot		15 744 €	-15 744 €
Netto	-20 000 €	-39 028 €	19 028 €
Kiinteistöjen myynti			
Tulot		240 070 €	-240 070 €
Netto		240 070 €	-240 070 €

Tekniikan kalusto ent. konek- esk.kalusto			
Menot	-85 000 €	-34 245 €	-50 755 €
Netto	-85 000 €	-34 245 €	-50 755 €
Lokkipaja			
Menot	-20 000 €		-20 000 €
Netto	-20 000 €		-20 000 €
SOTE-asema			
Menot	-2 314 000 €	229 450 €	-2 543 450 €
Netto	-2 314 000 €	229 450 €	-2 543 450 €
Uusi kunnanvirasto			
Menot	-2 000 000 €	-1 143 665 €	-856 335 €
Netto	-2 000 000 €	-1 143 665 €	-856 335 €
Eläinlääkärin tilat			
Menot	-310 000 €	-311 319 €	1 319 €
Netto	-310 000 €	-311 319 €	1 319 €
Kaavateiden rakentaminen/Vaala			
Menot	-484 000 €	-459 407 €	-24 593 €
Netto	-484 000 €	-459 407 €	-24 593 €
Urheilualueiden rakentaminen			
Menot	-146 000 €	-145 756 €	-244 €
Tulot		26 400 €	-26 400 €
Netto	-146 000 €	-119 356 €	-26 644 €
Retkeilyreitit			
Menot	-10 000 €		-10 000 €
Netto	-10 000 €		-10 000 €
Yleiset alueet			
Menot	-10 000 €		-10 000 €
Netto	-10 000 €		-10 000 €
Esteetön Sahanranta hanke			
Menot	-80 000 €	-7 642 €	-72 358 €
Netto	-80 000 €	-7 642 €	-72 358 €
Satamat			
Menot	-10 000 €	-10 749 €	749 €
Netto	-10 000 €	-10 749 €	749 €
Kaava-alueen vesi ja viemäri			
Menot	-20 000 €	-13 558 €	-6 442 €
Netto	-20 000 €	-13 558 €	-6 442 €

Taulukko: Tekniset palvelut investoinneittain

	TA 2024	TP 2024	Poikkeama €
Tekninen osasto			
Menot	-5 509 000 €	-1 951 663 €	-3 557 337 €
Tulot	0 €	282 214 €	-282 214 €
Netto	-5 509 000 €	-1 669 449 €	-3 839 551 €

Taulukko: Tekniset palvelut yhteenveto

	TA 2024	TP 2024	Poikkeama €
Hyvinvointiosasto			
Kirjaston kalusto			
Menot	-100 000 €	-101 818 €	1 818 €
Netto	-100 000 €	-101 818 €	1 818 €

Taulukko: Hyvinvointipalvelut investoinneittain

	TA 2024	TP 2024	Poikkeama €
Hyvinvointiosasto			
Menot	-100 000 €	-101 818 €	1 818 €
Tulot	0 €	0 €	0 €
Netto	-100 000 €	-101 818 €	1 818 €

Taulukko: Hyvinvointipalvelut yhteenveto

	TA 2024	TP 2024	Poikkeama €
INVESTOINNIT VAALA			
Menot	-5 629 000 €	-2 067 201 €	-3 561 799 €
Tulot	0 €	282 294 €	-282 294 €
Netto	-5 629 000 €	-1 784 907 €	-3 844 093 €

Taulukko: Koko Vaalan investoinnit yhteenveto

11.2. Tuloslaskelma (peruskunta)

	TP2023 €	TA2024€	TP2024€	Poikkeama €	Käyttö %
TOIMINTATUOTOT	3 665 266	2 291 320	2 596 003	304 683	113,30 %
Myyntituotot	1 894 005	1 012 100	1 208 922	196 822	119,45 %
Maksutuotot	120 741	151 500	134 771	-16 729	88,96 %
Tuet ja avustukset	691 413	615 170	515 563	-99 607	83,81 %
Muut toimintatuotot	959 107	512 550	736 748	224 198	143,74 %
Valmistus omaan käyttöön	5 582				
TOIMINTAKULUT	-14 571 809	-14 425 690	-14 148 396	277 294	98,08 %
Henkilöstökulut	-6 812 970	-6 887 470	-6 963 769	-76 299	101,11 %
Palvelujen ostot	-5 266 457	-4 766 600	-4 836 067	-69 467	101,46 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 203 338	-1 342 150	-1 183 568	158 582	88,18 %
Avustukset	-638 807	-1 117 000	-697 890	419 110	62,48 %
Muut toimintakulut	-650 236	-312 470	-467 101	-154 631	149,49 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-10 900 960	-12 134 370	-11 552 392	581 978	95,20 %
Verotulot	8 491 784	7 677 000	8 439 034	762 034	109,93 %
Valtionosuudet	5 191 018	5 575 000	5 448 965	-126 035	97,74 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-165 133	-325 800	-90 393	235 407	27,74 %
Korkotuotot	39 992	28 000	46 813	18 813	167,19 %
Muut rahoitustuotot	2 991	4 200	10 602	6 402	252,42 %
Korkokulut	-202 525	-350 000	-147 186	202 814	42,05 %
Muut rahoituskulut	-5 591	-8 000	-622	7 378	7,77 %
VUOSIKATE	2 616 710	791 830	2 245 213	1 453 383	283,55 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 867 811	-784 910	-1 797 445	-1 012 535	229,00 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 867 811	-784 910	-1 797 445	-1 012 535	229,00 %
Arvonalentumiset					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	748 899	6 920	447 768	440 848	6 470,63 %
Varausten ja rahastojen muutokse	-158 027	23 140	-344 598	-367 738	-1 489,19 %
Poistoeron muutos	44 350	23 140		-23 140	
Varausten muutos	-202 376		-344 598	-344 598	
Rahastojen muutos					
TILIKAUDEN YLI-/ALI-JÄÄMÄ	590 872	30 060	103 169	73 109	343,21 %

Verotulojen erittely	TP2023€	TP2024€
Verotulot	8 491 784	8 439 034
Kunnan tulovero	3 829 982	3 626 697
Kiinteistövero	4 070 215	4 305 883
Osuus yhteisöveron tuotosta	591 587	506 453
Koiravero		
Muut verot		

Kiinteistöveroprosentit	2019	2020	2021	2022	2023	2024
vakituiset asunnot	0,59	0,59	0,59	0,45	0,45	0,45

muut kuin vakituiset asunnot	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15
voimalaitosrakennukset	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
yleinen kiinteistöveroprosentti	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
yleishyödylliset yhteisöt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

11.3. Rahoituslaskelma (peruskunta)

RAHOITUSLASKELMA 31.12.2024

Peruskunta	2024	2023
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 245 212	2 616 710
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-344 598	-202 376
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 900 615	2 414 334
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 067 201	-1 823 441
Rah.osuudet investointimenoihin	26 400	127 152
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	255 894	29 157
Investointien rahavirta yhteensä	- 1 784 907	- 1 667 132
Toiminnan ja investointien rahavirta	115 708	747 201
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	-9 550	-9 550
Antolainauksen muutokset yhteensä	-9 550	-9 550
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-360 152	-360 152
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 050 000	-1 150 000
Lainakannan muutokset yhteensä	-1 410 152	-1 510 152
Oman pääoman muutokset	344 598	202 376
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.antojen varojen ja pääomien muutokset	-903	844 394
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	3325 661	736 333
Korottomien velkojen muutos	-221 101	113 815
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	103 657	1 694 541
Rahoituksen rahavirta	-952 347	396 315
Rahavarojen muutos	-836 639	1 143 517
Rahavarat 31.12	1 072 840	1 909 479
Rahavarat 1.1	1 909 479	765 962

11.4. Tase (peruskunta)

Tase/peruskunta					
Vastaavaa	2024	2023	Vastattavaa	2024	2023
Pysyvät vastaavat	18 066 697,01	18 088 785,40	Oma pääoma	14 692 992,69	14 589 823,19
Aineettomat hyödykkeet	6 101,72	41 436,01	Peruspääoma	9 110 226,39	9 110 226,39
Aineelliset hyödykkeet	14 251 962,77	14 229 086,87	Arvonkorotusrahasto		
Maa- ja vesialueet	1 810 862,39	1 796 368,60	Edellisten tilikausien yli/	5 479 596,80	4 888 724,77
Rakennukset	7 195 503,88	7 841 670,98	Tilikauden yli-/ali-jäämä	103 169,50	590 872,03
Kiinteät rakenteet ja lait	3 369 124,86	3 614 387,34	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	391 982,96	342 093,53	Poistoero		0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	61 439,05	61 439,05	Pakolliset varaukset	810 827,38	466 229,09
Ennakkomaksut ja kesken-eräiset hankinnat	1 423 049,63	573 127,37	Muut pakolliset varaukset	810 827,38	466 229,09
Sijoitukset	3 808 632,52	3 818 262,52	Toimeksiantojen pääomat	9 529,40	10 432,04
Osakkeet ja osuudet	3 124 921,63	3 124 921,63	Lahjoitusrahastojen pääomat	6 877,19	5 027,19
Muut lainasaamiset	647 905,98	657 455,98	Muut toimeksiantojen pääomat	2 652,21	5 404,85
Muut saamiset	35 884,91	35 884,91	Vieras pääoma	5 469 239,33	7 100 492,67
Vaihtuvat vastaavat	2 915 891,79	4 078 191,59	Pitkäaikainen	1 247 457,19	1 608 082,62
Vaihto-omaisuus	0,00	0,00	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	1 245 223,00	1 605 375,00
Saamiset	1 843 051,73	2 168 712,77	Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Pitkäaikaiset saamiset	1 412 601,17	1 467 101,17	Saadut ennakot	2 234,19	2 707,62
Myyntisaamiset	82 604,91	126 265,61	Lyhytaikainen	4 221 782,14	5 492 410,05
Lainasaamiset	91 026,02	49 584,72	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	360 152,00	360 152,00
Muut saamiset	170 439,39	243 214,64			

Lyhytaikaiset saamiset	430 450,56	701 611,60	Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Myyntisaamiset	82 604,91	126 265,61	Lainat muilta luotonantajilta	1 950 000,00	3 000 000,00
Lainasaamiset	91 026,02	49 584,72	Ostovelat	695 920,75	954 340,85
Muut saamiset	170 439,39	243 214,64	Muut velat	140 321,43	224 847,80
Siirtosaamiset	86 380,24	282 546,63	Siirtovelat	1 073 218,35	953 069,40
Rahoitusarvopaperit	340 000,00	340 000,00			
Muut arvopaperit	340 000,00	340 000,00			
Rahat ja pankkisaamiset	732 840,06	1 569 478,82			
Vastaavaa	20 982 588,80	22 235 597,43	Vastattavaa	20 982 588,80	22 166 976,99

TASEEN TUN- NUSLUVUT	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	70,03	65,83
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	35,20	40,9
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	5 479 596,80	4 888 724,77
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	2 124,70	1 887,54
Lainakanta 31.12.	3 557 545	4 965 527
Lainat eu-roa/asukas	1 379,43	1 917,19
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	3 557 544,61	4 965 527
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas 31.12.	1379,43	1917,19
Lainasaamiset 31.12.	91 026,02	91 026,02
Asukasmäärä	2 579	2 590

11.5. Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernitulos	2024	2023
TUOSLASKELMA		
Toimintatuotot	4 231 698,53	4 438 980,42
Toimintakulut	-15 357 500,86	-14 785 515,46
Osuus osakkuusyht. voitosta (tappiosta)	407,17	7 171,53
Toimintakate	-11 125 395,16	-10 339 363,51
Verotulot	8 439 033,56	8 491 784,23
Valtionosuudet	5 448 965,00	5 191 018,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	10 511,48	17 494,48
Muut rahoitustuotot	17 317,38	7 381,63
Korkokulut	-368 612,01	-237 243,15
Muut rahoituskulut	-4 166,56	-97 503,44
Rahoitustuotot ja -kulut	-344 949,71	-309 870,48
Vuosikate	2 417 653,69	3 033 568,24
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 173 491,42	-2 366 949,03
Poistot ja arvonalentumiset	-2 173 491,42	-2 366 949,03
Tilikauden tulos	244 162,27	666 619,21
Tilinpäätössiirrot	-247 326,70	-119 291,81
Tilikauden verot		-1 475,86
Laskennalliset verot	119,42	119,42
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 045,01	545 970,96

KONSERNIN TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-27,55	-30,02
Vuosikate poistoista %	-111,23	-128,16
Vuosikate, euroa/asukas	937,44	1171,26
Asukasmäärä	2579	2590

11.6. Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

RAHOITUSLASKELMA (konserni)	2024	2023
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 417 653,69	3 102 188,68
Tilikauden verot		- 1 475,86
Tulorahoituksen korjauserät		
Pakolliset varaukset	- 196 513,90	- 173 063,80
Muut oikaisut	- 98 812,10	- 909 740,65
Tulorahoituksen korjauserät	- 295 326,00	- 1 082 804,45
Toiminnan rahavirta	2 122 327,69	2 017 908,37
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 4 084 190,24	- 4 371 067,21
Rahoitusosuudet investointeihin	26 400,00	127 151,95
Pys.vastaavien hyödykkeiden luovutustulo		
Investointien vars.myyntitulo	261 419,83	87,41
Investointien myyntivoitot/-tappiot	- 14 972,98	- 33 616,14
Pys. Vastaavien hyödykkeiden luovutust	255 893,98	29 244,27
Investointien rahavirta	-3 801 896,26	- 4 214 670,99
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 679 568,57	2 196 762,62
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennys	58 300,00	58 300,00
Antolainauksen muutokset	58 300,00	58 300,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	62 640,26	3 904 921,14
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 638 456,38	- 630 999,06
Lyhytaikaisten lainojen muutos	- 1 050 000,00	- 1 181 578,84
Lainakannan muutokset	- 1 625 816,12	2 092 343,24
Oman pääoman muutokset	344 598,29	202 376,09
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääom. Muutos	- 902,64	844 393,52
Saamisten muutos	1 411 426,52	2 500 454,53
Korottomien velkojen muutos	-1 151 196,05	- 2 565 539,33
Muut maksuvalmiuden muutokset	259 327,83	779 308,72

Rahoituksen rahavirta	- 963 590,00	3 132 328,05
Rahavarojen muutos	- 2 643 158,57	935 565,43
Rahavarat 31.12.	1 470 372,81	4 032 167,96
Rahavarat 1.1.	4 113 531,38	3 096 602,53
Rahavarojen muutos	- 2 643 158,57	935 535,43

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 1 679 568,57	-2196762,62
Investointien tulorahoitus, %	53,29	69,4
Lainanhoitokate	0,10	1,59
Kassan riittävyys (pv)		
Asukasmäärä	2579	2590

11.7. Konsernitase ja sen tunnusluvut

TASE					
VASTAAVAA	2024	2023	VASTATTAVAA		2023
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			Peruspääoma	9 110 246,78	9 110 246,78
Aineettomat oikeudet	8 470,51	34 663,14	Arvonkorotusrahasto		
Muut pitkävaikutteiset menot	6 101,72	10 477,81	Muut omat rahastot	-169,19	-169,19
Ennakkomaksut		0,00	Edellisten tilikausien yli/alijäämä	4 629 290,40	4 079 674,09
Aineettomat hyödykkeet yht.	14 572,23	45 140,95	Tilikauden yli-/alijäämä	- 3 045,01	545 970,96
AINEELLISET HYÖDYKKEET			Oma pääoma yht.	13 736 302,59	13 735 722,64
Maa- ja vesialueet	2 147 901,33	2 087 335,82	VÄHEMMISTÖOSUDET		
Rakennukset	13 005 727,11	10 003 406,52	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 189 980,91	3 449 014,56	Poistoero	597,12	96 762,38
Koneet ja kalusto	1 346 016,81	1 360 589,77	Vapaaehtoiset varaukset		
Muut aineelliset hyödykkeet	2 065 075,31	2 165 844,26	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yht.	597,12	96 762,38
Ennakkomaksut ja keskener, hankinnat	1 441 265	2 623 116,48	PAKOLLISET VARAUKSET		
Aineelliset hyödykkeet yht.	23 195 966,47	21 689 307,41	Muut pakolliset varaukset	853 880,39	507 442,66
SIJOITUKSET			Pakolliset varaukset yht.	853 880,39	507 442,66
Osakkuusyhteisöosuudet	-26 982,15	-25 957,22	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut osakkeet ja osuudet	216 068,97	216 057,00	Lahjoitusrahastojen pääomat	6 877,19	5 027,19
			Muut toimeksiantojen pääomat	2 652,21	5 404,85
Muut lainasaamiset	-289 209,87	-328 409,87	Toimeksiantojen pääomat yht.	9 529,40	10 432,04
Muut saamiset	36 115,76	36 115,76	VIERAS PÄÄOMA		
Sijoitukset yht.	-64 007,29	-102 194,33	PITKÄAIKAINEN		
PYSYVÄT VASTAAVAT	23 146 531,41	21 632 254,03	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 627 396,10	7 130 766,85
			Lainat julkisyhteisöiltä	-963 998,58	-1 003 183,49
VAIHTO-OMAISUUS			Lainat muilta luotonantajilta	1 416 435,94	1 438 935,94

Aineet ja tarvikkeet		0,00	Saadut ennakot	2 234,19	2707,62
Vaihto-omaisuus		0,00	Ostovelat		
SAAMISET			Pitkäaikainen yht.	7 082 067,65	7 569 226,65
PITKÄAIKAISET SAAMISET			LYHYTAIKAINEN		
Myyntisaamiset	156 150,16	168 150,16	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 687 023,48	3 688 104,84
Lainasaamiset	417 579,17	472 079,17	Lainat julkisyhteisöiltä		1 195,63
Muut saamiset	838 871,84	826 871,84	Saadut ennakot	8 182,45	3 850,62
Pitkäaikaiset saamiset yht.	1 412 601,17	1 467 101,17	Ostovelat	787 314,47	1 108 479,05
LYHYTAIKAISET SAAMISET			Muut velat/Liitt.maksut ja muut velat	315 789,04	345 409,31
Myyntisaamiset	254 023,87	438 761,28	Siirtovelat	388 585,66	283 806,97
Lainasaamiset	42 500,00	42 554,59	Laskennallinen verovelka	711,12	830,55
Muut saamiset	280 828,40	315 062,36	Lyhytaikainen yht.	4 187 606,22	5 431 676,97
Siirtosaamiset	-736 874,29	-508 017,61	VIERAS PÄÄOMA	11 269 673,87	13 000 903,62
Lyhytaikaiset saamiset yht.	- 159 522,02	288.360,62	VASTATTAVAA	25 869 983,37	27 351 263,34
Saamiset yht.	1 253 079,15	1 755 461,79			
RAHOITUSARVOPAPERIT					
Osakkeet ja osuudet	102 027,77	150 000,00			
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentt.					
Muut arvopaperit	340 000,00	340 000,00			
Rahoitusarvopaperit yht.	442 027,77	590 000,00			
Rahat ja pankkisaamiset	1 028 345,04	3 473 547,52			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 723 451,96	5 719 009,31			
VASTAAVAA	25 869 983,37	27 351 263,34			

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Konsernin omavaraisuusaste %	53,12	50,7
Suhteellinen velkaantuneisuus %	111,28	100,54
Kertynyt ylijäämä	4 629 290,40	4 079 674,09
Kertynyt ylijäämä €/asukas	1 794,99	1 785,96
Konsernin lainakanta 31.12.	9 769 802,25	11 259 357,67
Konsernin lainat eur/asukas	3 788,21	4347,24
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	9 769 802,25	11 259 357,67
Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	3 788,21	4 347,24
Konsernin lainasaamiset 31.12.	460 079,17	514 633
Konsernin henkilöstömäärä (kunta + tytäryhteisöt)	155	157
Asukkaat	2 579	2 590

12. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

12.1. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Yleishallinto	282905,33	282 905,33	382554,20	282 905,33
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	0,00	0,00	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuripalvelut	468404,00	535 569,60	468404,00	535 569,60
Yhdyskuntapalvelut	3480389,20	3 620 505,49	793620,71	1 424 864,72
Muut palvelut				
Toimintatuotot yhteensä	4 231 698,53	4 438 980,42	1 644 578,91	2 243 339,65

Liitetieto 7

Verotulot eriteltyinä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta ja kiinteistöveroon (kuntajaoston tuloslaskelmaohje)

Verotulojen erittely	2024	2023
Verotulot	8 439 034	8 491 784
Kunnan tulovero	3 626 697	3 829 982
Kiinteistövero	4 305 883	4 070 215
Osuus yhteisöveron tuotosta	506 453	591 587

Liitetieto 8

Valtionosuuksien ja verotulomenetyksen korvausten erittely	2024	2023
Valtionosuudet	5 448 965	5 191 018
Kunnan peruspalvelujen valtioosuus	3 615 398	4 475 805
Opetus- ja kult.toimen muut valtioosuudet		
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tase	1 088 501	
Verotulomenetyksen kompensatio		5 835
Opetus- ja kult.toimen muut valtioosuudet	636 627	638 366

Liitetieto 9

Palvelujen ostot eriteltynä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin(ulkoiset)

Palvelujen ostot erittely	2024	2023
Palvelujen ostot	-4 836 067	-5 266 457
Asiakaspalvelujen ostot	-205 125	-333 686
Muiden palvelujen ostot	-4 630 942	-4 932 771

Liitetieto 10

Ei tapahtumia

Liitetieto 11

Kunnan oma selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	40 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 vuotta	Tasapoisto
Talousrakennukset	10 vuotta	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	40 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 - 22 %	Menojäännöspoisto
Kadut, tie, torit ja puistot	20 vuotta	Tasapoisto
Kaukolämpölaitoksen laitoskoneet ja laitteet	20 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-15 vuotta	Tasapoisto
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Eläkevastuu 1.1 *) Lisäykset tilikaudella Vähennykset tilikaudella Eläkevastuu 31.12. *)				
Kaatopaikan maisemointivaraus 1.1. Kainuun Jätehuollon ky Ennallistamisvaraus Kierrätyspolttoaineen lopp.käsitt.varaus Sekajätteen loppukäsittelyvaraus Kaatopaikan maisemointivaraus 31.12.	417500 35 648 7 405 460 553	 33 808 7 405 41 213	417 500 417 500	
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1. Lisäykset tilikaudella Vähennykset tilikaudella Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.				
Muut pakolliset varaukset 1.1. (Kunta)	466 229	263 853	466 229	263 853
Purkuvarauksen muutos	-72 902	202 376	-72 902	202 376
Kajaanin kaupunki	0	0		13 853
Muut pakolliset varaukset 31.12.	393 327	466 229	393 327	466 229

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	10 000		10 000	
Rakennusten luovutusvoitot	24 973	71 116	24973	71 116
Muut luovutusvoitot	6 000		6000	
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	40 973	71 116	40 973	71 116
Muut toimintakulut				
Maa- javesialueiden luovutustappiot	8 300		8 300	
Yritystilojen luovutustappiot	145 456		145 456	
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	153 756	0	153 756	0

Liitetieto 14

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Satunnaiset tuotot				
xxx luovutusvoitto				
xxx vakuutuskorvaus				
Satunnaiset tuotot yhteensä	0	0	0	0
Satunnaiset kulut				
xxx luovutustappio				
xxx toiminnan lopettamisesta johtuva				
Satunnaiset kulut yhteensä	0	0	0	0

Liitetieto 15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2024	2023
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	4 788	5 441
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	1 448	1 367
<i>Yhteensä</i>	6 236	6 808

Liitetieto 16

Vaalan kunnalla ei ole verotussyistä tehtyä poistoeroa.

12.2. Tasetta koskevat liitetiedot

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet											
	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet						
	Aineetto- mat oi- keudet	Muut pit- kävaikut- teiset me- not	En- nak- ko- mak- sut	Yhteensä	Maa- ja ve- sialueet	Rakennuk- set	Kiinteät ra- kenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut ai- neel. hyö- dykkeet	Ennakko- maksut ja kesk.er.h	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	30958,2	10477,81		41436,01	1796368,6	7841670,98	3614387,34	342093,53	61439,05	573127,37	14229086,87
Lisäykset tilikauden aikana	0	0		0	49000	400690,87	591404,73	149782,84		876322,26	2067200,7
Rahoitusosuudet tilikaudella				0							0
Vähennykset tilikauden aikana				0	-34506,21	-684567,41	-500000			-26400	-1245473,62
Siirrot erien välillä				0							0
Tilikauden poisto	-30958,2	-4376,09		-35334,29		-362290,56	-336667,21	-99893,41			-798851,18
Arvonlennukset ja niiden palautukset				0							0
Aktivoidut korkomenot				0							0
Poistamaton hankintameno 31.12.	0	6101,72	0	6101,72	1810862,39	7195503,88	3369124,86	391982,96	61439,05	1423049,63	14251962,77
Arvonkorotukset											
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	6101,72	0	6101,72	1810862,39	7195503,88	3369124,86	391982,96	61439,05	1423049,63	14251962,77
Olennaiset lisäpoistot											
Ely / Kunta sopimus							500000				
Rakennusten alaskirjaus						204255					

Maa- ja vesialueet erittely				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	13 473	13 473	13 473	13 473
Muut maa- ja vesialueet	2 134 428	2 073 862	1 797 389	1 782 896
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	<i>2 147 901</i>	<i>2 087 335</i>	<i>1 810 862</i>	<i>1 796 369</i>

Pysyvien vastaavien sijoitukset										
	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistus-yht yhteisöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-laina-saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kunta-yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 876 597	11 190		195 905	3 083 692					0
Lisäykset			41 229		41 229					0
Vähennykset		-80	0		-80					0
Siirrot erien välillä					0					0
Hankintameno 31.12.	2 876 597	11 110	41 229	195 905	3 124 841	0	0	0	0	0
Arvonlennukset					0					0
Arvonkorotukset					0					0
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 876 597	11 110	41 229	195 905	3 124 841	0	0	0	0	0

Liitetieto 20-22

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhtiöt						
Nimi	Y-tunnus	Kunnan omis- tus- osuus	Konser- nin omis- tus-osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikau- den voi- tosta/ tappi- osta
Tytäryhteisöt						
Kiint.Oy Vaalan Niska	1065491-3	100	100	1 404	5 261	-53
Vaalan Vesi ja Lämpö Oy	2785860-5	100	100	1 816	2 206	-26
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Yhteensä				0	0	0
Kuntayhtymät						
Kainuun Jätehuollon ky	1744356-1	4,5986	4,5986	27	261	-27
Yhdistelemättömät kuntayhtymät						
Osakkuusyhteisöt						
Humanpolis Oy	2389484-4	33,32	33,32			
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
Oulunkaaren Työterveys Oy	2974283-3	10,99				
Yhteensä				0	0	0
Muut omistusyhteisyyshyhteisöt						
Oy						
Oy						
Yhteensä				0	0	0

Liitetieto 23

Saamisten erittely				
	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		43 725		48 616
Lainasaamiset	963 998	48 752	959 748	42 500
Muut saamiset				
Siirtosaamiset	838 871		838 871	
Yhteensä	1 802 869	92 477	1 798 619	91 116
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		90		264
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		0		73 662
Yhteensä	0	90	0	73 926
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset	43 400		46 700	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	43 400	0	46 700	0
Saamiset yhteensä	1 846 269	92 567	1 845 319	165 042

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>1412601</i>	<i>1467101</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Sis. mm. Muut saamiset (VVL 838871))</i>				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot				
Kelan korvaus työterveyshuollosta				
EU-tuet ja avustukset	71 930		71 930	145 932
Muut tulojäämät	30 067	288 360	14 450	55 807
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	<i>101 997</i>	<i>288 360</i>	<i>86 380</i>	<i>201 739</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>101 997</i>	<i>288 360</i>	<i>86 380</i>	<i>201 739</i>

12.3. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	9 110 226	9 110 246	9 110 226	9 110 226
Lisäykset			0	
Vähennykset			0	
Peruspääoma 31.12.	9 110 226	9 110 246	9 110 226	9 110 226
Arvonkorotusrahasto 1.1.	0		0	
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasto 31.12.	0	0	0	0
Muut omat rahastot				
Vahinkorahasto	0		0	
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta				
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	-169	-168	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	4 629 290	4 079 674	4 888 725	2 945 804
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	4 629 290	4 079 674	5 479 597	4 888 725
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-3 045	545 970	103 169	590 872
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	13 736 302	13 735 722	14 692 992	14 589 823

Liitetieto 26

Erittely poistoerosta		
	2024	2023
Investointivaraukseen liittyvä poistoero		
Verotuspoistoihin liittyvät poistoero		
<i>Poistoero yhteensä</i>	0	0

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat		
	2024	2023
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0	164 767
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<i>0</i>	<i>164 767</i>

Liitetieto 28

Joukkovelkakirjalainat/kassalainat	2024	2023
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	1 950 000	3 000 000

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevaraus (ky)				
Ennallistamisvaraus	453 148	33 808	417500	
Kierrätyspolttoaineen loppukäsittelyvaraus				
Sekajätteen loppukäsittelyvaraus	7 405	7 405		
	0			
Muut varaukset				
Rakennusten purkuvaraus	393 327	466 229	393 327	466 229
Kajaanin kaupunki/kainuun pelastuslaitos	0	0	0	0
Muut pakolliset varaukset yhteensä	853 880	507 442	810 827	466 229

Liitetieto 30

Vieras pääoma				
	2024		2023	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisölle				
Saadut ennakot				
Ostovelat		92 589		81 810
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0	92 589	0	81 810
Velat kuntayhtymille, jossa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		0		95
Muut velat				
Siirtovelat				0
Yhteensä	0	0	0	95
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteyksyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0	0	0	0
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	0	92 589	0	81 905

Liitetieto 31

Sekkilimiitti		
	2024	2023
luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.		
- siitä käyttämättä oleva määrä		

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut velat				
Liittymismaksut				
Muut velat				
<i>Muut velat yhteensä</i>	0	0	0	0

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	37 323	77 755	29 141	77 755
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja hlösivukulujen jaksotukset	770 139	669 953	735 509	638 425
Muut palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset				
Korkojaksotukset				0
Muut menojäämät	419 994	368 679	308 568	236 889
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>1 190 133</i>	<i>1 038 632</i>	<i>1 044 077</i>	<i>875 314</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>1 227 456</i>	<i>1 116 387</i>	<i>1 073 218</i>	<i>953 069</i>

12.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 34

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0		
Lainat muilta luotonantajilta	0	0		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	5111924	5111924		
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>5 111 924</i>	<i>5 111 924</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

VUOKRAVASTUUT	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut yhteensä	0	1285323	0	
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	0	817230	0	
Osamaksuvastuut yhteensä				
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus				
Leasingvastuut yhteensä	186 013	442697	122701	
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	186 013	186013	72243	
Vastuut Yhteensä	186013	1728020	122701	

Liitetieto 39

Vastuusitoumukset				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Takaussitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	2 586 780	2 586 780	2 586 780	2 586 780
Lisäys			4 000 000	
Jäljellä oleva pääoma	5 065 556	1 065 556	5 065 556	1 065 556
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	381 854	381 854	381 854	381 854
Jäljellä oleva pääoma	182 166	182 166	182 166	182 166

Liitetieto 40

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2024	2023
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	22 375 475	21 784 848
Kunnan osuus kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	24 011	17 341

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt *)				
Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus		154 249,00		
Maankäyttösopimus A				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Sitoumukset avustukseen				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Sopimuksiin sisältyvät palautusvastuut				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset				
Sopimus A				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>	0	0	0	0
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Arvonlisäveron palautusvastuu**		13 697,81		
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu***				

12.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2024	2023
Yleishallinto	10	20,5
Hyvinvointiosasto	15	13
Työpaja	0	0
Sivistysosasto	88	86
Tekninen osasto	25	25,5
Liiketoiminta		
<i>Yhteensä</i>	<i>138</i>	<i>145</i>

Liitetieto 43

Henkilöstökulut		
	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	6 963 769	6 812 970
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0	24 538
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>6 963 769</i>	<i>6 837 508</i>

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2024	2023
Keskusta	1972	1 800
Perussuomalaiset	2889	2 165
Vasemmistoliitto	379	448
<i>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	<i>5 240</i>	<i>4 413</i>

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot		
	2024	2023
Tilintarkastusyhteisö A		
Tilintarkastuspalkkiot	15 500	14 275
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät		
Muut palkkiot		
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>15 500</i>	<i>14 275</i>

Liitetieto 46

Kunta on myöntänyt 100 % omistamalleen KOY Vaalan Niskalle lainoja, joista avoimena	per 31.12.2024
As Oy Taimentie, tertiäärilainoja	61 626,41

Kiinteistö Oy Jussinkulma, tertiääri-laina	96 504,56
As Oy Vaalan Uitonkartano	56 237,50
Kiinteistö Oy Vaalan Niska, tertiäärilaina II	137 016,31
Kiinteistö Oy Vaalan Niska/Vuolle, tertiäärilaina I	16 818,80
Kiinteistö Oy Vaalan Niska, pää-omaehtoinen laina	191 741,00
Kiinteistö Oy Vaalan Niska, fuusio, p.a. lainasaaminen	247 500,00
Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista, joista ei vielä lyhennyksiä ole peritty, mutta korkoja on laskutettu suurimmasta osasta lainoja.	

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy, 100 % tytäryhtiön lainaa, joka muodostunut yhtiöittämisen yhteydessä,	
31.12.2023 jäljellä 337 500.	270 000,00
Muut pitkäaikaiset saamiset Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:ltä	838 871,84
Vaalan Palvelutalosaatiö I, tertiääri-laina	47 092,62
Vaalan Palvelutalosaatiö II, tertiäärilaina	20 182,55
Oulunkaaren Työterveys Oy	
Pääomalaina 113 000/11,78 %	13 311,40

12.6. Leasing

LÄHITAPIOLA RAHOITUS OY			
	2025	1.1.2026 ALKAEN	
ZOA-443	668,66 €	€	-
ZNM-536	904,40 €	€	-
FPV-432	527,91 €	€	-
IOV-335	446,05 €	€	-
GOG-495	445,88 €	€	-
OZK-418	2 899,46 €	€	-
OZK-419	2 899,46 €	€	-
OZR-961	8 331,21 €	€	-
SYU-724	668,66 €	€	-
	17 791,69 €	€	-

LEASING VASTUUT YHTEENSÄ

122 701,76 €

13. KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT TILIKAUDELLA 1.1. – 31.12.2024

Vaalan kunta

Tositelaji

Ohjelma

Päivä- ja pääkirjat

07 Tilinavaus/oikaisut
08 Rondon sisäiset laskut
09 Rondon muistiotositteet
10 Muistiotositteet
221 Myyntireskontran suoritukset
40 Käyttöomaisuusviennit
410 Ostolaskujen suoritukset

Rondo arkisto
ProEconomica Premium
Rondo/ProEconomica Premium
Rondo/ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium

Tiliotekirjaukset

11 Tiliotteet

Nomentia Banking

Palkkakirjanpito

301 Palkat
65 Populus-matkalaskut

Populus-palkat Rondo arkisto
Populus/ProEconomica Premium

Ostoreskontra

405 Rondo-ostolaskut

RondoR8

Rondo arkisto

Yleislaskutus

610 Venepaikkalaskutus
611 Teknisen toimen laskut
623 Päivähoito
631 Sivistystoimen laskut
641 Tontin vuokrat
642 Teollisuus- ja toimitilavuokrat
643 Maa-ainelupamaksut
644 Vuokra-asuntojen sähkölaskut
651 Yleishallinnon laskut
652 Taloushallinnon laskut
653 Aravalainat
664 Hellewi/kansalaisopisto
701 Palvelukassa

ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
ProEconomica Premium
Hellewi
Pro Economica Premium/Ceepos

Rondo arkisto

Alv-laskelmat

Tuloslaskelma

Tase

Rahoituslaskelma

ProEconomica Premium,Rondo arkisto
sidottuna, Rondo arkisto
sidottuna, Rondo arkisto
sidottuna, Rondo arkisto

Talousarvion toteutuminen
Käyttöomaisuuskirjanpito
Tase-erittelyt

sidottuna, Rondo arkisto
ProEconomica Premium
sidottuna

14. HYVINVOINTISUUNNITELMAN ARVIOINTI 2024

Hyvinvointisuunnitelman arviointi 2024 on erillisenä liitteenä

15. VUODEN 2024 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

VAALAN KUNTA
Vaalassa 31.3.2025

Esa Karjalainen, pj

Matti Halonen, 1. vpj

Osmo Mustonen 2. vpj

Marko Hiltunen

Elina Mannermaa

Leena-Kaisa Pärkkä

Reijo Virkkunen

Minna Kärkkäinen, kunnanjohtaja